

PETER DALIN, BILL DOUHAN, ANDERS ERIKSSON, FREDRIK FRIBERG,
PETTER HALDÉN, RAGNAR HALL, ANDERS LINDSTRÖM, MAGNUS LILJEFORS,
JOHAN SÖDERCRANTZ, MARTIN TJERNBERG & PEKKA WESTIN

Fågelrapport för Uppland 2009

Av mer ovanliga fåglar kan följande nämnas; ringand (1), praktejder (1), svartnäbbad islom (1), svarthalsad dopping (2), havssula (1), ägretthäger (2), vit stork (1), brun glada (6), stäpphök (2), större skrikörn (1), mindre skrikörn (1), aftonfalk (2), jaktfalk (2), svartvingad vadarsvala (1), tuvsnäppa (1), ob. beckasin-snäppa (1), tärmåås (1), skäggtärna (1), vitvingad tärna (1), biätare (8), rostgumpsvala (1), större piplärka (1), sibirisk piplärka (1), svarthakad buskskvätta (2), svarthalsad trast (1), blåstjärt (1), kungsfågelsångare (7), taigasångare (9), halsbandsflugsnappare (1), svartpannad törnskata (1) och gulhämling (2).

Positiva händelser under året var bl.a. det rekordartade antalet fjällgäss rastade i Hjalstaviken, inte minst att 38 av de totalt 75 fåglarna

var årsungar. Den minskning av svärtan vi har upplevt i våra skärgårdar under de senaste 30 åren verkar ha stoppat upp och tecken på ökning kan skönjas. En annan art som långsamt ökar i rapportområdet är gråhakedoppingen - vi börjar närma oss 30 par. Ängshöken håller ställningarna, i år med 4-6 par, och man kan konstatera att Uppland tillsammans med Skåne och möjligen Östergötland är de viktigaste utposterna på fastlandet. Mycket glädjande är att ett par ljunpipare häckade, likaså att grönbenan fortfarande har en liten stam i rapportområdet. Andra positiva konstateranden är att forsärlan etablerat sig ordentligt och att Tämnares har blivit en nationellt viktig häckningslokal för svarttärna.

Negativa händelser under året var istället bl.a. fortsatt mycket dålig tillgång på årtar, att storskarven minskat mycket kraftigt i skärgården och att minskning även konstaterats i Mälaren, att det går fortsatt dåligt för skröntärnorna, att 2009 var en mycket dålig häckningssäsong för ugglorna och att bland dessa endast 11 pärlugglor lokaliserades. Av våra spettar tycks det gå allt sämre för den tretåig hackspetten och för gråspetten. Den senare har ju "invaderat" landskapet men förefaller nu vara på reträtt. En annan art som det under en följd av år rapporterats allt färre individer av är nattskärnan, och trastsångarpopulationen har halverats sedan år 2000.

Nattsångarrundorna gav följande sluffsiffror: Vaktel (108 sj.), rördrom (86 sj.), småfläckig sumphöna (30 sj.), kornknarr (277 sj.), flodsångare (15 sj.), vassångare (4 sj. – dessutom konstaterades en häckning!), kärrensångare (94 sj.), busksångare (5 sj. – dessutom rapportområdets andra konstaterade häckning) och trastsångare (26 sj.).

BREDSTJÄRTAD LABB
(sid 39)

Stercorarius pomarinus,
Länsman, Björns skärgård
19 juli 2009.

Denna tidsmässigt udda
uppträdande "brelle" sågs
i Björns skärgård till och
från under sommaren.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

TRASTSÅNGARE (SID 52)

Acrocephalus arundinaceus
Sörsjön, Tämnares
17 juli 2009.

Trastsångaren tycks fortsatt
gå tillbaka i landskapet.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

Härmed presenteras den 42:e samlade fågelrapporten för Upplands rapportområde.

Årsrapporten för 2009 bygger på inte mindre än 202 116 datalagda observationer från 1 262 personer vilket är något fler än 2008, både vad gäller antal observationer som antal rapportörer.

Rrk Uppland använder sig fullt ut av SOF:s internetbaserade fågelrapporteringsystem Svalan - <http://www.artportalen.se/birds/default.asp> - för allt som har med fågelrapportering och årliga sammanställningar att göra. Vi uppmanar alla att rapportera så noggrant som möjligt, främst vad gäller lokaler där det fortfarande slarvas en hel del, men förstås även övriga fynddata. Använd kommentarsfältet! De som larmar med BMS **måste** i efterhand gå in och korrigera sina rapporter i Svalan annars kan fyndet i allmänhet inte accepteras vid rapportsammanställningen.

Fågelrapporten avser som vanligt fåglar observerade i Upplands rapportområde. När Uppland nämns i löpande text avses emellertid landskapet i dess helhet, d.v.s. inklusive Upplandsdelen av Stockholms rapportområde. Rapportområdets gränser framgår av karta.

I anslutning till artnamnen på vissa mer ovanliga arter står tre siffror, t.ex. [1; ≥92; 14]. De två första siffrorna anger antalet observerade exemplar i *landskapet* Uppland före 1970

resp. under perioden 1970–2008. Den sista siffran anger antalet observerade ex. i Upplands *rapportområde* 2009 (d.v.s. Uppland exklusive Stockholmsdelen av landskapet). Till höger om artnamnet finns för vissa arter en bokstavskombination angiven. Den anger att arten är **rödlistad** samt vilken kategori den tillhör (NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = Starkt hotad, CR = akut hotad och RE = försvunnen). En asterisk (*) vid ett eller flera rapportörsnamn betyder upptäckare. Det kan i detta sammanhang framföras att vi i rrk ofta har stora svårigheter att sätta "rätt namn", d.v.s. upptäckare, efter gjorda observationer. Vi uppmanar därför den/de som har upptäckt en mer ovanlig art att i samband med rapporteringen av fyndet nämna i kommentaren att den/de var först med att observera fågel.

Rapporteringen

I Svalan kan/får du rapportera så mycket du vill! Systemet är byggt för att kunna användas som komplett "obsbok" för alla som så önskar. Möjligheterna i Svalan är idag stora; t.ex. kan foton biläggas rapporterna, utrymme finns för privata eller offentliga dagboksanteckningar, väderobservationer kan tillföras m.m. Naturligtvis kan man också få ut mycket uppgifter från systemet. Med olika typer av sökningar och utdrag från databasen, kan du visa resultatet på skärmen eller kanske exportera ut på Excel-format. Rapporterar man allt man ser går det naturligtvis att få fram alla möjliga typer av listor (att hålla koll på års-kryssen räcker inte för alla, några har månadslistor, lokallistor, tomtlister o.s.v.).

Kontinuerligt under året kopplar Rrk samman enskilda, inkomna rapporter till s.k. fynd i Svalan. Fynden används sedan för antalsberäkningar och div. slutsatsdragningar rörande arternas uppträdande i rapportområdet. Allt arbete görs direkt i systemet.

Nyheter

En ny välbehövlig kraft har anslutit sig till Rrk, nämligen Magnus Liljefors. Vi är nu tio personer - många kan tyckas men det behövs verkligen för att gå i land med att sammanställa hyggliga årsrapporter.

Bill Douhan är ordförande i rrk-Uppland och ansvarig för riks- och landskapsinventeringar. bill.douhan@norrtaIje.se

Anders Eriksson är rapportmottagare och kontaktperson. Adress: Näckrosvägen 38, 169 37 Solna. anders.eriksson@calliope.se

Något om vädret 2009

Nyårs-champagnen frös nästan till i glasen ty *januari* inleddes kallt med trettondagsafton som kallast med -17 grader. Därefter dominerade milda luftmassor och månaden blev som helhet mildare än normalt. Inte sedan 1996 har månaden varit kallare än normalt. Nederbördsmängden låg något i underkant. *Februari* var den torraste på sex år och medeltemperaturen nära den normala, kallast i mitten och tö i slutet. Soltimmarna var färre än förväntat. Kallnätter och tödagar tog i *mars* ut varandra och ganska många nederbördsdagar men med små mängder medförde en tämligen normal månad långt från rekord. *April* inledde med bländande solsken och värme, var på sitt bästa humör månaden ut vilket innebar högsta medeltemperaturen (+8°) sedan 1803 och minsta nederbörden (3 mm) sedan 1902! Som kontrast kan nämnas att Svalbard hade sin kallaste april på 30 år. Några dagar in i *maj* skedde en övergång till ostadigt väder med välkommet regn. Högtryck följde med stabilare väder, innebärande frost så pass sent som den 17:e. En solig och varm pingsthelg blev fin avslutning. Uppsala har nu haft tio majmånader i rad med medeltemperatur över det normala. I början av *juni* strömmade för årstiden ovanligt kylig luft ner och det var frost i Enköping den 6:e. Därefter passerade kraftigt regn med cirka 80 mm. Efter midsommar kom värmen med 30° i Uppsala som högst. Ändå blev juni den kyligaste sedan 1998. Högsommarvärme rådde första dagarna i *juli* och det förekom även kraftiga åskväder. Ett intensivt lågtryck på Östersjön blötade Vattholma med 84 mm den 8-9:e. På Örskär noterades stormbyar på 28 m/s. Därefter fick Uppland något stabilare väder och inte lika mycket regn som västra Svealand. En högtrycksrygg inledde *augusti* men efter den

10:e blev det svalare och ostadigare. Månaden blev ändå varmare än normalt och nederbörden aningen i överkant. Årets *september* hamnar trots en kylig avslutning på sjunde plats bland de varmaste de senaste 150 åren. Högsta dagstemperaturen blev 24° den 9:e. Kyla kännetecknade *oktober*, som blev kallare än normalt i hela landet. Uppsala hade -2° redan den 1:a. Hösthögtrycket innebar dock gråmulet och dimma. De första snökornen pudrade marken mot slutet av månaden. *November* blev den mildaste på nio år, till och med mildare än oktober vilket inte inträffat sedan 1894! Nederbörden föll nästan helt som regn, och dessutom var mängden normal. I England föll lokalt 300 mm på 24 timmar! Vi drabbades avslutningsvis av den kallaste *december* sedan 2002 och från och med Lucia-dagen växte snödjupet efterhand till cirka tre decimeter. Efter nya snöfall under julen klarnade himlen upp och natten till den 30:e hade Uppsala -22°.

Mats Edholm

Observationer 2009

Knölsvan *Cygnus olor*

Stora ansamlingar (≥ 50) har rapporterats från ett flertal lokaler, samtliga vid kusten, under året; vid Biotestsjön 10/1-28/2, som mest 215 ex. 21/2 (Mats Edholm, Brita Tibell m.fl.); 95 ex. Kapellskär 7/3 (Per Johan Ulfendahl m.fl.); i Ledskärsområdet som mest 115 ex. i april, 102 ex. maj, 55 ex. juni, 60 ex. juli, 97 ex. september, 86 ex. oktober samt 142 ex. november; 50 ex. Ramsan, Singö 2/5 (Joakim & Rune Johansson); 150 ex. Lövstabukten 23/6 (Ulrik Lötberg m.fl.); 93 ex. Sjalgrund, Gårdskärshalvön 20/7 (Per Johan Ulfendahl m.fl.); 100 ex. Svarthamn, Skutskär 26/7 (Anders Eriksson); 71 ex. Sunnkobbarna, Rådmansö 7/8 (Bo Hallman); i Björns skärgård 9/8-19/9, som mest 106 ex. 9/8 (Svante Söderholm m.fl.) samt 50 ex. Kallrigafjärden 9/12 (Martin Amcoff).

Bill Douhan

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Från *våren* har sammantaget 17 ex. rapporterats från 16 lokaler under perioden 22/3-2/5, d.v.s. en fortsatt minskning jämfört med totalt

dryga 50-talet 2007 och dryga 30-talet 2008. Antalet fynd under *hösten* är alltid betydligt lägre än under våren. Så och denna höst, men årets sex fynd av totalt 21 ex. är klart fler än vad som är brukligt (endast 1 ex. hösten 2008). *Störst antal*, 10 ex., sträckte mot SV över Lill-Tibble, Balingsta 11/11 (Ulf Karlsson). Två av fynden är för övrigt från *december* (vilket är ovanligt): 1 ex. mot V Uppsala 5/12 (Calle Andersson m.fl.) och 1 ex. mot SV Åhl, Österunda 27/12 (Bengt Ottosson).

Bill Douhan

Sångsvan *Cygnus cygnus*

I motsats till föregående vinter var *antalet övervintrande inte lika stort vintern 2008/2009* och det gäller i än högre grad förekomsten av rastande sångsvanar under *våren*. *Toppnoteringarna* föregående vår låg på 800 ex. både i Tämnaren och i Vendelsjön, men dylika summor nåddes inte alls denna vår. *De största antalen våren 2009* (≥ 200) noterades på följande lokaler: Hederviken 27/3-5/4, som mest 247 ex. 3/4 (Olle Mauritzon m.fl.); Holm, Vittinge 2-7/4, som mest 351 ex. 2/4 (Maud Andersson m.fl.); 272 ex. Sättra, Edebo 2/4 (Fredrik Bondestam); 360 ex. Ledskärsområdet 3/4 (Ingrid Stenström); Vendelsjön 3-4/4, som mest 325 ex. 4/4 (Anders Arnell m.fl.); 460 ex. kring delar av Tämnaren 6/4 (Ulrik Lötberg) samt Husbydamarna, Lena 5-8/4, som mest 400 ex. 7-8/4 (Patrick Fritzson m.fl.). *Kulmen* nåddes av allt att döma under de första dagarna i april och från denna tid finns *de två högsta sträcksumorna* rapporterade: 248 ex. mot NO Hjälstaviken 2/4 (Pekka Westin) och 212 ex. mot O Fågelsundet 4/4 (Lennart Söderlund). *Högsta antalet rastande vid Ledskär i maj* denna vår stannade vid som mest 40 ex. 31/5 (Anssi Laurila m.fl.).

Säkerställda häckningar har rapporterats från ett 30-tal lokaler. Flertalet är kända sedan tidigare, men några för rrk okända har också kommit till vår kännedom. Utöver dessa häckningar har par rapporterats från minst ett 50-tal lämpliga häckningsvatten under häckningstid utan att häckning har kunnat konstaterats. Hur många par som häckar i rapportområdet i nuläget är okänt, men det är tveklöst ett tresiffrigt antal. En ny inventering

är önskvärd. Antalet *rastande under senhösten* var även det av mindre omfattning jämfört med 2008 och det första tresiffriga antalet rapporteras först en dryg vecka in i november. *Det högsta antal som noterades denna höst* var 200 ex. Nyvla, Rasbo 22/11 (Mats Edholm). Mycket talar för att det långt in i december fanns stora antal kvar norr och nordost om Uppland. När vintern slog till på allvar i mitten av december noterades nämligen 202 ex. sträckande mot SV över Hjälstaviken 16/12 (Pekka Westin).

Bill Douhan

Sädgås *Anser fabalis* NT

Inga vinterfynd finns från årets inledning då de två obsar som gjordes i *slutet av februari* sannolikt var nyanlända från söder: vardera 2 ex. Hjälstaviken 27/2 och Holm kyrka (samma?) dagen därpå (Håkan Rune). Det dröjde fram till *mitten av mars* innan tresiffriga antal rapporterades från de traditionella rastlokaler, men sedan var det snart också fyrsiffriga antal på plats. *Sammantaget har ett fyrsiffrigt antal rapporterats från rapportområdet under perioden 18/3-12/4*, d.v.s. endast halva den tid föregående år då motsvarande antal rapporterades. Våren 2008 fanns fyrsiffriga antal på plats redan en månad tidigare, d.v.s. från mitten av februari, medan det inte skiljer mer än några dagar mellan åren i slutänden (19/4 våren 2008 och 12/4 våren 2009). Kulmen nåddes av allt att döma under de första dagarna av april då det fanns uppskattningsvis åtminstone 10-12 000 ex. i rapportområdet, d.v.s. betydligt färre än de 20 000 som var fjolårets bedömda maxantal. *Kring månads-skiftet mars-april noterades också relativt höga sträcksummor från fler lokaler*; som mest hela 990 ex. mot N Lena 3/4 (Lars Bern), men också 350 ex. mot NO Hjälstaviken 30/3 och 225 ex. 1/4 (Pekka Westin), 300 ex. mot N Örskär 11/4 (Mikael Malmaeus m.fl.) samt 320 ex. mot NO Fågelsundet 12/4 (Lennart Söderlund m.fl.).

På följande lokaler inräknades åtminstone tresiffriga antal rastande mer eller mindre regelbundet under våren: vid Hjälstaviken 14/3-26/4, som mest 2 900 ex. 20/3 (Anders Westerberg) och 2 000 ex. 30/3 (Pekka

Westin m.fl.); Hederviken 17/3-13/4, som mest 1 250 ex. 5/4 (Bill Douhan); Rydaslätten 17/3-1/4, som mest 2 500 ex. 21/3 (Bengt Ottosson); Stamsjön 20/3-17/4, som mest 4 700 ex. 1/4 (Mats Edholm, Brita Tibell); Vendelsjön 20/3-19/4, som mest 6 300 ex. 3/4 (Anders Arnell m.fl.); Fjärdhundraslätten 21/3-2/4, som mest 2 400 ex. 25/3 (Kalle Källebrink); Lena 21/3-8/4, som mest 600 ex. 31/3 (Patrick Fritzon m.fl.); Sundbromark, Bälunge 21-31/3, som mest 275 ex. 31/3 (Johan Södercrantz); 2 500 ex. Tämnaren 2/4 (Lars Gustavsson); Landsbergaslätten 5-8/4, som mest 540 ex. 5/4 (Martin Tjernberg); Laggaslätten 5-8/4, som mest 350 ex. 7/4 (Ulf Karlsson); Ledskär 6-29/4, som mest 325 ex. 11/4 (Ingrid Åkerberg m.fl.) samt Sanda, Vittinge 7-20/4, som mest 1 200 ex. 7/4 (Bengt Ottosson).

Vårens sista sädgås rapporteras från Hjälstaviken 6/5 (Anders Lindberg), men *under sommaren* sågs här 1-2 ex. 13/6-7/8 (Martin Tjernberg m.fl.). Ytterligare två iakttagelser finns från denna årstid: 5 ex. Lagbo, Hudunge 15/6 (Magnus Klingse) och 2 ex. Kärven 8/8 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr).

Den 19/8 sågs 8 ex. vid Hjälstaviken och dessa får anses som *höstens första* i rapportområdet. Antalet rastande ökade efterhand och lokalen var, som vanligt, den som hade i särklass flest rastande under hösten. *Några milstolpar i uppträdandet* kan nämnas: 400 ex. 25/8, 705 ex. 30/8, 1 000 ex. 31/8, 2 200 ex. 7/9, 4 500 ex. 15/9, 5 500 ex. 25/9, 6 000 ex. 27/9, 15 400 ex. 1/10 och, allra mest, 15 455 ex. 6/10 (Pekka Westin m.fl.). Den 10/10 rapporteras ännu 15 000 ex., men två dagar senare hade antalet minskat till 10 000 ex. och sedan halverats till dagen därpå (13/10). Den 29/10 fanns det fortfarande 4 200 ex. kvar, men sedan gick det snabbt utför, även om 1 000 ex. rapporteras 9/11. *Höstens sista på lokalen* var 1 ex. 2/12 (Pekka Westin m.fl.).

Även om Hjälstaviken var den lokal som hade i särklass flest rastande, fanns det ytterligare några som hade relativt stora antal (≥ 300) under förhållandevis lång tid; i första hand Vendelsjön 20/9-13/12, som mest 1 500 ex. 21/11 (Thomas Pless m.fl.), men även

Fjärdhundraslätten 25/10-22/11, som mest 3 000 ex. 30/10 (Eva Johansson m.fl.) och 2 280 ex. 8/11 (Martin Tjernberg) samt Revelstasjön 11-20/11, som mest 770 ex. 18/11 (Kalle Källebrink, Eva Johansson).

Man kan undra varför det var så stora antal kvar vid Vendelsjön ända in i december, d.v.s. långt efter det att sädgässen hade lämnat Hjälstaviken. Det förefaller dock mer troligt att det var gäss som anlände hit sent från en mer nord/nordostlig rastplats än att sädgäss från Hjälstaviken hade sökt sig hit.

Bill Douhan

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

Från *våren* har följande fynd av individer som rapporterats uppvisa rasen *rossicus* karaktärer inkommit: 1 ex. Häcklinge, Tuna 23/3 (Mats Edholm), 1 ex. Sundbromark, Bälunge 29/3 (Johan Södercrantz, Zacke Svensson), vid Vendelsjön 4 ex. 4/4 (Kenneth & Thomas Pless) och som mest 7 ex. 24-26/4 (Johnny Egerton, Fredrik Bondestam), 1 ex. Ledskär 10/4 (Lars Lundstedt) samt 2 ex. Sjölund, Tämnaren 12/4 (Sebastian Sundberg). Sammantaget 16 ex. under våren innebär en minskning från de 22 ex. som rapporterades föregående vår, det senare ett antal som för övrigt var en halvering jämfört med 2007.

Under *hösten* finns några fynd från två lokaler; vid Hjälstaviken 1 ex. 19/9 (Leo Rudberg m.fl.), 3 ex. 12/10 (Måns Grundsten) och 1 ex. 31/10 (Henrik Berg m.fl.) samt vid Vendelsjön 3 ex. 31/10 (Kenneth Pless) och 5 ex. 13/12 (Thomas & Kenneth Pless). Totalt 13 ex. under hösten är istället mer än en dubblering jämfört med fjolårets 5 ex.

Bill Douhan

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Först denna *vår* var 1 ex. Hjälstaviken 15/3 (Anders Jansson m.fl.), d.v.s. tre veckor senare än förstaobsen föregående år. Fler anlände fortlöpande under de därpå följande dagarna, inte bara till Hjälstaviken utan också till andra gåslokaler i rapportområdet. *Lokaler från vilka det under åtminstone en vecka har rapporterats spetsbergsgäss under våren är:* Hjälstaviken 15/3-3/5, som mest 7 ex. 30/3 (Pekka Westin m.fl.); Vendelsjön 20/3-1/5, som mest 137 ex. 3/4 (Thomas Pless m.fl.);

"Rydaslätten" 21-29/3, som mest 14 ex. 29/3 (Anders Sennmalm m.fl.); Sundbromark, Bålinge 21-31/3, som mest 5 ex. 31/3 (Bodil Östman m.fl.); "Fjärdhundraslätten" 22/3-2/4, som mest 10 ex. 28/3 (Bengt Ottosson m.fl.); Hederviken, Närtuna 28/3-11/4, som mest 3 ex. 10/4 (Anders Haglund m.fl.); Stamsjön 30/3-15/4, som mest 4 ex. 15/4 (Mats Edholm m.fl.); Ledskärsområdet (inkl. Karlholmsviken) 1-25/4, som mest 8 ex. 11/4 (Peter Schmidt m.fl.); Husbydammarna, Lena 1-8/4, som mest 14 ex. 7/4 (Patrick Fritzson m.fl.) samt "Laggaslätten" 3-10/4, som mest 4 ex. 8/4 (Sebastian Sundberg m.fl.).

Utöver dessa tio lokaler med mer eller mindre långvarig förekomst, dock minst en vecka, av rastande spetsbergsgäss har arten rapporterats mer tillfälligt och i små antal (≤ 6) från ytterligare 17 lokaler. Årets vårpassage ägde rum från mitten av mars till början av maj, men med en topp i början av april då bl.a. hela 137 ex. inräknades vid Vendelsjön. Det är givetvis svårt att bedöma hur många spetsbergsgäss det totalt rastade i rapportområdet under våren. Vi vet ytterst lite om i vilken omfattning det sker utbyte av samma gäss mellan olika lokaler och inte heller vet vi i vilken utsträckning nya gäss tillkommer medan andra flyttar vidare. Toppnoteringen vid Vendelsjön står i en klass för sig medan övriga lokaler som mest hade mer blygsamma 14 ex. Om man ändå skall försöka göra en försiktig bedömning av det totala antalet under våren stannar den vid minst 200 ex., d.v.s. en ny toppnotering för denna årstid.

Sommarfynd är ovanliga, men det finns några rapporterade: 1 ex. Kallrigafjärden 31/5 (Teet Sirotkin), 2 ex. Ledskär 17/6 (Ingrid Stenström), 1 ex. Hjälstaviken 12/7 (Mathias Bergström) och 6-7/8 (Holger Schielzeth, Pekka Westin) samt 1 ex. Ledskär 7/8-14/9 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson m.fl.).

Den 11/9 rapporterades den första för *hösten* från Hjälstaviken och här fanns sedan stadigvarande rastande spetsbergsgäss fram t.o.m. 9/11, som mest 149 ex. 10/10 (Arvid Pettersson m.fl.). Andra lokaler som mer eller mindre permanent hade rastande var: Vendelsjön 1 ex. 5/10 (Staffan Lindén m.fl.),

7 ex. 18/10 (Anders Arnell m.fl.) och 29/10-13/12, som mest 9 ex. 5/12 (Kenneth Pless m.fl.); "Fjärdhundraslätten" 31/10-26/11, som mest 120 ex. 8/11 (Martin Tjernberg m.fl.) samt Revelstasjön 11-20/11, som mest 40 ex. 12/11 (Kalle Källebrink m.fl.). Därtill rapporteras smärre antal från ytterligare ett tiotal lokaler under någon eller några få dagar under hösten, som mest 14 ex. Alby, Söderby-Karl 14/10 (Bill Douhan).

Även om antalet rastande vid Hjälstaviken inte nådde upp i lika höga antal som 2009 (som mest 300 ex.) får höstens uppträdande sammantaget ändå anses som minst lika omfattande. Jämfört med föregående höst uppträdde arten på fler lokaler och i förhållandevis stora antal, särskilt många på "Fjärdhundraslätten". Höstens uppträdande får också anses som rekordsent med spetsbergsgäss kvar ända in i *december*. Sammantaget kan sägas att arten fortsätter att uppträda i allt större antal och det är i linje med förekomsten i landet i stort.

Bill Douhan

Bläsgås *Anser albifrons*

En ad. rapporterades från Lövstaslätten redan på *årets första dag* (Anders Helander), men det blev av allt att döma en kort visit och den sågs inte mer. Det dröjde till 9/3 innan nästa iakttagelse då 3 ad. hade anlänt till Vendelsjön (Anders Arnell). Därefter rapporterats vanligtvis enstaka ex. eller några få tillsammans från ett 40-tal lokaler runt om i rapportområdet. Vid Vendelsjön och Hjälstaviken fanns det rastande bläsgäss regelbundet under hela *våren* med som mest 46 ex. Vendelsjön 4/4 (Gunnar Ehrenroth m.fl.) och som mest 16 ex. Hjälstaviken 2/4 (Pekka Westin). *Det sista vårfyndet* var 1 2K-fågel kvar vid Hjälstaviken 23/5 (Bengt Ottosson).

Från sommaren finns inga fynd medan *höstens första* var 1 ex. Hjälstaviken 5/9 (Lars Hedegran m.fl.). Flertalet av de fynd som sedan har rapporterats är från de lokaler som stadigvarande hade rastande sädgäss och som mest fanns det 22 ex. "Fjärdhundraslätten" 3/11 (Kalle Källebrink), 10 ex. Hjälstaviken 20-29/9 (David Hammarberg m.fl.), 28 ex. Revelstasjön 11/11 (Kalle Källebrink) och

32 ex. Vendelsjön 29/10 (Anders Arnell). På alla dessa lokaler, utom Hjälstaviken, registrerades de första bläsgässen först från och med 25/10, sannolikt en följd av ett kraftigt sträck av arten över landskapet denna dag. I och för sig finns det bara en rapport som berättar om denna passage, hela 215 ex. i tre flockar över Stavby (Mats Edholm, Brita Tibell), men rimligtvis var det flera som passerade utan att uppmärksammas. Årets sista bläsgäss fanns bland kvardröjande säd- och grågäss vid Vendelsjön ända in i december; som mest 27 ex. 2/12 (Anders Arnell) och slutligen 7 ex. 13/12 (Anssi Laurila).

Bill Douhan

Fjällgås *Anser erythropus* CR

Ett par var på plats vid Hjälstaviken 23/4 (Johan Södercrantz m.fl.) och här fanns sedan som mest 8 ex. fram t.o.m. 13/5 (Bengt Ottosson m.fl.). Det innebär sammantaget minst 8 ex. vid Hjälstaviken denna vår, att jämföra med 29 ex. våren 2008, men i övrigt inga fynd från andra lokaler.

Höstens första anlände som vanligt till Hjälstaviken efter mitten av augusti, denna gång 19/8 (Holger Schielzeth, Nina Janelm), och härifrån rapporteras sedan arten t.o.m. 12/10. Den ensamma fågeln från 19/8 fick den 6/9 plötsligt sällskap av hela 52 ex. (Anders Sennmalm m.fl.) och dagen därpå räknades 55 ex. (Christina Holmberg m.fl.). *Topppnoteringen*, hela 75 ex., rapporterades från 22/9, men som mest 55 ex. fanns kvar t.o.m. 1/10 (Holger Schielzeth m.fl.). Från dagen därpå rapporteras endast 1 ex. (Mikael Malmaeus), men åter 13 ex. 4/10 (Bernt Axelsson m.fl.). *Sista observationen* blev 4 ex. 12/10 (Bo Bengtson, Tom Sandström). Utöver alla rapporter från Hjälstaviken finns inga helt säkra iakttagelser rapporterade från andra lokaler, men sträckande gäss som rapportören (Johan Södercrantz) tror var av denna art hördes i dimman över Björn 6/9, d.v.s. samma dag som den stora flocken vid Hjälstaviken anlände.

Årets uppträdande stämmer väl med närmast föregående år, d.v.s. med fynden i huvudsak, detta år helt, koncentrerade till Hjälstaviken. Höstens maxantal är nytt rekord

och särskilt intressant är den höga andelen 1K-fåglar; 38 av 75. Tidigare höstar har det till övervägande delen varit adulta individer. Årets häckningssäsong förefaller att ha varit lyckad.

Bill Douhan

Grågås *Anser anser*

Inga vinterfynd finns från årets inledning, men från och med *slutet av februari* började grågäss att anlända från söder. *Först ut* var 1 ex. Hjälstaviken 26/2 (Björn Jerner), men redan dagen därpå finns fynd från andra lokaler. Fler anlände efterhand, men det dröjde fram till 13/3 innan det första tresiffriga antalet rapporterades; 160 ex. Hjälstaviken (Bo Bengtson). Under de därpå följande dagarna ökade antalen snabbt och *större ansamlingar* (≥ 300) har rapporterats från några lokaler *fram till slutet av april*: Hjälstaviken 15/3-28/4, som mest 2 200 ex. 24 och 26/3 (Pekka Westin m.fl.); Vendelsjön 29/3-11/4, som mest 1 500 ex. 1/4 (Thomas Pless); Ledskärsområdet 30/3-1/4, som mest 500 ex. 30/3 (Anders Johansson) samt 420 ex. Tännaren 2/4 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Årets första gässlingar sågs vid Hjälstaviken 6/5 (Holger Stenson) och *häckningsuppgifter* har inkommit från ytterligare dryga 20-talet lokaler i inlandet. Hjälstaviken är som vanligt den lokal där det observerades flest kullar. Här sågs 63 kullar 19/5 (Pekka Westin), men det fanns säkerligen fler då inte hela viken kontrollerades. *Andra lokaler där det räknats minst tiotalet kullar* är Vendelsjön, Kärven och Kundbysjön. Sammanfattningsvis kan sägas att grågäsen numera är en tämligen vanlig och därtill väl spridd häckfågel i rapportområdets slättsjöar och Mälärvikar. Få arter, om någon annan, har kunnat uppvisa en så exceptionell beståndsutveckling.

Från Hjälstaviken rapporterades *större ansamlingar* (300-600) fram till slutet av maj, men 1 800 ex. (ickehäckare och misslyckade häckfåglar) inräknades 26/5 (Pekka Westin) och även vid Ledskär fanns det 300-600 ex. under merparten av månaden. Den 6/6 hade antalet vid Hjälstaviken ökat till 2 100 ex. (Pekka Westin), men sedan höll sig rapporterna kring som mest 500 ex. under större

GRÅGÅS (SID 11) *Anser anser*, Vendelsjön i mars. Med nuvarande numerärer är det svårt att föreställa sig att det för bara 50 år sedan häckade färre än 500 par grågås i hela Sverige.

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

SÄDGÅS (SID 8)

Anser fabalis,

Vendelsjön i mars.

Vid Vendelsjön dröjde det sig detta år kvar sädgäss ända in i december.

FOTO: TOMAS LUNDQUIST

KNÖLSVAN (SID 7)

Cygnus olor, Vårhäll, Tämnaaren 10 maj 2009.

Svanen på sitt oskyddade rede får illustrera den på många platser fullständigt nedfrusna vassen runt Tämnaaren våren 2009.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

SVARTHAKEDOPPING (SID 26) *Podiceps auritus*, Lillsjön 19 april 2009.

FOTO: ALEKSANDAR PLAVSIC

SMÅDOPPING (SID 25)

Tachybaptus ruficollis,

Övre Föret

3:e april 2009.

FOTO: JOHAN SÖDERCRANTZ

SKÄGGDOPPING (SID 26)

Podiceps cristatus,

Hjälstaviken

1 maj 2009.

FOTO: ALEKSANDAR PLAVSIC

SANDLÖPARE (SID 35)

Calidris alba,

Björn, Björns skärgård

1 augusti 2009.

Björns skärgård är en pålitlig lokal för sandlöpare under höststräcket. Här en äldre fågel som börjat rugga mot vinterdräkt.

FOTO: ULRIK LÖTBERG

MYRSPOV (SID 38)

Limosa lapponica, Björn, Björns skärgård 3 oktober 2009. Liksom hos övriga nordliga vadare på väg söderut genom Uppland så dominerar myrspovarnas årsungar under slutet av sträcket. Till vänster ses en ung kärnsnäppa.

FOTO: ULRIK LÖTBERG

RÖDBENA (SID 38) *Tringa totanus*, Björn, Björns skärgård 24 juni 2009. En av alla de vadarungar som varje år ringmärks i Björns skärgård.

FOTO: ULRIK LÖTBERG

KUSTSNÄPPA (SID 35)

Calidris canutus, Östergrundet, Björns skärgård 1 augusti 2009. Kustsnäppor ses både vid våra större slättsjöar och längs kusten under sensommaren och hösten, här en äldre fågel som fortfarande har kvar det mesta av sommarträkten. FOTO: ULRIK LÖTBERG

STENFALK (SID 31) *Falco columbarius*
Tierp, 11 april 2009. Hane stenfalk letar färdkost i åkerlandskapet under vårsträcket.

FOTO: ULRIK LÖTBERG

BLÅ KÄRRHÖK (SID 28)

Circus cyaneus, Paris, Vänge 29 maj 2009.
En yngre fågel på vårsträcket. Kön osäkert, men förmodligen en 2k hona trots till synes lite gråa inslag i stjärten. FOTO: ULRIK LÖTBERG

HAVSTRUT (SID 42) *Larus marinus*, Björn, Björns skärgård 3 oktober 2009. FOTO: ULRIK LÖTBERG

delen av månaden. I slutet av juni ökade åter antalet vid Hjälstaviken, denna gång sannolikt en följd av att nya nu anlänt från andra lokaler. Som mest inräknades minst 3 000 ex. 30/6 (Pekka Westin).

Från juli och framöver genom sommaren och hösten rapporterades det sedan stora ansamlingar, mer eller mindre stadigvarande, från många lokaler runt om i rapportområdet. I Tabell 1 redovisas de största antalen som rapporterats per tiodagarsperiod på de främsta lokalerna. Hjälstaviken och Tämnaren var som vanligt de två som hade de allra största mängderna, som mest 15 200 ex. Hjälstaviken 8/9 (Pekka Westin m.fl.) och 19 000 ex. Tämnaren 19/9 (Jan Wärnbäck, Ulrik Lötberg). För Hjälstavikens del handlar det om en rejäl nedgång jämfört med fjolårets toppnotering (23 000) medan ej heller Tämnaren riktigt nådde upp till rekordet från tidigare år. Utifrån de uppgifter som inkommit tycks toppen denna höst ägt rum kring mitten av september då knappt 35 000 grågäss uppehöll sig på de främsta rastplatserna. Det är ett par tusen fler jämfört med hösten 2009, men lägre än de 40 000 ex. som var maximum hösten 2008.

Även om vi inte har några uppgifter från Tämnaren efter första dekaderna av oktober finns det mycket som talar för att merparten av grågässen lämnade rapportområdet med början kring mitten av denna månad och att rastlokalerna var tomma efter den första tio-

dagarsperioden i november. Det finns dock ett intressant undantag och det var Vendelsjön. Här fanns fyrsiffriga antal fram till 22/11 och tresiffriga ända fram till 8/12 då 200 ex. fortfarande fanns kvar. Årets sista grågäs noterades även den vid Vendelsjön, 13/12 (Anssi Laurila), men den flög dåligt.

Bill Douhan

[Stripgås *Anser indicus*]

Rapporterad från tre lokaler även detta år och aldrig med fler än en individ (samma?): vid Hjälstaviken 22/3 (Peter Ludwig), 29/5-5/6 (Tomas Carlberg m.fl.), 27/7 (Bernt Gustin) och 22/8-30/9 (Zsombor Károlyi m.fl.), vid Hederviken 27/3-2/4 (Bo Granberg m.fl.) samt vid Hamra, Tämnaren 4/8 (Torbjörn Zachrisson).

Bill Douhan

[Snögås *Anser caerulescens*]

1 ex. Hjälstaviken 24/9-13/10 (Tobias Hammarberg m.fl.).

Bill Douhan

Kanadagås *Branta canadensis*

Den största ansamlingen som rapporterats från våren var cirka 300 ex. Hjälstaviken 26/3 (Jan Tallmark) medan det från hösten finns ansamlingar innehållande minst 500 ex. registrerade på flera lokaler: Kungsängen "Lövstaslättan" 10/9-21/10, som mest cirka 1 300 ex. 20/9 (Lars Bern m.fl.); cirka 700 ex. Långsjön, Björklinge 4/10 (Jörgen Rydenius), cirka 900 ex. Bryggholmen, Vallby 10/10

Tabell 1. Högsta antal rastande grågäss som rapporterats från de främsta lokalerna under juli-december 2009.

	Juli			Augusti			September			Oktober			November			December
	1-10	11-20	21-31	1-10	11-20	21-31	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-31	1-10	11-20	21-30	1-10
Ledskär	700	1210	950	1250	1350	1470	1000	2900	1420	1500	1300	-	-	-	-	-
Vendelsjön	-	210	550	700	1700	2000	2250	2300	1400	1300	2000	2000	1200	1300	3000	400
Tämnaren	-	-	-	600	-	1100	-	19000	-	9000	-	-	-	-	-	-
Kallrigafjärden	-	-	150	430	440	-	1700	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kärven	-	160	-	-	-	-	-	-	110	840	-	800	270	-	-	-
Skedviken	-	-	625	-	1220	-	-	-	-	-	205	120	-	-	-	-
Lövstaslättan	-	-	-	-	-	380	200	500	-	-	500	370	290	-	-	-
Hjälstaviken	2800	1050	1385	5000	4935	10275	15200	10000	10000	10000	2000	280	114	-	-	-
Summa	3500	2630	360	7980	9645	15225	20350	34700	12930	22640	6005	3570	1874	1300	3000	400

(Thomas Johansson), cirka 1 000 ex. Gran, Yttergran 18-23/10 (Anders Sennmalm, Tom Sandström) samt cirka 500 ex. Gimo damm, Skäfthammar 9/11 (Bengt Skugge).

Bill Douhan

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vårens första, 1 ex., rapporterades från Hjälstaviken 25/3 (Arvid Landgren) och det var också härifrån som de i särklass *största antalen* sågs *under våren*, som mest cirka 300 ex. 6/5 (Anders Lindberg m.fl.). Endast elva *säkerställda häckningar* har registrerats även detta år, samtliga vid kusten, men det är som vanligt bara ett fåtal av alla de häckningar som borde finnas här.

Hjälstaviken var som vanligt den lokal som hyste flest rastande under *sensommaren och hösten* med 65 ex. redan 11/8 (Pekka Westin). Följande milstolpar i uppträdandet kan nämnas: 350 ex. 17/8, 750 ex. 19/8, 1 000 ex. 22/8, 2 000 ex. 24/8, 3 000 ex. 25/8, 4 000 ex. 29/8 och 5 000 ex. 19/9 (Albin Berglund m.fl.). De 5 000 ex. som rapporteras från 19/9 (Uppskattat antal eller räknat?; framgår tyvärr inte av rapporten) är i så fall nytt rekord (tidigare 4 750 ex. hösten 2007). Antalet rapporterade från Hjälstaviken minskade därefter, men 2 000 ex. fanns kvar 3/10 (Anders Sennmalm m.fl.) och 1 000 ex. 10/10 (Martin Tjernberg m.fl.). *Årets sista vid Hjälstaviken* var 1 ex. 29/10 (Pekka Westin m.fl.). Inga riktigt stora antal har rapporterats från andra lokaler denna höst bortsett från 1 000 ex. Grillbyslätten, Grillby 30/9 (Thomas Johansson), men det mesta talar för att detta var gäss från Hjälstaviken som var på födosök.

Även om det inte sågs några vitkindade vid Hjälstaviken efter 29/10 fanns det smärre antal kvar bland rastande sädgäss både vid "Fjärdhundraslätten" och Vendelsjön under november, som mest 10 ex. Vendelsjön 21-27/11 (Anders Arnell m.fl.). Vid Vendelsjön dröjde sig 3 ex. kvar bland andra kvardröjande gäss fram t.o.m. 13/12 (Anssi Laurila m.fl.), men strax därpå lämnade av allt att döma samtliga gäss lokalen då vintern nu slog till på allvar.

Från slutet av oktober, 24-28/10, finns

några iakttagelser av *sträckande flockar* *rapporterade från kusten*; som mest cirka 100 ex. både från Hargsviken (Wilhelm Dietrichson), Skatudden (Per-Erik Holmlund) och Rönnskärs udde 25/10 (Bill Douhan) samt 150 ex. mot S Sennebyhaken 28/10 (Jan Andersson). Från den 28/10 finns även en rapport som berättar om en större flock *sträckande över inlandet*; 80 ex. mot S Nyby, Söderby-Karl (Lennart Larsson).

Bill Douhan

Prutgås *Branta bernicla*

En 2K-fågel rastade vid Hjälstaviken 21-24/3 (Anders Eriksson m.fl.) och det blev det *enda fyndet denna vår*. Vårfynd är ovanliga och det gäller också rena *sommarfynd*, men det finns även en sådan rapport; 1 ex. Björn 25/7 (Kenneth & Thomas Pless). *Höststräcket längs kusten* inleddes med 8 ex. mot S Skatudden 13/9 (Tomas Pärt), men fram till mitten av oktober finns bara ytterligare nio iakttagelser rapporterade; som mest 70 ex. mot S Skatudden 28/9 och 70 ex. mot S Singöfjärden 3/10 (Joakim Johansson).

Från den 24/10 finns många rapporter om *relativt höga antal på sträck längs med kusten* och som mest registrerades 760 ex. Långsandsörarna (Per Johan Ulfendahl), 401 ex. mot SV Björn (Ulrik Lötberg m.fl.) och minst 1 230 ex. mot S Rönnskärs udde/Sennebyhaken (Lennart Larsson, Joakim & Gabriel Ekman). Det finns också en iakttagelse från *inlandet* denna dag; 40 ex. mot S Vendelsjön (Mats Wilhelm). Även från den 25/10 finns tre rapporter om tresiffriga antal på sträck; 120 ex. mot SV Björn (Ulrik Lötberg m.fl.), 250 ex. mot O Hargsviken (Wilhelm Dietrichson) och 119 ex. mot S Skatudden (Per-Erik Holmlund). Likaså finns det ett fynd från inlandet denna dag; 20 ex. mot S Fäbodmosen, Jumkil (Farid Benachenhou m.fl.). Även från de därpå närmast följande dagarna finns några rapporter om sträckande, bl.a. minst 80 ex. mot SV över Ultuna 27/10 (Ulf Karlsson). Ytterligare ett fynd från inlandet vid denna tid var 2 ex. rastande Hjulstabron, Enköpings-Näs 31/10 (Gunnar Steinholtz).

Under den första tiodagarsperioden av *november* rapporteras smärre antal från några

lokaler längs kusten; som mest 13 ex. Ledskärsområdet 1-10/11 (Yngve Meijer m.fl.). *Höstens sista* prutgäss; 4 ex. mot S Sennebyhaken (Ingrid Stenström) och 1 ex. rastande Vendelsjön (Thomas & Kenneth Pless), rapporteras från 21/11 vilket är ovanligt sent.

Bill Douhan

Gravand *Tadorna tadorna*

De första denna vår var 1 ex. mot N Havsskogen, Väddö 21/3 (Ronny Carlsson) samt 1 par Björn samma dag (Ulrik Lötberg) och det finns ytterligare några observationer av enstaka ex., eller två tillsammans, på sträck vid kusten under april. Från *maj-juni* finns också iakttagelser som skulle kunna indikera häckning, t.ex. 1 par Fluttuskären, Gräsö 18/5 (Martin Amcoff, Björn Svensson), 1 ex. Ångskär, Blidö 21/5 (Yngve Hareland), 1 hane Rammskären, Rådmansö 22/5 (Bo Hallman), 3 ex. Svartlöga, Blidö 14/6 (Lars Imby), 2 ex. Ugglan, Gräsö 20/6 (Leif Östman) samt flera iakttagelser av ett par eller en ensam individ kring Örskär vid flera tillfällen 11/4-7/6 (Mikael Malmaeus m.fl.). Mycket talar för att det var åtminstone häckningsförsök vid Örskär, men det finns inga reella bevis för att så skulle ha vara fallet. I Björns skärgård sågs ett par regelbundet fram t.o.m. 3/5, men här blev det ingen häckning för första gången på tio år (Ulrik Lötberg m.fl.). Från Ledskär finns många fynd av som mest 3 ex. under perioden 8/4-28/5 (Yngve Meijer m.fl.), men inga som helst indikationer på häckning.

Bill Douhan

[**Mandarinand** *Aix galericulata*]

2 hanar (helt orädda) Haglösa, Film 17/4 (Ulf Humlesjö), 1 hane Hammarby, Björklinge 6-8/5 (Erik Andersson), 1 ex. Dalbyviken 13/5 (Herbert Baumann), 1 2K+ hane Norrtäljeån 11/8-27/9 (Bo Granberg m.fl.) samt 1 hane Hjälvstaviken 26/10-9/11 (Kermith Illerbrand m.fl.).

Bill Douhan

Bläsand *Anas penelope*

Honan från december 2008 fanns kvar i Svandammen, Uppsala in på det nya året och lyckades även med konststycket att klara *övervintringen* här (Adam Sterno m.fl.). Dessutom finns ett *fynd från kusten under*

januari-februari; 1 hane Kapellskär 24-31/1 (Benny Åhr m.fl.). Eftersom det nyligen har presenterats en artikel i FiU om bläsandens uppträdande i rapportområdet kommer det nedan bara kortfattat att nämnas lite fakta om uppträdandet år 2009. *Stora antal* (≥ 50) har rapporterats från följande lokaler *under våren*: vid Ledskär 6-12/4, som mest 93 ex. 11/4 (Ingrid Åkerberg m.fl.); Hjälvstaviken 9-26/4, som mest 80 ex. 22/4 (Pekka Westin); Vendelsjön 9-25/4, som mest minst 150 ex. 19/4 (Peter Schmidt m.fl.) samt 100 ex. Stamsjön 12/4 (Mats Edholm m.fl.).

Inga uppgifter om eventuella häckningar har rapporterats, men väl många uppgifter om *relativt stora antal översomrande* bläsänder; flest vid Hjälvstaviken med cirka 200 ex. 27/7 (Kalle Källebrink) och vid Ledskär cirka 50 ex. 14/6 (Zacke Svensson).

Höststräcket inleddes i slutet av augusti och kring mitten av september finns årets enda *dagssummor sträckande av format*, samtliga från Skatudden: 850 ex. mot S 13/9, 2 120 ex. mot S 15/9, 715 ex. mot S 18/9 samt 1 135 ex. mot S 26/9 (Mats Edholm, Brita Tibell m.fl.). *Större antal* (≥ 200) som rapporterats *rasta under hösten* inskränker sig till: som mest 300 ex. Ledskär 31/8-27/9 (Anders Johansson m.fl.) och 250 ex. Vårhäll, Tämnaren 19/9 (Ulrik Lötberg m.fl.). Även från *december* finns det ett par *vinterfynd*: 1 honf. Vendelsjön 5/12 (Tobias Hammarberg m.fl.) och 1 ex. Kungsängsbron, Uppsala 17-25/12 (Lars Sund m.fl.).

Bill Douhan

Snattherand *Anas strepera*

Ett ur häckningssynpunkt inte alls lika bra år som 2008. Från Tämnaren rapporteras om "bara" 120 individer i par under häckningstid och bedömt antal häckande par i hela sjön stannar vid cirka 100-120 (Ulrik Lötberg), d.v.s. en halvering jämfört med föregående år. Från Hjälvstaviken föreligger tyvärr inga uppgifter om uppskattat antal häckande par, men ett flertal honor med varsin kull har rapporterats från sommaren samt som mest 53 observerade individer 31/7 (Pekka Westin m.fl.). Även Björns skärgård hyser numera många häckande par och år 2009

var inget undantag, 25 par att jämföra med 26 par 2008, men i motsats till föregående år var 2009 ett mycket dåligt år vad gäller producerade ungvorrar (Ulrik Lötberg m.fl.). Dåligt häckningsresultat rapporteras även från Lövstabukten där för övrigt rekordmånga par bedömdes ha skridit till häckning; totalt 42 (Ulrik Lötberg m.fl.). *Andra lokaler där det setts lyckade häckningar* är: Klardammen, Dannemora (Curt Johnsson) samt Kärven och Tegelsmora kyrksjö (Johan Södercrantz).

Stora ansamlingar har under några år rapporterats från Tämnaaren under hösten, som mest minst 600 ex. i en flock 27/9 föregående år, men från hösten 2009 saknas det helt rapporter om stora antal. Som mest rapporteras 9 (!) ex. 30/11 (Fredrik Friberg) vilket dessutom var det sista fyndet i rapportområdet 2009.

Bill Douhan

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*
[0; 15; 1]

Ett fynd även detta år, som "vanligt" från våren; 1 hane Hederviken, Närtuna 10/4 (Zacke Svensson m.fl.).

Bill Douhan

Kricka *Anas crecca*

Vinterfynd under januari-februari finns endast från Biotestsjön där de 3 ex. som sågs redan i december 2008 hade fått sällskap av ytterligare en och därmed sågs sedan som mest 4 ex. 10/1-21/2 (Anssi Laurila m.fl.). *Vårens första krickor* sågs i Hjälstaviken 21/3 och under *vårsträcket* rapporterades stora antal (≥ 200) på följande lokaler: Ledskärsområdet 10-26/4, som mest 400 ex. 11/4 (Björn Lundgren m.fl.); Hjälstaviken 14-24/4, som mest 400 ex. 24/4 (Yngve Hareland m.fl.); Vendelsjön 10/4-1/5, som mest 650 ex. 19/4 (Peter Schmidt m.fl.) samt mer tillfälligt (?) 240 ex. Husbydamarna, Lena 9/4 (Patrick Fritzson), som mest 350 ex. Hederviken 10-11/4 (Anders Eriksson m.fl.), 450 ex. Stamsjön 12/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 380 ex. Tämnaaren 12/4 (Sebastian Sundberg m.fl.), 378 ex. Tegelsmora kyrksjö 13/4 (Zacke Svensson m.fl.) samt 200 ex. Haglösa ängar, Film 19/4 (Leif & Kersti Östman).

Flertalet krickor sträckte vidare mot norr

under slutet av april och inga stora ansamlingar fanns kvar några dagar in i maj. *Från mitten av juni* rapporterades åter tresiffriga antal från Hjälstaviken och många rapporter varierande tresiffriga antal härifrån genom hela *sommaren*, som mest hela 900 ex. 14/7 (Pekka Westin m.fl.). Andra rapporter om stora antal (≥ 200) under *sommaren* har endast inkommit från Ledskär med som mest 320 ex. 2/8 (Holger Schielzeth m.fl.).

Från *hösten* finns inga som helst höga dagssummor (≥ 100) sträckande noterade vid kusten, men det fortsatte att rapporteras stora antal rastande (≥ 200) genom hela hösten från både Hjälstaviken, som mest 600 ex. 1/9 (Holger Schielzeth m.fl.), och Ledskär, som mest 680 ex. 23/8 (Holger Schielzeth m.fl.). Vid Hjälstaviken fanns det fortfarande kvar så många som cirka 200 ex. 6/11 (Tom Sandström), men därefter minskade antalet successivt. Den 2/12 fanns det ännu kvar 1 ex. (Pekka Westin), men det var den sista och det enda *decemberfyndet*.

Bill Douhan

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Följande stora ansamlingar (≥ 500) har rapporterats. Från årets *två första vintermånader*: minst 600 ex. Biotestsjön 1/1 (Joakim Djerf) och som mest 650 ex. Svandammen, Uppsala 1-10/1 (Adam Sterno m.fl.). Från *våren* finns sedan en iakttagelse av cirka 500 ex. Husbydamarna, Lena 5/4 (Patrick Fritzson). Från *slutet av augusti och framöver genom hösten* fanns stora ansamlingar regelbundet på två lokaler; dels Vendelsjön 23/8-17/10, som mest 700 ex. 17/10 (Anders Arnell m.fl.), och dels Hjälstaviken 25/8-21/11, som mest 2 700 ex. 1/9 (Pekka Westin m.fl.). Ytterligare två stora ansamlingar har rapporterats från hösten: cirka 1 200 ex. Ledskär 27/9 (Ingrid Åkerberg m.fl.) och cirka 900 ex. Långsjön, Björklinge 8/11 (Jörgen Rydenius). Avslutningsvis finns också två rapporter från *månadsskiftet november-december*; cirka 560 ex. Vårhäll, Tämnaaren 30/10 (Fredrik Friberg) och cirka 500 ex. Ekolsundsvikens inre del 2/12 (Pekka Westin), men också en från *årets slut*; cirka 500 ex. Kalmarsand, Bålsta 29/12 (Raul Vicente).

Bill Douhan

Stjärtand *Anas acuta* NT

Upptäckandet under *vårsträcket* var i stort sett en repris på fjolåret, d.v.s. genomgående blygsamma antal med som mest vardera 16 ex. Ledskär 12/4 (Martin Tjernberg) och Hjälstaviken 19/4 (Anders Sennmalm, Seppo Haavisto). Endast en rapport om *konstaterade häckningar* har inkommit och det var 2 par i Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.), d.v.s. samma lokal där det även i fjol registrerades häckningar. Den enda lokal där arten i övrigt observerades under *sommaren* var Hjälstaviken där 1 hane sågs 6 och 9/6 (Thomas Johansson m.fl.).

Från slutet av juli finns det åter några fynd av enstaka individer, men dessa räknas här som *höstens första* och inte som eventuella häckare. Rapporter om sydsträck längs kusten började komma in i och med *september* månads början, men det finns bara tre som redovisar *större antal* (≥ 100), samtliga från Skatudden: 250 ex. mot S 13/9 (Tomas Pärt m.fl.), 100 ex. mot S 15/9 (Brita Tibell, Mats Edholm) och 340 ex. mot S 26/9 (Henrik Bondestam). Antalen från 13/9 och 26/9 får anses som relativt höga och det gäller även, i än högre grad, antalet *rastande* vid Ledskär där som mest 468 ex. inräknades 31/8-5/9 (Yngve Meijer m.fl.). Det är mer än fyra gånger så många som det högsta antalet här, och i rapportområdet, hösten 2008. Avslutningsvis kan nämnas att *årets sista* rapporterades från Vendelsjön 22/11 (Ragnar Hall).

Bill Douhan

Årta *Anas querquedula* VU

Inga säkra häckningar, t.ex. hona med ungar, har rapporterats, men det har inkommit *observationer från ett flertal möjliga/troliga/säkra lokaler under häckningstid*: som mest 3 par Hjälstaviken (9 par år 2008), 2 par Vendelsjön (2), 2 par Tämnaren (2 häckningar), 1 par Tegelsmora kyrksjö (1) och Kärven 1 par (1). Par har även rapporterats vid flera tillfällen under häckningstid från ytterligare några lokaler där häckning kanske inte är trolig, men där sådan ändå inte helt kan uteslutas; t.ex. som mest 2 par Jönsbolssjön, 1 par Kallrigafjärden, som mest 2 par Kundbysjön samt som mest 2 par Ledskär. *Sammanfattningsvis* ett dåligt år för

arten i Hjälstaviken och inga säkerställda häckningar, men i övrigt har par observerats under häckningstid på andra kända tillhåll för arten i ungefär samma omfattning som närmast föregående år.

Bill Douhan

Skedand *Anas clypeata*

Ytterst få konstaterade häckningar har rapporterats, men *par i mer eller mindre lämpliga häckningsbiotoper har rapporterats från många lokaler under häckningstid* (maxantal par inom parentes); t.ex. Hjälstaviken (30), Filmsjön (2), Dalkarlskärret (1), Funbosjön (2), Haglösa ängar (1), Hargsviken (2), Kärven (3), Jönsbolssjön (3), Kallrigafjärden (2), Korsängens vattenpark (1), Kundbysjön (1), Kungsängen (4), Ledskär (10), Nyländadammen (5), Tegelsmora kyrksjö (2), Lårstaviken (1), Trunsta träsk (1), Tämnaren (11), Vendelsjön (6) samt Björns skärgård (40). Det ger totalt 128 par, men det var säkerligen ett flertal av dessa som flyttade vidare utan att skrida till häckning där de observerades. Å andra sidan har det säkerligen funnits många häckande par, särskilt i skärgården, som inte har kommit till vår kännedom. Vi har bristfällig kunskap om beståndets storlek, men det är åtminstone ett tresiffrigt antal som häckade i rapportområdet 2009.

Bill Douhan

Brunand *Aythya ferina* NT

Två *vinterfynd* föreligger från årets början; 1 hane Biotestsjön 1-31/1 (Joakim Djerf m.fl.) och 5 ex. Kalvskäret, Singö 2/1 (Anders Sennmalm, Ulf Svahn). *Inga riktigt stora ansamlingar har rapporterats från våren, den största var istället* 38 ex. Kärven 12/4 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr m.fl.). Arten har rapporterats från många mer eller mindre lämpliga häckningslokaler under häckningstid, men bara följande *säkerställda häckningar* (=hona med avkomma) har rapporterats: minst 2 par Dalkarlskärret (Ragnar Hall m.fl.), minst 1 par Kärven (Tomas Kjelsson m.fl.) samt 1 par i viltvatten vid Eriksberg, Almunge (Tomas Kjelsson). *Inte heller under hösten har några anmärkningsvärda ansamlingar noterats* vilket gör att 36 ex. Vendelsjön redan 24/8 (Anders Arnell) var den största. Året avslutades med

två *decemberfynd*; 4 ex. Vendelsjön 1/12 (Leif Johansson) och 3 ex. Kallrigafjärden 9/12 (Martin Amcoff).

Anders Lindström, Bill Douhan

Ringand *Aythya collaris* [0; 4; 1]

1 hane rastade i Tegelsmora kyrksjö 17/5 (Björn Lundgren m.fl.). Senast det begav sig var 2005 då en hane rastade vid Kapellskär i början av mars.

Anders Lindström

Vigg *Aythya fuligula*

Stora ansamlingar ($\geq 1\ 000$) registrerades på två lokaler *under de inledande vintermånaderna*: som mest cirka 3 000 ex. Östernäs, Rådmansö 5-17/1 (Anders Eriksson m.fl.) och som mest cirka 1 800 ex. Biotestsjön 1/1-24/2 (Yngve Hareland m.fl.). *Konstaterade häckningar rapporteras sällan från våra insjövattnen* och det gäller även detta år, men har trots allt rapporterats från Hjälstaviken (Kenneth Pless m.fl.) och Dalkarlskärret (Ragnar Hall). Under *november-december* fanns åter stora antal ($\geq 1\ 000$) i och kring Biotestsjön med som mest cirka 1 200 ex. 7/11 och cirka 1 000 ex. 12/12 (Johan Södercrantz m.fl.). Avslutningsvis kan nämnas att *den största ansamling som rapporterats från inlandet under året* var cirka 300 ex. Kullaviken 9/9 (Pekka Westin).

Bill Douhan

Bergand *Aythya marila* VU

Från årets två inledande vintermånader rapporterades smärre antal från några lokaler längs kusten; t.ex. som mest 10 ex. Östernäs, Rådmansö 5-18/1 (Anders Eriksson m.fl.) och som mest 8 ex. Biotestsjön 10/1-21/2 (Yngve Hareland m.fl.). Mer intressant, och glädjande, är att det ånyo, för fjärde året i följd, har rapporterats *häckning* och denna gång åter från Björn där 2 nyligen flygga årsungar sågs 5/8 (Lennart Söderlund).

Från *höststräcket* finns ganska många fynd rapporterade, företrädesvis från *slutet av oktober*, men åter genomgående *blygsamma antal* med som 20 ex. mot SV Björn 25/10 och 30 ex. rastande 31/10 (Ulrik Lötberg) samt 20 ex. mot SO Billudden 31/10 (Anton Nyten). Från *december* finns slutligen två iakttagelser: 3 ex. Hargsviken 6/12 (Tomas Kjelsson) och

9 ex. Biotestsjön 12/12 (Johan Södercrantz m.fl.).

Anders Lindström, Bill Douhan

Ejder *Somateria mollissima* NT

Ejdern tycks fortsätta sin kraftgång längs kusten och i skärgården. Från detta år finns endast fem *större ansamlingar* ($\geq 1\ 000$) rapporterade. Från vårsträcket föreligger två rapporter från början av april: 1 110 ex. rastande Skatudden 2/4 (Fredrik Bondestam) och cirka 1 000 ex. rastande utanför Sennebyhaken och Rönnskärs udde 5/4 (Lennart Larsson). Från slutet av maj rapporteras sedan *stora antal rastande gudingar*; som mest cirka 10 000 ex. Svenska Högarna 30/5 (Johan Widenberg m.fl.), men också 1 150 ex. Understen, Singö 26/5 (Fredrik Bondestam). Från *hösten* finns sedan årets enda *dagssumma sträckande av format*: minst 1 000 ex. mot S Svenska Högarna 1/10 (Anders Eriksson m.fl.). Avslutningsvis även ett *fynd från inlandet*, nämligen 1 par Ekoln 24 (Ingemar Ahlén) och 28/4 (Martin Tjernberg).

Anders Lindström, Bill Douhan

Praktejder *Somateria spectabilis*

[?; ≥ 100 ; 1]

Efter tre år helt utan fynd av denna art som tidigare rapporterades årligen har nu en observation inkommit: 1 3K hane mot N Måssten, Singö 24/4 (Fredrik Bondestam).

Anders Lindström

Alfågel *Clangula hyemalis* EN

Från *januari-februari* har rapporter om stora antal ($\geq 1\ 000$) endast inkommit från Rönnskärs udde/Sennebyhaken med som mest 1 500 ex. 1/2 (Viggo Norrby m.fl.). *Fynd i insjövattnen* är inte så vanliga, men två iakttagelser föreligger från *våren*; 1 hane Ekoln 22/4 (Ingemar Ahlén) och 6 ex. Erken 3/5 (Bo Granberg). Enstaka individer ses ibland längs kusten under *sommaren*, men *observationer i inlandet* vid denna tid är ytterst ovanliga, men det finns en rapport om 1 ex. Velängen 21/6 (Per-Erik Holmlund). Från *senhösten* finns sedan ytterligare två rapporter från våra *insjöar*; 2 ex. Hjälstaviken 24/10 (Ragnar Hall) och 1 ex. Vendelsjön 18-21/11 (Mats Fredriksson m.fl.). *Stora ansamlingar*

rapporterades åter från kusten från början av oktober fram till början av december; vid Svenska Högarna minst 1 000 ex. 8/10 och cirka 2 000 ex. 10/10 (Bill Douhan m.fl.) samt utanför Rönnskärs udde/Sennebyhaken 23/10-5/12, som mest minst 4 200 ex. 1/11 (Bill Douhan).

Anders Lindström

Sjöörr *Melanitta nigra*

Vinterobservationer har rapporterats från flera lokaler längs kusten under *januari-februari*; som mest 35 ex. mot S Ytterskår, Väddö 17/1 (Bo Granberg) och cirka 50 ex. Öregrundsgrepen, Forsmark 15/2 (Percy Fredriksson). Från *vårsträcket* finns ovanligt många rapporter om *rastande i våra insjöar* koncentrerade till perioden 11/4-3/5, vanligtvis några få eller upp till dryga tiotalet tillsammans. Som mest noterades 51 ex. Ekoln 29/4 (Ingemar Ahlén). Från *juni-juli* finns ett flertal iakttagelser av arten längs kusten, men inga lika stora antal som noterades på sträck vid ett par tillfällen föregående år i slutet av juli; som mest noterades nu 73 ex. mot S Sennebyhaken 27/7 (Per Jakobsson).

Från *höststräcket* finns sedan några få rapporter om *stora antal* (≥ 500) *på sträck*; 540 ex. mot O Fågelsundet 4/9 (Lennart Söderlund) samt 1 200 ex. mot S Skatudden 13/9 (Tomas Pärt m.fl.). Från *senhösten* finns det ett flertal observationer av *stora antal rastande*; som mest 460 ex. Örsten, Singö 4/11 (Fredrik Bondestam) och cirka 400 ex. Rönnskärs udde 24/10 (Nina Janelm, Lennart Larsson). Under *december* gjordes en bara handfull iakttagelser, som mest 8 ex. Rönnskärs udde 5/12 (Bill Douhan).

Bill Douhan

Svärta *Melanitta fusca* NT

Svärta ses, jämfört med sjöorren, sällan som rastande i våra *insjöar* och det finns bara *några få fynd från våren*: i Ekoln 1 par 20/4 (Peter Schmidt m.fl.) och som mest 3 ex. 29/4-1/5 (Johan Södercrantz m.fl.); 11 ex. Tämnaren 30/4 (Peter Schmidt, Ulrik Lötberg) samt 1 hane Valloxen 17/5 (Tomas Hallingbäck).

Rapporter som indikerar att det av allt att döma fortfarande finns, och att utvecklingen kanske t.o.m. är positiv, *hyfsade bestånd av*

häckande svärta i vissa kustområden har inkommit och följande kan vara värda att nämna: cirka 80 ex. (40 par?) Svenska Högarna 30/5 (Johan Widenberg m.fl.), 39 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.), 17 par Lövstabukten (Ulrik Lötberg m.fl.) och 10 par Norrskär, Singö (Joakim & Rune Johansson). *Inga anmärkningsvärda sträcksummor har rapporterats från hösten och decemberfynden* var få med som mest bara 3 ex. Biotestsjön 12/12 (Johan Södercrantz m.fl.).

Anders Lindström

Knipa *Bucephala clangula*

Året inleddes med *stora ansamlingar* (≥ 250) *på några lokaler längs kusten*. Under *hela januari* fanns stora antal, som mest cirka 750 ex. 10/1, i Biotestsjön (Johan Södercrantz), men antalet *ökade ytterligare under februari* till som mest 1 300 ex. 21/2 (Mats Edholm, Brita Tibell). *Andra lokaler med stora flockar vid denna tid* var utsidan av Singö där minst 450 ex. inräknades 23/1 (Fredrik Bondestam), men även 420 ex. Östernäs, Rådmansö 18/1 (Bill Douhan).

Från slutet av april och framöver ökade antalet rastande knipor, i huvudsak *ruggande hanar*, i *Björns skärgård* och kulmen tycks ha ägt rum kring månadskiftet juli-augusti i och med att cirka 3 000 ex. noterades 1/8 (Ulrik Lötberg m.fl.). Antalen här minskade därefter ganska snabbt till som mest cirka 750 ex. 6/9 (Johan Södercrantz m.fl.), men minst 250 ex. fanns ännu kvar 1/11 (Per-Erik Holmlund). Det uppehöll sig många knipor även i Lövstabukten under sommaren där som mest 1 500 ex. inräknades 23/6 (Ulrik Lötberg), men kanske var det åtminstone delvis samma fåglar som rapporterades från Björns skärgård. Avslutningsvis kan ytterligare några *relativt stora ansamlingar från hösten* nämnas: cirka 300 ex. Örskar 5/9 (Mikael Malmaeus) och 9/10 (Jan Wärnbäck, Petter Haldén) samt cirka 300 ex. Ugglan, Gräsö 22/11 (Leif & Kersti Östman).

Bill Douhan

Salskrake *Mergellus albellus* NT

Arten rapporterats som övervintrande från ett flertal lokaler längs kusten under *januari-februari* och *följande lite större antal* (≥ 20)

kan nämnas; i och kring Biotestsjön 3/1-21/2, som mest cirka 40 ex. 10 (Johan Södercrantz m.fl.) och 21/1 (Niklas Hjort m.fl.) samt 22 ex. Gisslingö, Rådmansö/Vätö 7/2 (Åke Lindelöw). Från *vårsträcket* rapporterades arten flitigt från många lokaler, men det finns inte någon iakttagelse av anmärkningsvärt stort antal rastande. *De största flockarna* som noterats är 40 ex. Kallrigafjärden 10/4 (Leif & Kersti Östman) och 31 ex. Sjalgrund, Gårdskär 11/4 (Tommy Löfgren). *Vårens sista*, 1 hona, sågs i Jönsbolssjön 26/5 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr). *Sommarfynd* har rapporterats från två lokaler; dels 1 hane Hjälvstaviken 21/6 (gm Ingrid Åkerberg) och dels som mest 5 ex. Mangrund, Lövstabukten 6 och 13/7 (Per Johan Ulfendahl).

Från *senhösten* finns *inga riktigt stora ansamlingar* rapporterade. Den största blev 105 ex. Ledskär 8/11 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson). Andra som dock kan vara värda att nämna är: 80 ex. Syningen, Rimbo 23/10 (Helge Röttorp), 44 ex. Skedviken 31/10 (Bill Douhan) och 75 ex. Tämnaren 29/11 (Lars Bern). Ytterligare en ansamling som måste nämnas är hela 70 ex. vid Gisslingö så sent som 21/12 (Åke Lindelöw) och man kan fråga sig hur många salskrakar som det numera övervintrar i vår skärgård som så sällan besöks av skådare vintertid.

Anders Lindström, Bill Douhan

Småskrake *Mergus serrator*

Enstaka individer, eller några få tillsammans, har som vanligt rapporterats från några få lokaler längs kusten under *januari-februari*, men i och kring Biotestsjön fanns *anmärkningsvärt många rastande* med som mest hela 90 ex. 22/1 (Anssi Laurila) och 75 ex. 21/2 (Mats Edholm, Brita Tibell). Från *vårsträcket* finns ganska många rapporter från *inlandet* och då företrädesvis från Ekoln där som mest 17 ex. inräknades 22/4 (Johan Södercrantz). Bortsett från ett fynd av 1 hane i Dalbyviken 8/6 (Calle Andersson m.fl.) finns inga andra rapporterade *iakttagelser från våra sötvatten under häckningstid* och man kan fråga sig om arten ännu förekommer här som häckande. Å andra sidan är småskranken tämligen vanlig som häckande längs kusten och härifrån kan

några antalsuppgifter som bygger på inventeringar nämnas: 76 par i Björns skärgård och 31 par i Lövstabukten (Ulrik Lötberg m.fl.). Avslutningsvis kan nämnas att cirka 50 ex. åter inräknades i och kring Biotestsjön 12/12 (Arvid Landgren m.fl.).

Bill Douhan

Storskrake *Mergus merganser*

Redan på *årets första dag* inräknades cirka 250 ex. i och kring Biotestsjön (Joakim Djerf) och samma antal noterades här ännu den 28/2 (Anders Sennmalm m.fl.). *Vårsträcket* kom så småningom igång och *en bra dagssumma* har inkommit; 275 ex. mot N Skatudden 2/4 (Fredrik Bondestam). *Relativt stora antal rastande* (≥ 200) rapporterades sedan från några lokaler: 230 ex. Hargsviken 9/4 (Eva-maria Ferm) och cirka 300 ex. 3/5 (Wilhelm Dietrichson), cirka 300 ex. Kallrigafjärden 10/4 (Kersti & Leif Östman) samt cirka 200 ex. Ledskärviken 13 och 19/4 (Per-Erik Holmlund, Anssi Laurila).

Flockar av ruggande hanar fanns i Björns skärgård under våren, men här noterades också *många häckande par*, 80, men tyvärr även mycket dåligt häckningsresultat (Ulrik Lötberg m.fl.). En annan uppgift om antal häckande par inom ett enskilt område som inkommit är 21 par i Lövstabukten (dåligt häckningsutfall även här). Antalet storskrakar i Björns skärgård uppgick senare till 1 600 ex. åtminstone 1/8 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från *senhösten* rapporterades sedan *relativt stora antal* (≥ 200) rastande i några insjö-vatten: som mest 1 200 ex. Skedviken 31/10 (Bill Douhan m.fl.), cirka 200 Hjälvstaviken 1/11 (Ingrid Åkerberg m.fl.), 222 ex. Vendelsjön 7/11 (Anders Arnell m.fl.) och cirka 1200 ex. Tämnaren 12/11 (Magnus Klingse). Från denna tid finns också en rapport om *ganska stort antal på sträck*; 204 ex. mot V Rönnskärs udde 30/10 (Jacob Rudhe). Även från *december* har det inkommit två rapporter om stora antal: 210 ex. Fejan, Rådmansö 12/12 (Hasse Berglund) och cirka 550 ex. Ekolsundsviken 28/12 (Pekka Westin).

Bill Douhan

Rapphöna *Perdix perdix* NT

Fågelskådarna står numera i tacksamhetsskuld

till jägarkåren! Utan utsättningar torde rapphönan inte längre finnas i rapportområdet. Ett säkert område där man fortfarande har relativt stora chanser att njuta av arten är slätterna runt Långtora i Enköpings kommun. Dessa fåglar härstammar från utsättningar för träning av fågelhundar.

En sammanställning av årets observationer fördelade kommunvis ger följande. Uppsala kommun: Från januari-mars rapporterades två kullar (17 ex.) och från hösten 2 ex. som blev skjutna på Sundbromark 2/9 (Per Andersson). På samma lokal 1 ex. 29-30/10 (Lars Bern m.fl.). Under den mellanliggande sommaren observerades par på två lokaler. Knivsta kommun: En kull (5 ex.) Väsby, Lövstaslättan 1-7/3 (Zacke Svensson m.fl.), 2 ex. Säby, Lövstaslättan 31/5-8/6 (Annika Rastén, Jan Wärnbäck), 1 ex. Laggaslättan 16/6 (Arvid Landgren), 4 ex. Högby, Lövstaslättan 12/11 (Jan Wärnbäck) samt 4 ex. Ista, Vassunda 20/12 (Anders Köling). Enköpings kommun: Från januari-mars rapporterades tolv kullar (66 ex.) och från hösten elva kullar (72 ex.). Håbo kommun: 2 ex. Segersta, Övergran 20/9 (Bo G. Svensson). Norrälje kommun: Under januari-mars sågs tre kullar (25 ex.) i Gottröra socken. Därutöver 1 ex. Fasterna kyrka 22/7 (Sören Andersson).

Martin Tjernberg

Vaktel *Coturnix coturnix* NT

Årets första spelande hördes vid Gunsta, Funbo 10/5 (Anders Kastenholm), men det dröjde sedan till 29/5 innan ytterligare observationer började trilla in. Totalt under året, fram t.o.m. 10/9, hördes 108 spelande hanar, d.v.s. en mer än 2008. Flest, 6 ex., rapporteras från slätterna vid Sundbromark, Bälinge. Den kommunvisa fördelningen var: Uppsala 32, Enköping 22, Tierp 15, Östhammar 14, Knivsta 8, Norrtälje 6, Sala (del av) 5, Heby 3, Håbo 2 samt Älvkarleby 1. Övrigt värt att nämna är 3 ex., troligen en kull, som stöttes Finsta, Skederid 5/9 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth), 1 ex. stöttes av hund Lövstaslättan 16/9 (Per Johan Ulfendahl) samt en helt nyligen död hittad vid Forsmarks kärnkraftverk så pass sent som 2/11 (Mathias Andersson).

Martin Tjernberg

Smålom *Gavia stellata* NT

Stora antal på sträck har endast rapporterats från Singö skärgård och i samtliga fall med Fredrik Bondestam som observatör. En rapport är från våren, 119 ex. mot N Mässten 24/4, och resterande från hösten: 47 ex. mot S Understen 7/9, 103 ex. mot SO Understen 15/9, 86 ex. mot SO Understen 25/9 samt 93 ex. mot S Mässten 9/10.

Fredrik Friberg

Storlom *Gavia arctica*

Från slutet av april finns några rapporter om relativt stora antal på sträck: vid Skatudden 195 ex. mot N 22/4 och 52 ex. mot N 27/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 75 ex. mot NV Björn 25/4 (Ulrik Lötberg m.fl.). Vid samma tid inräknades 50 rastande ex. Ugglan, Gräsö 23/4 och 55 ex. samma plats 27/4 (Leif & Kersti Östman).

Endast sex konstaterade häckningar har rapporterats: 1 ad. vid bo Erken 10/5 (Bo Granberg), 1 par på/vid bo i (vattenfylld) f.d. grustäkt Hållvastby, Riala 28/5 (Bill Douhan), 1 par med 2 pull. Rösjön, Söderby-Karl/Väddö 15/6 (Lennart Larsson), 1 par med 1 pull. Hosjön 23/6 (Lars Bern), 1 par med 1 pull. Hummelfjärden, Öregrund 11/7 (Lars Lundstedt) och 1 par med 1 unge Stennäs-sjön, Skogs-Tibble 5/9 (Yngve Hareland).

Fredrik Friberg

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

[1; 29; 1]

Ett godkänt fynd finns; 1 ad. rastande Björn 3/10 (Johan Södercrantz m.fl.).

Fredrik Friberg

Obest. islom *Gavia immer/adamsii*

Två fynd, båda från kusten i norr och i oktober: 1 ad. mot SO Fågelsundet 11/10 (Anssi Laurila) och 1 ad. rastande Björn 31/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Fredrik Friberg

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

[3; 90; 0]

Ett par observationer har inrapporterats, men då inga beskrivningar inkommit finns således inga godkända fynd från detta år heller.

Fredrik Friberg

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Häckningar har rapporterats från följande

lokaler: minst 2 par Svinnö bydamm (5 ad. + 3 1K + 4 pull. + 1 ex. 5/9), Harg (Wilhelm Dietrichson), 1 par Nyländadammen, Harg (Johan Månsson), 1 par med 3 ungar Sunnerstaviken (Ragnar Hall, Peter Samuelsson, Owe Rosengren m.fl.), 1 par med 2 ungar Storkärret, Dalby (Ragnar Hall) och 1 par som fick ut två kullar Lillsjön, Gryta (Johan Södercrantz, Martin Tjernberg, Thomas Johansson m.fl.). Sannolikt genomfördes en häckning även vid Dalkarlskärret där 1 par sågs under våren och 1 1K 9/8-6/9 (Martin Tjernberg, Ulf Gärdenfors, Ragnar Hall m.fl.). *Observationer vid kusten* är ovanliga, men det finns en iakttagelse av 1 ex. Örskär 24/10 (Fredrik Friberg m.fl.). Första fyndet för ön.

Fredrik Friberg

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Några vinterfynd finns från januari-februari: 1 ex. Portugals udd (Mälaren), Veckholm 1/1 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson), 2 ex. Kalvskäret, Singö 2-29/1 (Stefan Paulin m.fl.), 2 2K Biotestsjön 10/1-21/2 (Annika Rastén m.fl.) och 1 ad. 17/1 (Yngve Hareland) samt 1 ex. Östernäs, Rådmansö 18/1 (Bill Douhan).

Skäggdopping häckar tämligen allmänt i våra vassrika insjöar och en rapport om ett stort antal häckande kan nämnas; 29 par i Tämnaren (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson m.fl.). Avslutningsvis finns det två *vinterfynd även från början av december*; 2 ex. Ekolsundsviken 2/12 (Pekka Westin) och 1 ex. Hargsviken 5/12 (Wilhelm Dietrichson).

Fredrik Friberg

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Totalt 17 påbörjade häckningar och ytterligare åtminstone 12 par i lämpliga häckningsbiotoper har rapporterats vilket gör 2009 till det antalsmässigt hittills bästa året. Pekas bör dock ett långt varningens finger för eventuell dubbelräkning av par som förflyttat sig mellan olika lokaler kring Dannemora/Film där reproduktionen var nära nog noll. Över lag tycks häckningsframgången varit relativt dålig. Samtliga lokaler med konstaterade häckningar eller starka häckningsindikationer är belägna i Norrtälje, Uppsala och Östhammars kommuner.

Fredrik Friberg

Svarthakedopping *Podiceps auritus* NT

Efter att ha rapporterats från ett flertal lokaler, både vid kusten och i våra insjövatten, under *vårflyttningen* har par stannat kvar på lämpliga häckningslokaler och följande *säkerställda häckningar* har rapporterats: 1 häckande par (1 pull.) Stor-Kärret, Dalby 25/4-1/8 (Ragnar Hall m.fl.), 2 häckande par Billerstena viltvatten, Altuna 25/4-27/7 (Eva Johansson m.fl.), 1 bobyggande par Vattenledningssjön, Gottröra 3/5 (Bill Douhan), minst 1 häckning (3 par på plats) viltvatten NV Stora Granlund, Rimbo 3/5-17/7 (Bo Granberg, Helge Röttorp), 2 bobyggande par Krutudden, Östhammar 14/5 (Leif Källsten) samt 2 ungar (3 par 26/4-15/8) i viltvatten vid Eriksberg, Almunge 15/8 (Tomas Kjelsson).

Därtill har arten rapporterats från lämpliga häckningslokaler under häckningstid på följande lokaler fördelade på kommuner; Norrtälje: viltvatten vid Värnberg, Roslags-Bro (max 6 ex. 13/4-2/6), viltvatten vid Skogstorp, Roslags-Bro (max 11 ex. 19/4-10/7), viltvatten vid Karby, Estuna (10 ex. 19/4), Grisslehamn (4 ad. 22/4), Mörtsjön SO Ösbyholm, Frötuna (1 par 22/5) och Månsjön, Frötuna (4 par 30/5); *Älvkarleby:* Sjalgrund, Gårdskärshalvön (1 spelande par 13/4); *Heby:* viltvatten vid Ökersbo (2 ex. 16-30/6); *Tierp:* vid Killskär, Hållnäs (1 par 2/5) och Bondskäret, Ångskär (3 par 21/5-6/6); *Uppsala:* Jönsbolssjön (max 14 ad. 10/4-9/6), Ekebydammen, Uppsala (max 4 ex. 11/4-6/7), Fågelbo våtmark, Jumkil (1 par 3/5-14/6), damm på Edenhof golfbana, Bälinge (1 par 16/5) och viltvatten vid Körlinge, Rasbokil (max 2 par 16-19/5); *Enköping:* Lillsjön, Gryta (max 13 ex. 13/4-9/8) samt *Östhammar:* Nyländadammen, Harg (max 4 par 17/4-25/6), parkdammarna i Harg (4 par 25/4-3/5) och viltvatten vid Löhammar, Harg (1 par 18/5).

Fredrik Friberg

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

[7; 10(3H); 2] EN

2 ex. Hjälstaviken 10-11/5 (Ragnar Hall m.fl.). Första fyndet i rapportområdet sedan 1980!

Fredrik Friberg

Havssula *Morus bassanus* [0; 6; 1]

1 ex. passerade mot öster cirka 2 km norr om Rödhäll, Hällen 8/8. Fågeln bedömdes vara nära adult (Ben Sheldon).

Martin Tjernberg

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Följande häckningsuppgifter finns rapporterade från Mälaren (totalt 414 par): 27 par Torrgrund, Oknöfjärden 22/4; i Ekolsundsviken 69 par Stora Mittskär 23/4, 145 par Lilla Mittskär 23/4, 13 par (ruvande) Suggan 23/4 och 25 par (ruvande) Galten 23/4 samt 135 par Stenholmen, Gorran 24/4-29/7 (Thomas Pettersson m.fl.). Utöver Mälaren har rapporter om häckningar inkommit även från sjön Erken där cirka 30 + cirka 50 par sågs vid bon på två öar 3/5-23/7 (Bo Granberg, Helge Röttorp) *Från kusten finns endast två rapporter som berättar om häckningsförekomster*: 81 par Sjalön, Lövsfabukten 4/4-7/8 (Martin Tjernberg m.fl.) och 40 par Yttre reveln, Ångskär 12/7 (Per-Erik Holmlund).

Sammantaget 494 häckande par i våra insjövattnen är lägre än fjolårets 592 och endast 121 par från kusten är t.o.m. sämre än fjolårets mycket magra 165 häckande par. Vad gäller kusten är rapporteringen dålig och det finns säkerligen flera kolonier.

Fredrik Friberg

Rördrom *Botaurus stellaris* NT

Totalt 86 tutande hanar gör 2009 till det bästa året någonsin. Flest som vanligt i Tämnares (16), Hjalstaviken (7) och Vendelsjön (6). Om Tämnares: "Trots bristen på fjolårsvass ett mycket bra år för rördrom i Tämnares" (Ulrik Lötberg).

Ett udda fynd var 1 1K-fågel som ringmärktes vid Örbyhus slott, Vendelsjön 30/8 (Anders Arnell, Jan Wärnbäck). "Kändes osannolikt med rördrom i småfågelnät men där satt den i vassnäten. Årets fågel vid märkplatsen" enligt Anders Arnell. Mycket talar för att denna ungfågel var född i Vendelsjön och att åtminstone en häckning hade genomförts, i så fall med lyckat resultat.

Fredrik Friberg

Ägretthäger *Egretta alba* [1; 31; 2]

Vardera 1 ex. Hjalstaviken 19/4 (Per-Erik Holmlund m.fl.) och 11/5 (Tommy Eriksson

m.fl.). *Sjätte året i följd som arten rapporteras från rapportområdet*, men antalet fynd får ändå anses som få med tanke på artens explosionsartade ökning som häckfågel i Väst- och Nordeuropa och som besökande i Sverige.

Fredrik Friberg

Gråhäger *Ardea cinerea*

Från januari-februari finns ett flertal fynd; flest vid Biotestsjön med som mest 20 ex. 1-10/1 (Joakim Djerf m.fl.) och 13 ex. Dalälven, Älvkarleby 23/1 (Börje Wallgren).

Följande rapporter som ger information om häckningar har inkommit; Norrälje kommun: 3 bobyggande ex. Närtunaviken, Sparren 28/4 (Tobias Nilsson), cirka 10 bebodda bon Björkskäret, Blidö 5/5 (Bo Granberg), 10 aktiva bon Kvilunda, Roslags-Bro 25/5 (Magnus Bladlund) samt 10 aktiva bon Lötaviken, Rådmansö 8 och 17/6 (Mats Gothnier, Bo Granberg); Heby kommun: 30 häckande par reningsverket Östervåla 6/4-14/7 (Lars Gustavsson m.fl.); Tierps kommun: cirka 20 bon Grönö, Hållnäs 14 och 27/5 (Johan Södercrantz m.fl.); Uppsala kommun: 2 bobyggande ex. Fladåns utlopp, Almunge 10/4 (Benny Åhr) och minst 1, troligen 2, bon Stennässjön, Skogs-Tibble 12/4 och 11/6 (Anders Jansson m.fl.) samt Östhammars kommun: 4 nyligen flygga årsungar Hargsviken 29/5 (Wilhelm Dietrichson). Vad gäller häckningar är arten en av de mest underrapporterade i rapportområdet. Sammantaget har bara cirka 85 par av ett bestånd som sannolikt uppgår till bortemot tusentalet rapporterats.

Gråhägrar dröjde kvar i rapportområdet in i december och ett 20-tal har rapporterats, flest vid Biotestsjön där 9 ex. sågs 12/12 (Johan Södercrantz m.fl.).

Fredrik Friberg

Vit stork *Ciconia ciconia*

Endast en iakttagelse detta år; 1 ex. Östra Ledinge, Skederid 13/6 (gm Johan Timander).

Bill Douhan

Bivråk *Pernis apivorus* VU

Årets första bivråk sträckte norrut över Dalarkärret 13/5 (Anders Helander), en helt normal tidpunkt för den första. Därefter rapporterades 273 observationer och *antalet individdagar* (=summan av antalet observerade

individer per dag) *uppgick till 335*. Antalet individdagar var därmed 32 färre jämfört med 2008, men trots det i paritet med de närmast föregående tre åren. *Årets två sista* bivråkar sågs 20/9, dels vid Örskär (Holger Schielzeth m.fl.) och dels vid Hässelby hage norr om Uppsala (Jan-Erik Wahlroos).

Martin Tjernberg

Brun glada *Milvus migrans* [9; 108; 6]
Sex fynd, samtliga från maj månad, är en för 00-talet normal årssumma: 1 ex. Dragmansbo, Altuna 3/5 (Kalle Källebrink, Eva Johansson), 1 ex. Husbydamarna, Stolvreta 7/5 (Patrick Fritzon), 1 ex. Örskär 9/5 (Göran Frisk), 1 ex. Ledskär 10/5 (Zacke Svensson, Kenneth Pless), 1 ex. Sandbol, Rasbo 21/5 (Håkan Lagerqvist) samt 1 ex. Lötens gård, Ledskärsområdet 27/5 (Raoul Wexius, Staffan Lindén).

Martin Tjernberg

Röd glada *Milvus milvus*
Sju fynd finns från perioden 24/3-9/9: 1 ex. Sättra, Edebo 24/3 (Joakim Johansson), 1 ex. Ledskär 11/4 (Ingrid Åkerberg), 1 ex. Rönby, Östuna 7/7 (Bill Douhan), 1 ex. mot SV Studentstaden och senare Bäcklösa, Uppsala 13/7 (Bo Tallmark, Johan Södercrantz, Calle Andersson), 1 ex. Viggeby, Enköping 21/7 (Eva Johansson), 1 ex. södra infarten Uppsala 5/9 (Carl-Johan Mannheim) samt 1 1K Haberga, Alunda 9/9 (Lars Lundstedt).

Sju fynd är en påtaglig uppryckning jämfört med föregående års ynka en och ligger dessutom klart över medeltalet för perioden 2000-2008. Kanske artens expansion norrut i landet äntligen börjar ge resultat även i Uppland?

Martin Tjernberg

Havsörn *Haliaeetus albicilla* NT
Under året har 2924 fynd rapporterats vilket är drygt 350 fler än under 2008. I den förra rapporten skrev vi att beståndet troligen börjar bli mättat, men i och med årets fortsatta ökning av antalet rapporterade individer kan man undra om inte denna slutsats var något förhastad. Större ansamlingar (≥ 10) har rapporterats vid 33 tillfällena, som flest 35 ex. Ledskär 10/4 (Joakim & Adrian Djerf).

Martin Tjernberg

Brun kärnhök *Circus aeruginosus*
Årets första, en hona, observerades vid Hjälstaviken 21/3 (Nina Janelm m.fl.), d.v.s. en normal ankomsttid. Brun kärnhök var 2009 års riksinventeringsart och uppgifter om årets häckningsförekomst i rapportområdet kommer att redovisas i en kommande artikel i FiU. Redan nu kan dock nämnas att uppgifter om *dålig föryngring* har inkommit från vissa Mälärsvikar. *Den sista* bruna kärnhöken för året rapporterades även den från Hjälstaviken, den 11/10 (Karl Göran Andersson, Michael Löfroth).

Martin Tjernberg

Blå kärnhök *Circus cyaneus* NT
Från *januari-februari* föreligger fynd av totalt 3 hanar och 1 honfärgad, samtliga observerade i Enköpings kommun. *Vårflyttningen* kom igång kring mitten av mars och från perioden 15/3-30/5 rapporterades 152 individdagar (=summan av antalet observerade individer per dag) vilket är nästan samma antal som 2008 (146). Det genomsnittliga antalet individdagar under vårflyttningen för åren 2003-2008 var 136. Utifrån rapporter inkomna från perioden 1/6-15/7 bedöms antalet *översomrande individer* till nio. Ytterligare några fynd gjordes senare i juli, men dessa fåglar var med största sannolikhet förbisträckande.

Under *höstflyttningen*, 23/7-29/11, uppgick antalet individdagar till 423, d.v.s. 30 fler än 2008, men ändå ett sämre resultat jämfört med genomsnittet för åren 2003-2008 som var cirka 480. *Det totala antalet sydväststräckande blåhökar över Ålands hav* som rapporterats från hösten stannade vid 63, vilket är 15 färre än året innan. Den *högsta dagssumman* var mediokra 5 ex. som rapporterades från Skatudden 11/9 (Brita Tibell, Mats Edholm). Från *december* finns iakttagelser rapporterade på tre lokaler: som mest 2 hanar Fjärdhundraslättan 1-6/12 (Ulf Broberg m.fl.), 1 honf. Vendelsjön 2-8/12 (Calle Andersson m.fl.) samt 1 hona Torvalla, Husby-Sjuhundra 5/12 (Jocke Söderhäll).

Martin Tjernberg

Stäpphök *Circus macrourus* [12; 31; 2]
1 3K+ hane mot N Högby, Lövstaslättan 10/4

(Jan Wärnbäck) och 1 2K, samma lokal och samma observatör, 4/5. Från att tidigare ha varit en långt ifrån årlig gäst i rapportområdet observeras den numera i stort sett årligen. Orsaken till detta är förmodligen förändrade flyttningsvanor som en följd av att stäpphöken, som normalt förekommer i stäppområden, har börjat häcka längre västerut i den norra delen av Ryssland.

Martin Tjernberg

Ängshök *Circus pygargus* EN

Från 2009 föreligger fyra häckningsfynd. Två par skred till häckning vid Dragmansbosjön, Altuna och ytterligare en honfärgad sågs tillfälligt på lokalen. Av allt att döma misslyckades båda häckningarna eftersom unga ungfåglar sågs under eftersommaren (Kalle Källebrink, Eva Johansson m.fl.). Vid Vendelsjön genomförde dock ett par en lyckad häckning med två flygga ungfåglar som resultat (Kennet & Thomas Pless). Även i Ledskärsområdet bör en lyckad häckning ägt rum. Både hane och hona jagade regelbundet i området (Mats Edholm, Tomas Moll) och en ungfågel observerades 21/8 (Tomas Pärt, Ben Scheldon). Utöver dessa fyra häckningar gjordes *ytterligare två misstänkta/troliga häckningsförsök*; vid Ambricka, Dalälven där ett par sågs 17/5-22/7 (Per Johan Ulfendahl, Per Edenius m.fl.) och vid Vissjön där adulta fåglar iaktogs, bl.a. flyktspel, 28/4-24/5 (Ragnar Hall, Nils-Erik Ewers m.fl.).

Utöver ovan nämnda säkra och misstänkta/troliga häckningsförsök rapporterades 57 fynd av mestadels enstaka individer. Av dessa är förmodligen en förhållandevis stora andel fåglar tillhörande de häckande paren.

Martin Tjernberg

Duvhöök *Accipiter gentilis*

Totalt rapporterades 694 individdagar under året vilket är något färre än under åren 2006-2008. Av dessa är 178 från *januari-februari* (motsvarande antal 2006-2008 var 152, 189 och 129) och 51 från december (101, 62 och 68). Visserligen varierar antalet individdagar en del mellan åren, men totalt sett tyder det mesta på *ett relativt stabilt bestånd*. Från hösten rapporterades endast 6 ex. på insträck över Ålands hav, att jämföra med 23 ex. hösten

2008. Vid *kontroll av redan kända boplatser i Roslagen* konstaterades häckning i åtta bon. Dessa innehöll sammantaget 19 ringmärkningsdugliga ungar vilket ger ett snitt på 2,37 ungar/lyckad häckning vilket är något sämre än genomsnittet för perioden 1977-2010. Fyra bon innehöll vardera tre ungar, tre bon vardera 2 och ett bo endast 1 unge (Bill Douhan).

Därtill ringmärktes under året en del vuxna hökar som med vederbörligt tillstånd hade fångats vid fasanerier. Under våren 4 ex. Segersta, Hjälstaviken (Tommy Lindell) och 6 ex. Wij, Övergran (Tommy Eriksson). På samma sätt försågs 33 duvhökar med ring vid Wij under hösten (Tommy & Anders Eriksson). Samtliga fångade hökar var ungfåglar och alla släpptes på behörigt avstånd från fångstplatserna.

Martin Tjernberg

Sparvhök *Accipiter nisus*

Under *vårsträcket* har totalt 142 ex. rapporterats på flyttning mot N eller NO vid kusten under perioden 1/4-21/5. Av dessa inräknades 68 ex. från Örskär, som mest 40 ex. 10/5 (Martin Irestedt). Rapporterade sträcksummor från *hösten* finns i första hand från Vaddökusten där allt som allt cirka 710 ex. observerades på sydväststräck över Ålands hav under perioden 23/8-30/10. Detta är 160 färre än 2008. Variationerna i antal mellan olika år för inkommande från öster under hösten beror sannolikt till stor del på skillnader i antalet bevakningsdagar, men också på rådande väderleksförhållanden. *De högsta dagssummorna* var 80 ex. 15/9, 76 ex. 3/10, 54 ex. 28/9 och 40 ex. 26/9, samtliga rapporterades från Skatudden (Mats Edholm, Brita Tibell).

Martin Tjernberg

Ormvråk *Buteo buteo*

Från *januari-februari* har i storleksordningen 140 ex. rapporterats vilket är 41 fler jämfört med samma period året innan och därmed också en bra bit över genomsnittet för åren 2003-2008 (=drygt 90 ex.). *Den kommunvisa fördelningen* var Enköping 36, Uppsala 34, Norrtälje 33, Håbo 19 (därav 11 ex. vid Segersta där fasaner föds upp), Östhammar

12 samt vardera 2 i Tierp, Sala (del av) och Knivsta.

I samband med den sedvanliga ringmärkningen av rovfåglar i Roslagen besöktes alla gamla kända bon och elva av dessa innehöll ringmärkningsdugliga ungar. Sammantaget försågs 20 ungar med ring vilket ger ett snitt på 1,82 ungar/lyckad häckning vilket är något sämre än vad som är normalt. Ett bo innehöll 3 ungar, sju bon vardera 2 ungar och tre bon vardera 1 unge (Bill Douhan).

En del *relativt höga sträcksummor* har rapporterats, *samtliga från hösten*: 40 ex. mot S Örskår 7/8 (Mikael Malmaeus), 31 ex. mot SV Älvkarleby samma dag (Tommy Löfgren) samt vid Skatudden 17 ex. mot V 15/9 och 43 ex. mot V 10/10 (Mats Edholm, Brita Tibell). Noterbart är att totalt 116 ex. observerades på insträck över Ålands hav vid Skatudden under hösten.

Martin Tjernberg

Fjällvråk *Buteo lagopus* NT

Under *januari-februari* registrerades cirka 85 ex., d.v.s. marginellt fler än 2008 (81) och något över genomsnittet för de senaste sex åren (=cirka 80). *Den kommunvisa fördelningen* var Enköping 39, Uppsala 29, Norrtälje 7, Håbo 4, Östhammar 2, Heby 2 samt Tierp och Sala (del av) vardera 1. Noterbart är att nästan samtliga fjällvråkar, åtminstone de i Enköpings kommun, utgörs av äldre individer. Förmodligen återkommer många av fåglarna, år efter år, till samma övervintningsområden.

Det sista fyndet som rapporterats från vårsträcket genom rapportområdet var 1 ex. Viik, Balingsta 30/5 (Ragnar Hall) och *höstpassagen* inleddes med 1 ex. Ledskär 16/8 (Holger Schielzeth). Från perioden däremellan föreligger även två *sommarfynd*; 1 ex. Säva, Altuna 24/7 (Arvid Landgren) och 1 ex. Hjälstaviken 27/7 (Bernt Gustin). Avslutningsvis kan den *högsta sträcksumman från hösten* nämnas; 25 ex. mot S Sundbromark 24/9 (Per Andersson).

Martin Tjernberg

Större skrikörn *Aquila clanga* [6; 12; 1]

Ett fynd av 1 2K+ mot NV Lill-Tibble, Balingsta 3/4 (Ulf Karlsson). En "kalasobser-

vation" enligt observatören. Örnen kretsade rakt över tomten!

Martin Tjernberg

Mindre skrikörn *Aquila pomarina*

[0; 8; 1]

Likaledes ett fynd av även denna art; 1 2K+ förbiflygande Lyan, Alunda 7/4 (Mats Edholm). Senast det begav sig var 16/8 år 2003 då 1 ex. rastade vid Hjälstaviken.

Martin Tjernberg

Kungsörn *Aquila chrysaetos* NT

Det totala antalet individdagar under perioden 1/1-3/5 blev 161, d.v.s. en uppryckning från fjolårets 135, men ändå inte i nivå med de cirka 185 som blev resultatet för både 2006 och 2007. *Fördelningen kommunvis* var Enköping 98, Uppsala 21, Tierp 15, Östhammar 14, Heby 6, Håbo 2, Sala (del av) 2 samt vardera 1 i Älvkarleby, Knivsta 1 och Norrtälje 1.

Häckningsförekomst: Adulta fåglar iakttogets inom det etablerade reviret 9/1-28/2, men det kända boet uppvisade inga tecken på att senare ha blivit använt. Det är dock möjligt/troligt att det finns ett okänt alternativbo i trakten. Utöver det kända paret gjordes en sommarobservation i en trakt som sedan åtskilliga år har misstänkts kunna hysa ett etablerat par; 1 ad. födosökande Upplanda-ängarna, Östervåla 10/8 (Lars Gustavsson).

Förutom en *ovanligt tidig observation*, vid Bälsunda, Hjälstå 12/9 (Håkan Andersson), stannade *antalet individdagar under resterande del av året* (6/10-31/12) vid 47, d.v.s. 41 färre jämfört med 2008, men exakt samma antal som 2007. Den kommunvisa fördelningen var Enköping 31, Tierp 5, Uppsala 4, Östhammar 4, Norrtälje 2 samt Knivsta 1 ex. Även detta år observerades en insträckande kungsörn över Ålands hav, nämligen en ungfågel vid Sennebyhaken 8/10 (Jan Andersson).

Martin Tjernberg

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Årets första fynd rapporterades från Hjälstaviken 30/3 (Pekka Westin) vilket är en ganska normal tidpunkt för den första iakttagelsen. Paren skred efterhand till häckning, men av allt att döma blev häckningsutfallet påfallande svagt detta år. Från Roslagen rapporterades sju misslyckade av 23 påbörjade

häckningar, ett för området dåligt resultat, och en i övrigt jämförelsevis mager häckningsframgång. *Sammantaget ringmärktes här 33 ungar i 16 bon vilket är det sämsta resultatet sedan 2002.* Endast tre bon innehöll vardera 3 ringmärkningsdugliga ungar, elva bon vardera 2 ungar och resterande två bon vardera 1 unge (Bill Douhan). Även från Dalälven har det inkommit information om många misslyckade häckningar och få ungar i de bon som trots allt innehöll ungar (Lars Gustavsson). *Året avslutades med tre fynd i oktober* (ovanligt t.o.m. i Falsterbo): 1 ex. Ledskär 3/10 (Johan Södercrantz m.fl.), 1 ex. Bäcklösa, Uppsala 5/10 (Ulf Karlsson, Martin Tjernberg) samt 1 ex. Odalgården, Funbo 9/10 (Michael Jonsson).

Martin Tjernberg

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Med utgångspunkt från alla rapporter om tornfalk som inkommit från *januari-februari* uppskattas antalet övervintrande individer till 29 och dessa fördelas kommunvis enligt följande: Enköping 16, Uppsala 10, Håbo 2 och Norrtälje 1. Årets resultat är rekord för perioden 2003-2009. Motsvarande antal för åren 2006-2008 var 22, 23 respektive 16.

Från häckningstid har *totalt 10 säkra och 17 troliga/möjliga häckningar* rapporterats vilket är ett jämförelsevis magert resultat. Den kommunvisa fördelningen av dessa 27 par var Uppsala 11, Enköping 7, Heby 4, Tierp 3 samt Sala (del av) och Norrtälje vardera 1. Antalet säkra/troliga/möjliga häckningar under åren 2006-2008 var 41, 32 respektive 35. Kan årets klena resultat vara en följd av dålig uppföljning av kända revir, bristande födotillgång och/eller därför att en del av tidigare uppsatta holkar nu har blivit så gamla att de skulle behövas bytas ut?

Martin Tjernberg

Aftonfalk *Falco vespertinus* [30; 127; 2]

Dubbelt så många fynd som föregående år; 1 hane Stenalma, Öregrund 15/6 (Bernt Godin) och 1 honfärgad Granö, Blidö 12/7 (Roland Staav). *Sommarfynd* tillhör inte vanligheterna i Uppland.

Martin Tjernberg

Stenfalk *Falco columbarius*

Tre fynd finns från årets två inledande vintermånader; 1 ex. Lövstaslättan 4/1 (Lars Sund), 1 ex. Årsta, Uppsala 28/1 (Håkan Andersson) samt 1 ex. Husby, Vendelsjön 1/2 (Anssi Laurila). Av rapporteringen att döma pågick *vårflyttningen* under perioden 15/3-18/5 då det totala antalet individdagar blev 62, d.v.s. fyra fler än 2008. *Sommarfynd* är ovanliga, men ett har inkommit; 1 honf. Lilla Ultuna 15/6 (Tobias Hammarberg).

Från *höstflyttningen* rapporterades flertalet individer från perioden 14/8-14/10, men även några eftersläntare fram t.o.m. 26/11. Antalet individdagar uppgick till 86, d.v.s. 10 fler jämfört med föregående år. Endast 14 ex. observerades på insträck från Finland. Från *december* föreligger slutligen fem fynd omfattande lika många individer 4-27/12.

Martin Tjernberg

Lärfalk *Falco subbuteo*

Året inleddes med 2 ex. mot N Örskär 25/4 (Peter Schmidt, Petter Haldén) och *avslutades* med 1 ex. vid Hjälstaviken 20/9 (Jan Wernerman) vilket båda är helt normala fenologidatum. Under åren 2007-2009 har antalet rapporterade fynd hamnat i det snäva intervallet 839-852. Huruvida detta indikerar en stabil population är dock osäkert, även om det är i överensstämmelse med flera aktiva ornitologers subjektiva åsikter.

Martin Tjernberg

Jaktfalk *Falco rusticolus* [≥18; 70; 2] VU

Två iakttagelser av även denna art; 1 2K mot NO Örskär 24/4 (Petter Haldén) och 1 1K Hjälstaviken med omnejd 18-24/10 (Yngve Hareland, Lotta Hedkvist m.fl.). Jaktfalk ses inte årligen i rapportområdet, men två fynd förelåg även 2008.

Martin Tjernberg

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus* VU

Den 1K-fågel som upptäcktes i området kring Gnistarondellen (E4.an), Uppsala i december 2008 fanns kvar och iaktogs 5/1-1/3 och genomförde således en *lyckad övervintring*. Från perioden 1970-2007 finns inga uppgifter om övervintrande pilgrimsfalkar i Uppland. I slutet av 1800-talet och början av 1900-talet skedde det dock vid upprepade tillfällen i

Uppsala, t.ex. en ung hona som livnärde sig på stadens tamduvor vintern 1893/94. Den 24 februari blev hon emellertid skjuten (Kjell Kolthoff 1935-47). Från *vårflyttningen* finns fynd rapporterade från perioden 14/3-26/5 och *antalet individdagar* uppgick till 41, d.v.s. fem fler än 2008.

Inga observationer som indikerar häckning har inkommit, men några fynd har ändå rapporterats från *sommaren*: 1 2K södra Vendelsjön 1/6-27/7 (Anders Sennmalm m.fl.), 1 2K Hjälstaviken 6-7/6 (Thomas Johansson, Martin Tjernberg m.fl.) samt 1 ex. Sundbromark, Bälunge 1-26/7 (Martin Fransson m.fl.). Uppenbarligen översomrade åtminstone 2 ex.

Observationer från *höstflyttningen* har rapporterats från perioden 8/8-21/11 och *antalet individdagar* uppgick till 113, d.v.s. klart fler än de 88 som registrerades 2008. Det genomsnittliga antalet individdagar under hösten för den senaste femårsperioden har dock varit 106 och det finns ingen tydlig tendens till fortsatt ökning.

Den 1/12 iakttogs åter den pilgrimsfalk som hade lyckats övervintra i Uppsala föregående vinter. Den sågs sedan regelbundet fram till årsskiftet och frekventerade viloplatser var lyktstolparna vid studenternas, byggkranar i närheten samt kraftledningsstolpar vid Gnistarondellen. Därtill gjordes *ytterligare ett fynd i rapportområdet i december*; 1 ex. Norrby, Vendelsjön 13/12 (Kenneth & Thomas Pless).

Martin Tjernberg

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Efter nyår rapporterades fyra fynd från *januari-februari*; 1 ex. "Lilla bron", Lövstaslätten 2/1 (Per-Erik Holmlund), 1 ex. Ekebydammen, Uppsala 3/1-14/2 (Åsa Steinholtz, Lars Ferm m.fl.), 1 ex. Dalbyviken 23/1 (Niklas Hjort) och 1 ex. Vårdsättraviken, Uppsala-Näs 13-14/2 (Martin Molin, Weine Erlandsson).

Bortsett från närmare 30 spelande i Hjälstaviken, 24 i Sörsjön och 18 i Vendelsjön noterades i storleksordningen 88 spelande på 67 lokaler runt om i rapportområdet. I övriga delar av Tämnaren, d.v.s. utanför Sörsjön, saknades vattenrallar därför att all gammal vass försvunnit i samband med islossningen

(Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Året avslutades med iakttagelser från fyra lokaler under *december*: 1 ex. Hjälstaviken 8/12 (Pekka Westin, Bengt Ottosson), 1 ex. södra Vendelsjön 13/12 (Anssi Laurila), 1 ex. Ekebydammen 16/12 (Kjell Ståhlberg) samt 1 ex. Flosta källa, Altuna 23/12 (Kalle Källebrink, Eva Johansson).

Martin Tjernberg

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* VU

Totalt har 30 *spelande* rapporterats från 25 lokaler under perioden 27/4-19/7, som flest tre vid Hjälstaviken (Pekka Westin). Man kan dock på relativt goda grunder anta att det har skett en viss förflyttning av individer mellan närliggande lokaler och med detta mer restriktiva synsättet stannar antalet individer istället på 25. Efter två svaga år (15 spelande 2007 och 14 spelande 2008) är förekomsten ändå åter uppe i mer normala antal. Fynd av individer som inte spelar är ovanliga, men det finns ett från *hösten* innevarande år; 1 ex. sågs vid fågeltornet, Hjälstaviken 4/9 (Martin Tjernberg).

Martin Tjernberg

Kornknarr *Crex crex* NT

Under perioden 16/5-15/8 lokaliserades 277 *spelande kornknarrar*. Det är 20 färre jämfört med föregående år, men trots det osedvanligt många sett i ett längre tidsperspektiv. *Den största ansamlingen*, 25 ex., rapporterades från Marma skjutfält i norra Uppland. *Andra noterbara koncentrationer* fanns i trakten runt Vendelsjön samt i Dannemoraområdet. En närmare överblick av den totala förekomsten i Uppland avslöjar en mycket stark övervikt av fynd i den norra tredjedelen av landskapet. Är det så att förekomsten i stort sett upphör här? Rapporteringen från Gästrikland gav endast 6 hörda knarrar söder om vägen mellan Gävle och Hofors! Fanns det inte fler eller skulle ett riktat eftersök i öppna marker och på inägor i södra Gästrikland kanske ha givit betydligt fler än dessa sex? Avslutningsvis kan nämnas att Tomas Nilsson, fågelintresserad jordbrukare, skrämde upp 2 ex. framför skördetröskan vid Sättrasjön, Uppsala-Näs 1/9, en observation som bedöms *indikera häckning*.

Martin Tjernberg

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Årets första sågs vid Övre Föret 23/3 (Arvid Landgren). Om vi förutsätter att alla observerade eller hörda enstaka individer som rapporterats från häckningstid, i de fall de bedömts som olika, motsvaras av etablerade par erhålles totalt 38 par på 34 lokaler. Flest hade i så fall Hjälstaviken med 4. *Kommunfördelningen* var Uppsala 14, Enköping 8, Östhammar 6, Norrtälje 5, Håbo 2, Tierp 2 samt Knivsta 1. Antalet par, likaså antalet lokaler, har legat på en förvånansvärt konstant nivå under senare år.

Under *hösten*, fram till mitten av september, rapporterades arten från flera lokaler, men därefter bara från Ekebydammen, Uppsala där det finns fynd även från *december*: 1 ad. 6-16/12 (Per Gustavsson, Kjell Ståhlberg).

Martin Tjernberg

Sothöna *Fulica atra*

Vinterfynd föreligger från tre lokaler under *januari-februari*; i Norrtälje inräknades 67 ex. 3/1 (Bo Granberg), men endast 2 ex. återstod 31/1 (Tomas Kjellsson m.fl.); 5 ex. Kapellskär 5/2 (Bo Granberg m.fl.) samt 1 ex. Kalmarsand, Bålsta 8/2 (Anders & Tommy Eriksson).

Från *vårflyttningen* har några *större ansamlingar* rapporterats från början av april: 255 ex. Hjälstaviken 4/4 (Johan Södercrantz, Zacke Svensson), 225 ex. södra Vendelsjön 4/4 (Kenneth & Thomas Pless), 250 ex. Vårhäll, Tämnaren 5/4 (Emil Andersson) och 265 ex. Kärven 11/4 (Bill Douhan). Även från *häckningstid* rapporterades om *större ansamlingar* och de största, inklusive ungfåglar, var: 350 ex. Kärven 13/7 (Yngve Hareland) och 320 ex. Hjälstaviken 28/7 (Martin Tjernberg).

Året avslutades med några fynd även i *december*: som mest 30 ex. Kalmarsand (Martin Tjernberg m.fl.), 22 ex. Långsjön, Björklinge 2/12 (Maud & Owe Andersson), 1 ex. Norrtälje 25/12 (Bo Granberg) och 1 ex. Husbacken, Östhammar 27/12 (Håkan Sahlin).

Martin Tjernberg

Trana *Grus grus*

Årets första trana rapporterades från Björkarn, Skederid 7/3 (Jocke Söderhäll, Bo Granberg).

Det maximala antalet rastande som rapporterats från de främsta rastplatserna under månaderna mars-oktober var: Vid Hjälstaviken mars (220), april (98), maj (215), juni (110), juli (489), augusti (2 435), september (3 975) och oktober (3 120); vid Vendelsjön mars (20), april (250), maj (271), juni (59), juli (150), augusti (428) och september (750) samt i Ledskärsområdet mars (120), april (900), maj (50), juni (10), juli (25), augusti (300) och september (500). *Därtill har stora antal rapporterats mer tillfälligt (?)* enligt följande: 850 ex. Tierpslätten 23/8 (Peter Schmidt, Ulrik Lötberg), 1 700 ex. Ubblixbo, Tämnaren 1/9 (Lars Gustavsson), 1 350 ex. Gimo damm 12/9 (Wilhelm Dietrichson) och 1 700 ex. Alunda 5/10 (Mats Edholm).

Från *hösten* finns inga fyrsiffriga antal *sträckande* rapporterade, men de två största dagssummor kan ändå nämnas: 505 ex. Hjälstaviken 10/9 (Pekka Westin) och 308 ex. Grillbyslätten 2/10 (Thomas Johansson). Bortflyttningen ebbade ut under oktober, men enstaka individer fanns kvar vid Ledskär och Hjälstaviken t.o.m. 14/11. Dessutom föreligger ett *vinterfynd*; 1 par med 1 unge uppehöll sig vid Vendelsjön 20/11-13/12 (Kenneth & Thomas Pless m.fl.).

Martin Tjernberg

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Inlandsfynd under häckningstid har rapporterats från sex lokaler; Skedviken (Kristoffer Stighäll m.fl.), Erken (Helge Röttorp) och Tämnaren (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) samt i Mälaren: Stenholmen i Gorran (Thomas Pettersson m.fl.), Flässjan utanför Krusenberget (Martin Molin) och Koffsan i Ekoln (Anders Jansson, Pekka Westin).

Årets två första strandskator sträckte förbi Skatudden 28/3 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth) och årets sista var 1 ex. Örskär 19/9 (Holger Schielzeth m.fl.).

Johan Södercrantz

Svartvingad vadarsvala

Glareola nordmanni [0; 1; 1]

En svartvingad vadarsvala uppehöll sig under eftermiddagen 22/7 tillfälligt kring en översvämning vid Jönninge, Stavby (*Mats Edholm). Vadarsvalan försvann söderut i sam-

band med att en brun kärnhök jagade i området och kunde därefter inte återfinnas. Detta var det andra fyndet av arten i Uppland.

Johan Södercrantz

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*
Från häckningstid har cirka 20 revir *rappor-
rats i lämpliga häckningsbiotoper* vilket är i nivå
med de närmast föregående åren. *Följande
lokaler har haft revir* (antal inom parentes):
Korsängens vattenpark, Enköping (1); An-
nelund, Enköping (1); Hjälstaviken (≥ 1);
grustäkt vid Runhällen, Enåker (1); Malmby
f.d. grustäkt, Skederid (1); jordtäkt NV Stora
Granlund, Rimbo (1); Librobäck, Uppsala (1);
dammar vid Uppsala reningsverk (1); Johan-
neslund, Gamla Uppsala (1); Vedyxatippen,
Danmark (1); Läbyåsens grustäkt, Läby (1);
grund skärgårdsvik vid Tranvik, Länna (1);
vid Gruvtornet, Dannemora (1); Vendelsjön
(1); Arvidsbo grustäkt, Tierp (1); Kogrun-
det, Hargsviken (≥ 1); Kallrigafjärden (1); vid
Elinge såg, Österlövsta (1); Ledskär (1) samt
vid Skutskärsverken (1).

Johan Södercrantz

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*
Året inleddes med 2 ex. vid Biotestsjön 21/3
(Joakim Djerf) och följdes strax av ytterligare
två fynd, båda i inlandet. Under *april* obser-
verades *som mest* 67 ex., vid Ledskär 16/4
(Martin Amcoff, Mats Edholm m.fl.).

I Björns skärgård bedömdes *antalet revir
under häckningstid* vara 28 (Ulrik Lötberg,
Lennart Söderlund m.fl.) medan övriga upp-
gifter som finns från rapportområdet berättar
om totalt cirka tio par. Vid inventeringen i
Stockholms läns skärgård 2000-2004 notera-
des en ökning av beståndet med 26 % jämfört
med den föregående inventeringen 1971-
1976. Antalet häckande par i Norrtälje kom-
muns skärgård uppgick till totalt 22 par.

Årets sista fynd var 1 ex. Björn 11/10
(Ragnar Hall m.fl.).

Johan Södercrantz

Fjällpipare *Charadrius morinellus*
I brist på passerande lågtryck med efterföl-
jande nordliga vindar, d.v.s. motvind, under
mitten och slutet av maj blev årets förekomst
under *vårflyttningen* en återgång till ett mer
normalt uppträdande efter de senaste årens

rekordförekomster. Från Lövstaslätten har,
som vanligt, flest rapporter inkommit; 6 ex.
9/5, 14 ex. 10/5, 8 ex. 11/5, 12 ex. 12/5 samt
6 ex. 13-16/5 (Tobias Hammarberg m.fl.).
Teoretiskt kan det ha varit samma flock under
hela perioden, men mer troligt är att det har
varit en viss genomströmning och därför fler
än 14 ex. totalt sett.

Övriga vårfynd; 3 ad. NO Nyby, Härke-
berga 9-10/5 (Matthis Kaby, Kalle Källebrink
m.fl.), 3 ex. Fyrisvalls gård, Ärentuna 10/5
(Lina Jansson), 4 ex. Grillby 11/5 (Tommy
Eriksson m.fl.), 1 hona Långarnö gård, Vill-
berga 11/5 (Joakim Ekman, Stefan Karlsson)
samt 2 honor Svenskär, Ledskär 17/5 (Ulrik
Lötberg, Thomas Pless).

Enda höstfynd var 3 ad. + 1 1K vid Väsby,
Lagga 24/8 (Tobias Hammarberg, Johan Sö-
dercrantz m.fl.).

Johan Södercrantz

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*
De två *första för året* siktades vid Hjälstaviken
21/3 (Martin Tjernberg m.fl.). Under *våren*
observerades sedan *större ansamlingar* (≥ 200)
på följande lokaler: Lövstaslätten (500),
Laggaslätten (350), Vendelsjön (350) samt
Husby-Sjuhundra kyrka (200).

Ljungpiparens status som *häckfågel* i rap-
portområdet har under en tid varit osäker
och det har funnits skäl att tro att den inte
längre häckar regelbundet. Att den kan häcka
åtminstone tillfälligt indikeras dock av att en
individ med avledningsbeteende observera-
des i Florarna 30/5 (Peter Schmidt, Zacke
Svensson). Mycket tyder på att den hade bo
i närheten.

Hösten största flock blev 210 ex. på Löv-
staslätten 4/10 (Per-Erik Holmlund). *Årets
sista*, tillika det enda novemberfyndet, var 11
ex. Långtoraslätten, Långtora 8/11 (Martin
Tjernberg).

Johan Södercrantz

Kustpipare *Pluvialis squatarola*
Våren inleddes med 8 ex. mot N Storvreta
27/5 (Håkan Andersson) och följdes av två
fynd under *första halvan av juni*; 1 ex. Hjäl-
staviken 12-13/6 (Herbert Baumann m.fl.)
och 1 ex. Ledskär 14-15/6 (Zacke Svensson,
Per Andersson m.fl.).

Några större sträckrörelser bokfördes inte under *sommar-/höststräcket* och i sammanhanget blygsamma 44 ex. mot S Skatudden 23/7 (Björn Lundgren) blev därför *årets högsta notering*. *Årets sista* iakttagelse rapporterades, något oväntat, från inlandet; 1 ex. Övre Föret 5/11 (Mikael Malmaeus).

Johan Södercrantz

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Vårens första vipor siktades flerstädes redan 3/3. Inga *stora ansamlingar* finns från våren och försommaren, men från *eftersommaren* finns, som vanligt, flera rapporterade, som mest: vid Hjälstaviken (3 000), "Fjärdhundraslätten" (1 500), Harbo (1 500), Ledskär (1 100) och Viksta (1 000).

Tack vare den *milda senhösten* dröjde sig ovanligt många tofsvipor kvar in i *november*. Som mest noterades 400 ex. vid Stamsjön 6/11 (Mats Edholm), men en summering av de högsta antalen från lokaler med förekomst under månaden ger totalt minst 1 300 ex i rapportområdet vid denna tid. Uppland tömdes dock raskt på vipor då kylan slog till på allvar i början av *december*. *De sista iakttagelserna för året* gjordes 2/12, men en summering av högsta antal rapporterade från olika lokaler under månaden resulterar ändå i totalt cirka 255 ex., som mest 150 ex. "Landsbergasläkten" 1/12 (Ulf Broberg).

Johan Södercrantz

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Från *vårflyttningen* har fyra iakttagelser inkommit; 1 ex. Ledskär 10/5 (Zacke Svensson, Tommy Eriksson, Kenneth Pless m.fl.), 1 ad. Hjälstaviken 20/5 (Sune Näslund, Niklas Andersson), 3 ad. Kallrigafjärden 6/6 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth) samt 2 ex. Ledskär 11/6 (Tommy Löfgren, Yngve Meijer, Oskar Löfgren).

Under *återsträcket* har *stora ansamlingar* (≥ 25) rapporterats från några lokaler under *andra halvan av juli*; vid Ledskär 41 ex. 20/7 och 111 ex. 21/7 (Tommy Eriksson, Weine Erlandsson m.fl.), 60 ex. Björn 25/7 (Kenneth & Thomas Pless), 36 ex. Hjälstaviken 25/7 (Tom Sandström m.fl.) samt 25 ex. mot SV Hågadalen, Uppsala 27/7 (Per Gustafsson, Johan Södercrantz m.fl.). Flokken vid Led-

skär är det största antal som finns registrerat i rapportområdet i Svalan under perioden 2004-2009. *Årets sista* kustsnäppor sågs på två lokaler 3/10, dels 2 ex. Ledskär (Sven H Jansson m.fl.) och dels 1 1K Björn (Anders Johansson m.fl.).

Johan Södercrantz

Sandlöpare *Calidris alba*

När de gamla fåglarnas sydflyttning når sin kulmen ses ibland lite större antal rasta på kala klipphöllar i ytterskärgården. *Från denna tidsperiod* rapporterades årets enda iakttagelse av *fler än fem rastande* då totalt 66 ex. inräknades i Björns skärgård 1/8 (Thomas & Kenneth Pless m.fl.). Därtill finns även några få *inlandsfynd*, samtliga från Hjälstaviken, där enstaka individer noterades 28/7, 22/8 samt 24-26/8. Det *totala antalet individdagar*, cirka 110, fördelade per månad ger juli 13, augusti 90 och september 7.

Johan Södercrantz

Småsnäppa *Calidris minuta*

Inte lika många *vårfynd* som föregående år (6), men fyra är ändå fler än normalt: 2 ex. Skutskärsverken 22/5 (Per Johan Ulfendahl), 4 ex. Gudingefjärden, Hällnäs 24/5 (Jan Rosenfeld) samt vid Hjälstaviken 2 ex. 31/5 (Per-Erik Holmlund) och 1 ex. 6/6 (Anders Svenson m.fl.). Uppträdandet under *hösten* var anmärkningsvärt svagt med 5 1K vid Hjälstaviken 26/8 (Martin Tjernberg m.fl.) som årets största rapporterade antal!

Johan Södercrantz

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Årets högsta notering var 35 ex. Ledskär 18/5 (Gunnar Ehrenroth m.fl.) medan ytterligare 26 ex. inräknades vid Skutskärsverken 21/5 (Per Johan Ulfendahl). Dessutom finns det en *större ansamling* (≥ 25) rapporterad även från *hösten*; 31 ex. Björn 15/8 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund m.fl.). Mosnäppan rastar i regel betydligt mer talrikt under våren än under hösten och antalet på Björn 15/8 får anses som anmärkningsvärt högt.

Johan Södercrantz

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* [1; 20; 1]

En tuvsnäppa rastade i den södra delen av Vendelsjön 14-16/5 (*Thomas & *Kenneth Pless m.fl.) och det var det andra fyndet för

lokalen. Arten är nu sedd fem år i följd i Uppland och totalt 22 gånger i landskapet.

Johan Södercrantz

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Tre *vårfynd* är fler än normalt: 1 ex. Flutuskären, Gräsö 18/5 (Martin Amcoff, Björn Svensson), 1 ex. Ledskär 19/5 (Joakim & Gabriel Ekman) samt 1 ex. Hjälstaviken 12/6 (Tom Sandström). Efter våren följde en *regnig sommar* som ledde till att det skapades stora översvämningar på åkermark. Här erbjöds vidare fina rastlokaler och *lite större ansamlingar* (≥ 10) av spovsnäppor observerades på några lokaler; 10 ad. Hamra, Tämna 13/7 (Magnus Klingse), vardera 12 ad. Åbyggeby, Viksta 16 och 28/7 (Tobias Hammarberg, Per Gustafsson) samt som mest 16 ad. Skoby, Alunda 22-25/7 (Mats Edholm). Än *större ansamlingar rapporterades från kusten* där 32 ex. Ledskär 20/7 (Martin Molin) och 70 ex. Björns skärgård 25/7 (Kenneth & Thomas Pless) var de största. *Årets sista* rapporterade spovsnäppa var 1 ex. Hjälstaviken 27/9 (Ragnar Hall).

Johan Södercrantz

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Under *årets inledning* gjordes två fynd: vardera 1 ex. Örskär 6/1 (Per Matsson) och Biotestsjön 28/2 (Anders Sennmalm, Björn Lindkvist). *Höstsäsongen* inleddes med två iakttagelser redan i slutet av september; 3 ex. Rödhäll, Fågelsundet 27/9 (Per Gustafsson, Gittan Matsson) samt 1 ex. Måsten, Singö 30/9 (Fredrik Bondestam). Från *oktober* finns sedan ett flertal fynd av 1-18 ex., merparten från Björn, rapporterade under perioden 3-25/10. Antalet individdagar under denna månad var cirka 50.

Johan Södercrantz

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Årets första kärnsnäppa rapporterades från Hjälstaviken 5/5 (Bengt Ottosson m.fl.). Inga fynd av den sydliga rasen har inkommit och de enda observationerna från Björns skärgård under häckningstid detta år avser rastande fåglar på sträck i slutet av juni. De *största antal rastande som inräknats under återsträcket* var cirka 600 ex. Björns skärgård 25/7 samt 490 ex. i samma skärgård 1/8 (Kenneth &

Thomas Pless m.fl.). *Den högsta noteringen i inlandet* var cirka 200 ex. Hjälstaviken 20/7 (Pekka Westin). Året avrundades med *ett sent höstfynd*; 1 ex. Ledskär 8/11 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson).

Johan Södercrantz

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Från *våren* har nio iakttagelser rapporterats, väl samlade i tiden till perioden 22-30/5; 2 ex. Skutskärsverken 22/5 (Per Johan Ulfendahl), 2 ex. Hargsviken 23/5 (Wilhelm Dietrichson), 4 ex. Kallrigafjärden 24/5 (Bengt Säfström m.fl.), 2 ex. Gudingefjärden, Hållnäs 24/5 (Jan Rosenfeld), 1 ex. Hjälstaviken 26/5 (Pekka Westin), 1 ex. Ledskär 29/5 (Thomas Pless), 1 ex. mot N Skogsskäret, Singö 29/5 (Joakim & Rune Johansson), 1 ex. Ledskär 30/5 (Bo Granberg, Kristoffer Stighäll m.fl.) samt 1 ex. Sörsjön, Tämna 30/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Därefter följde endast tre iakttagelser från återsträcket i *juli-augusti*; vardera 1 ad. Hjälstaviken 9 (Anders Sennmalm m.fl.) och 20/7 (Anders Jansson m.fl.) samt 1 1K Vendelsjön 16/8 (Ragnar Hall). Sammantaget endast tre ex. från höststräcket. Detta är någotsånär i nivå med de 6 ex. som rapporterades hösten 2008, men avsevärt mycket färre jämfört med rekorduppträdandet hösten 2007 då hela 70 ex. inräknades.

Johan Södercrantz

Brushane *Philomachus pugnax* VU

Årets första rapporterades från Ledskär där 6 ex. sågs 11/4 (Hans Lindh m.fl.). I samband med det fortsatta *vårsträcket* noterades några *relativt stora flockar*, nämnas kan cirka 100 ex. Hjälstaviken 26/4 (Daniel Andersson) samt cirka 80 ex. Husbydamarna 7/5 (Mats Wilhelm). Även *årets sista* brushane sågs vid Ledskär 27/10 (Raoul Wexius, Staffan Lindén).

Johan Södercrantz

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Från årets inledande månader finns inga fynd rapporterade, men från *våren* finns som vanligt en rad observationer. *Först ut* var 1 ex. Braheberg, Närtuna 11/4 (Bo Granberg). I *månadsskiftet april-maj* hördes *spelande* individer på flera lokaler; 1 ex. Hjälstaviken

26/4-12/5 (Martin Tjernberg m.fl.), 1 ex. Fladen, Ledskär 26 och 30/4 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth m.fl.), 1 ex. Dragmansbosjön, Altuna 30/4-1/5 (Eva Johansson, Kalle Källebrink), 1 ex. Björkmossen, Tegelsmora 2/5 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. Vansjön, Heby 2/5 (Anders & Simon Jansson) samt 1 ex. Sävaåns mynning, Lårstaviken 2/5 (Thomas Johansson). Utöver spelande fåglar har cirka 15 rastande noterats i samband med vårsträcket, som mest 5 ex. Funbosjön 20/4 (Anders Kastenholm, Anna Peman).

Om än inte lika tidigt som fjolårets första *höstfynd* (?) får även årets dito, 1 ex. Gårdskär 16/8 (Per Johan Ulfendahl), räknas som tidigt. I övrigt rapporterades 1-2 ex. från minst sju lokaler under mer normala flyttningstider, detta år 6/9-25/10. Avslutningsvis årets enda *vinterfynd* vilket var udda så till vida att den sågs komma flygande och landa på iskanten i Fyrisån (vid Vindbron), Övre Föret 19/12 (Mats Wilhelm).

Johan Södercrantz

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Först ut detta år var 1 ex. Hjälstaviken 13/3 (Pekka Westin). Nämda lokal brukar kunna hysa stora ansamlingar under sträcktid och detta år var inget undantag. Störst antal som rapporterats från april var 200 ex., augusti likaså 200 ex. och september 175 ex.

Som en följd av *den milda hösten* fanns ovanligt många enkelbeckasiner kvar in i *november* på åtminstone följande lokaler (störst antal sedda inom parentes): Hjälstaviken (6), Vendelsjön (4), Funbosjön (1), Söderäng, Gamla Bälingemossar (2) samt Hargsviken (2). Enda *decemberfyndet* var 1 ex. Vendelsjön 2-6/12 (Johan Södercrantz, Anssi Laurila m.fl.).

Johan Södercrantz

Dubbelbeckasin *Gallinago media* NT

Ytterligare ett år med få *spelade fåglar* hörda under *våren*. Rapporter har inkommit från endast tre lokaler: 1-3 spelade Hjälstaviken 5-16/5 (Stig Holmstedt m.fl.), 1 sp. Vendelsjön 14/5 (Kenneth & Thomas Pless) och 2 sp. Lilla Ultuna, Uppsala 17/5 (Emil Andersson). Därtill 1 rastande ex. Jönsbolsjön, Almunge 26/5 (Roland Jonsson gnm Benny Åhr).

Medan våruppträdandet var sämre än 2008 var antalet fynd under *hösten*, fyra, således klart fler än fjolårets enda; vid Hjälstaviken vardera 1 ex. 24/8 (Åke Berg), 7/9 (Martin Tjernberg) och 23/9 (Bo & Jan Tallmark) samt 1 ex. Kungsängen, Uppsala 16/9 (Ulf Karlsson).

Johan Södercrantz

Obest. beckasinsnäppa *Limnodromus* sp.

En födosökande beckasinsnäppa i sommardräkt sågs kortvarigt, tillsammans med gluttsnäppor, på en av dybankarna i den södra delen av Vendelsjön 13/5 (Ulf Florman m.fl.). Tyvärr blev den aldrig bestämd till art då avståndet var stort och den friska nordliga vinden försvårade för observatörerna. Den fångades på bild, men det hjälpte inte denna gång. Detta var det första fyndet av en beckasinsnäppa i Uppland...

Johan Södercrantz

Morkulla *Scolopax rusticola*

De första *vårflyttarna* anlände med början kring *mitten av mars* och först på plats var kanske 1 ex. Gisslingö, Rådmansö 15/3 (Åke Lindelöv). Två iakttagelser finns avslutningsvis från *december*: 1 ex. Bodviken, Söderön 6/12 (Per-Anders Edin) och 1 ex. Biotestsjön 12/12 (Johan Södercrantz, Arvid Lindgren).

Johan Södercrantz

Rödspov *Limosa limosa* CR

Enstaka rödspovar sågs på fem lokaler under *våren*: 1 ex. i sommardräkt vid Ledskär 25/4 (Ingrid Stenström, Per Johan Ulfendahl m.fl.), troligen samma ex. 30/4 (Per-Erik Holmlund m.fl.) och 1 ad. 27-30/5 (Martin Tjernberg m.fl.); vid Hjälstaviken 1 ad. 1/5 (Anton & Jesper Norrby) och 1 ex. 27-29/5 (Yngve Hareland m.fl.); 1 ex. Husbydamarna 1/5 (Lars Bern, Jacob Angsten), 1 ex. Haglösa ängar, Film 5/5 (Leif Östman m.fl.) samt 1 ex. södra Vendelsjön 6/5 (Anders Jansson). *Mitt i sommaren*, kvällen 22/7, rastade 2 ex. tillfälligt (tog sedan höjd och sträckte mot sydväst) på översvämmade fält vid Åbyggeby, Viksta (Kenneth Pless). Avslutningsvis två *augustifynd*: 1 ex. Ledskär 23/8 (Lasse Sunnerstig) och 1 ex. Hjälstaviken 24/8 (Tom Sandström m.fl.).

Johan Södercrantz

Myrspov *Limosa lapponica* VU

Året inleddes med ett tidigt fynd; 1 ex. "Fjärdhundraslätten" 1/4 (Kermith Illerbrand). Likaså får 1 ex. Bryttbyn, Film 18/4 (Ragnar Hall, Owe Rosengren) anses som en relativt tidig iakttagelse. *Vårfynd* är över huvud taget fåtaliga och samtliga kan denna gång nämnas: 8 ex. mot NV Storvreta 3/5 (Håkan Andersson), 1 ex. Vendelsjön 9-10/5 (Thomas Pless, Percy Fredriksson, Eva Mattsson), 1 ex. mot N Hjälstaviken 17/5 (Clas Cronlund), 1 ex. Kallrigafjärden 22/5 (Björn Lundgren) samt 1 ex. Vargudden, Kallrigafjärden 24/5 (Bengt Säfström).

Återsträcket inleddes med 1 ex. rastande Holmen, Tämnaren redan 15/6 (Magnus Klingse) medan flera rapporter om stora antal (≥ 100) på sträck finns från månadsskiftet juli-augusti: 126 ex. mot V Rönnskärs udde 23/7 (Jacob Rudhe), 169 ex. mot S Norrsten, Singö 23/7 (Fredrik Bondestam), 180 ex. mot SV Hågadalen, Uppsala 23/7 (Bo Söderström), 100 ex. mot SV Tierp 26/7 (Anders Eriksson), 150 ex. mot SV Svarthamn, Skutskär 26/7 (Anders Eriksson), 110 ex. mot SV Hjälstaviken 28/7 (Pekka Westin) samt 100 ex. mot SV Kärven 2/8 (Johan Södercrantz, Tomas Kjelsson). Årets sista (?) sågs vid Ledskär 25-27/10 (Eva Johansson m.fl.).

Johan Södercrantz

Storspov *Numenius arquata* VU

Redan 21/3 observerades 1 ex. på sträck över Hågadalen, Uppsala (Eric Blomgren). Detta var anmärkningsvärt tidigt och det dröjde till 1/4 innan arten åter noterades i rapportområdet. I slutet av april rapporteras några *höga antal*, som mest två tresiffriga; 124 ex. mot NO Nántuna backe 19/4 (Emil Andersson) och 150 ex. Ledskär 20/4 (Mats Edholm, Brita Tibell). Året avslutades med 1 ex. Hjälstaviken 8/10 (Tom Sandström).

Johan Södercrantz

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Först ut, åtminstone om vi skall gå efter rapporteringen, var 1 ex. Hjälstaviken 25/4 (Per-Erik Holmlund). I samband med nordliga vindar i mitten av maj noterades ett par *större ansamlingar*; som mest 80 ex. Vendelsjön

13-14/5 (Anders Arnell m.fl.) och 45 ex. Hjälstaviken 13/5 (Ingrid Åkerberg m.fl.). Nästan på dagen fem månader efter årets första svartsnäppa rastade *den sista* från Ledskär 24/9 (Sven H Jansson).

Johan Södercrantz

Rödbena *Tringa totanus*

Inlandshäckningar är inte så vanliga. Från detta år har dylika endast rapporterats från Kärven, Hjälstaviken och Vendelsjön, d.v.s. alla tre lokaler som genomgått restaureringsåtgärder.

Johan Södercrantz

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Årets första fynd var 1 ex. Ledskär 10/4 (Gunnar Ehrenroth m.fl.) och den följdes sedan av 1 ex. KogrunDET, Hargsviken 12/4 (Wilhelm Dietrichson, Urban Emanuelsson). Årets enda riktigt stora ansamling som rapporterats är 71 ex. Ledskär 28/6 (Holger Schielzeth) och det är dubbelt så många som den näst högsta noteringen. *Den sista gluttsnäppan för året* sågs sträcka förbi Öregrund så sent som 21/10 (Lars Lundstedt).

Johan Södercrantz

Grönbena *Tringa glareola*

Tack vare idogt arbete av några entusiaster har fler häckningsuppgifter än på länge inkommit. Från Florarna har arten rapporterats under omständigheter som indikerar häckning: 5 par Hillebolamossen (även bofynd), 2 par Filsartrusket och 1 par Gammelån (Peter Schmidt, Zacke Svensson). Från Färnebofjärdens nationalpark rapporterades minst 7 par som varnade ihärdigt (Petter Haldén). Andra iakttagelser som eventuellt skulle kunna indikera häckning var 1 spelande ex. Fibysjön 31/5 (Ragnar Hall) och 1 spelande ex. Sjömossen, Harbo 14/6 (Mikael Malmaeus).

Bill Douhan

Roskarl *Arenaria interpres* VU

Årets första rapporterades från Björns skärgård 2/5 och här inräknades sedan *totalt 27 revir* (Ulrik Lötberg m.fl.). *Fynd i inlandet* är inte så vanliga ens under sträcktid. Från våren finns dock följande: 1 ex. Kärven 11/5 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr), som mest 2 ex. Hjälstaviken 17-19/5 (Mattis Jansson m.fl.) och 1 ex. Vendelsjön 18/5 (Anders Arnell).

Även från *höststräcket* finns iakttagelser rapporterade från tre lokaler: vid Hjälstaviken 1 ad. 20/7 (Anders Jansson m.fl.), 1 1K 19/8 (Olle Bernard m.fl.) och 1 ex. 25/8-6/9 (Bennoit Nabholz), 1 ex. Vendelsjön 20/7 (Bengt Boström) samt vid Skoby, Alunda 4 ad. 21-22/7 (Brita Tibell, Mats Edholm) och 2 ex. 25/7 (Mats Edholm).

Bill Douhan

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*
Från *vårsträcket* har fynd rapporterats från sex lokaler under perioden 18/5-15/6; som mest 5 ex. Hjälstaviken 18/5-6/6, totalt minst 8 ex. (Bo Bengtson m.fl.); 1 ex. Ledskär/Karlsölviken 19-23/5 (Joakim Ekman m.fl.) och 1 ex. 14/6 (Arvid Landgren m.fl.); 1 ex. Kungsängen 29/5 (Anders Fredricsson m.fl.), 1 hona Stor-Roten, Singö 31/5 (Joakim & Rune Johansson), 1 hane Skutskärsverken 5/6 (Per Johan Ulfendahl) samt 1 ex. på översvämmad åker vid Lagbo, Huddunge 15/6 (Magnus Klingse).

Rapporter från *återsträcket* har endast inkommit från två lokaler: vid Hjälstaviken som mest 2 ex. 7-17/8 (Anders Jansson m.fl.) och 1 ex. 24/8 (Susanne Malm) samt 6 ex. Ledskär 25/7 (Esbjörn Nordlund).

Uppskattningsvis summa 14 individer under våren och 9 under hösten gör 2009 till ett magert år för arten.

Bill Douhan

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus*
Det finns som vanligt inga vårfynd, men anmärkningsvärt nog flera rapporter från norra kusten av Hällnashalvön under *sommaren*. Det började med att en 3K-fågel höll till på och kring Björn 16/6-21/7 (Lennart Söderlund, Ulrik Lötberg m.fl.). Den blev ofta mobbad av öns häckande kustlabbar, men höll senare ihop med flera adulta kustlabbar. Kanske var det samma fågel som sågs flyga mot O vid Rödhäll 23/7 (Bengt Ottosson) och det är inte heller uteslutet att samma individ var åter på Björn där en 3K/4K-fågel rastade 24/8 (Ulrik Lötberg, Peter Schmidt). Sommarobservationer av bredstjärtad labb är så ovanliga i rapportområdet att mycket talar för att det vara samma individ.

Sommarobservationer är således ovanliga,

men än mer anmärkningsvärt är att det inte finns någon observation av bredstjärtad labb rapporterad från hösten. Sammanfattningsvis blev 2009 ett mycket magert år för arten i rapportområdet.

Ragnar Hall

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Årets första, vardera 1 ex., rapporteras från Stenskar, Börstil (Rolf Lindskog) och Örskär 11/4 (Mikael Malmaeus, Martin Irestedt). Under *häckningstid* har minst 36 par rapporterats från *lämpliga häckningsbiotoper*; bl.a. 6 par i Björns skärgård, minst 1 par i Hällnäs östra skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.), minst 8 par i Singö skärgård (Joakim & Rune Johansson m.fl.), minst 3 par i Rådmansö skärgård (Bo Hallman m.fl.) samt minst 9 par kring Rödlöga-Svartlöga, Blidö (Roland Staav, Tomas Viktor m.fl.).

Jämfört med föregående år finns det *inga stora antal rapporterade från vare sig eftersommaren eller på sträck under hösten*. Flest var 20 ex. vid Björn 25/7 (Kenneth & Thomas Pless), men i övrigt finns det bara ytterligare tre rapporter om tvåsiffriga antal: 10 ex. Norrsten, Singö 23/7 (Fredrik Bondestam), 14 ex. Björns skärgård 1/8 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt 12 ex. mot SO Rödhäll 2/8 (Fredrik Dahlberg). *Året avslutades* med vardera 1 ex. Rödhäll 27/9 (Per Gustafsson, Gittan Mattsson), Långsandsörarna 3/10 (Holger Schielzeth m.fl.) samt Sennebyhaken 8/10 (Jan Andersson).

Ragnar Hall

Fjälllab *Stercorarius longicaudus* [?; 91; 2]
Åter ett dåligt år med bara två fynd, men båda är från början av september som är den tid då fjälllabb vanligtvis brukar ses i rapportområdet; 1 1K (en mörk individ som inledningsvis sällskapade med en 1K silltrut) mot S Understen, Singö 1/9 (Fredrik Bondestam) samt 1 1K som regelbundet plockade föda från havsytan under sträck mot S Örskär 6/9 (Mikael Malmaeus).

Ragnar Hall

Dvärgmås *Hydrocoloeus minutus*

Fynd av dvärgmås under *vintern* är ovanliga, men det föreligger ett från årets inledning; 1 ad. Räfnäs, Rådmansö 18/1 (Bill Douhan).

Det första *vårfyndet*, 1 ad. Hjälstaviken redan 14/4 (Pekka Westin, Tom Sandström), följdes snart av flera och fram t.o.m. 30/6 rapporteras minst 370 ex. (inklusive häckande par) på 33 lokaler, därav drygt 200 på 23 lokaler i inlandet och cirka 175 på tio lokaler vid kusten.

Säkerställda häckningar har rapporterats från fyra lokaler: Vendelsjön, 29 par med minst 37 ungar (Anders Arnell, Anssi Laurila); Tegelsmora kyrksjö där 11 par skred till häckning, men där senare bara fyra par sågs ruva samtidigt som ett par hade tre ungar (Johan Södercrantz m.fl.); Lövstabukten 12 par (Ulrik Lötberg m.fl.) samt Kallrigafjärden 2 par (Martin Tjernberg).

Utöver dessa säkra häckningsuppgifter finns det några rapporter från andra lokaler som indikerar att *häckningsförsök* möjligen kan ha ägt rum: 9 ad. revirhävande Klardammen, Dannemora 1/5 (Martin Tjernberg), 1 par Sörsjön, Tämnaren 20/5 (Håkan Olsson) samt 1 par Kärven 24/5 (Tomas Kjelsson, Keith Bennett).

Några rapporter om *stora antal under våren* kan också vara värda att nämna, i första hand 71 ex. Hjälstaviken 6/5 (Martin Tjernberg), 73 ex. Ledskär 13/5 (Martin Amcoff) och 82 ex. Västanån, Älvkarleby 8/6 (Tommy Löfgren). Från *sensommaren* finns det också ett par iakttagelser av *relativt stora antal*; 25 1K Karlholmsviken 7/8 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson) och 53 1K Ledskär 9/8 (Helge Röttorp), men även ett från *senhösten*; 45 ex. mot S Rönnskärs udde 25/10 (Bill Douhan). Avslutningsvis kan 3 ad. + 3 1K Måssten, Singö 9/11 (Joakim & Rune Johansson) nämnas.

Ragnar Hall

Tärnmås *Larus sabini* [0; 3; 1]

För första gången sedan 1994 föreligger åter ett fynd nämligen 1 1K Björn 25/10 (Oskar Wändell, Axel Hultman, Weine Erlandsson). Fågeln trakasserades av fiskmåsar och lade sig emellanåt på vattnet. *Tidigare fynd* är från Arholma 17/10 1976, Edeboviken, Häverö 14-15/8 1981 samt Örskär 2/10 1994.

Ragnar Hall

Skrattmås *Chroicocephalus ridibundus*

Från årets inledning finns bara två *vinterfynd*,

båda från Kapellskår: 1 ex. 18/1 (Bill Douhan) och 2 ex. 8/2 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth). Från *vårsträcket* finns några rapporter om *stora antal rastande eller sträckande*, störst var 3 500 ex. Skarholmen 10/4 (Per Johan Ulfendahl) och 2 000 ex. mot N Hågadalen 19/4 (Bo Söderström). Det största antalet som rapporterats under året var dock minst 5 300 ex. (inklusive häckande individer) Hjälstaviken 23-25/6 (Pekka Westin, Ragnar Hall m.fl.).

Häckningsuppgifter har inkommit från ett 30-tal lokaler, bl.a.: minst 4 000 par i Tämnaren, därav minst 3 000 par i Sörsjön (Ulrik Lötberg m.fl.); 2 600 par Lövstabukten, därav 1 600 par på Kniven, 900 par på Sillnätgrund och 100 par på Sör-Bränngrund (Ulrik Lötberg m.fl.); 1 500 par Hjälstaviken (Martin Tjernberg), 1 200 par Vendelsjön (Pekka Westin) samt 750 par i Björns skärgård, därav 400 par på Björn (Ulrik Lötberg m.fl.). Från Lövstabukten berättas om ett dåligt häckningsår med många döda ungar. Många par fick lägga om efter ett oväder med mycket regn i juni.

Den sista rapporten detta år, ett *vinterfynd*, var 1 ex. Sennebyhaken 30/12 (Joakim & Gabriel Ekman).

Ragnar Hall

Fiskmås *Larus canus*

I motsats till föregående år finns det inga rapporter om *stora antal* från januari-februari och den enda rapporten från *vårsträcket* berättar om medelmåttiga, också jämfört med 2008, cirka 300 ex. förbiflygande Bäcklösa 24/4 (Martin Tjernberg). Från Lilla Ultuna rapporteras även cirka 500 ex. från 15/6 (Johan Södercrantz m.fl.), d.v.s. mitt under häckningstid.

Följande *häckningsuppgifter* kan vara värda att nämna och förhoppningsvis kan de även inspirera fler till att framgent rapportera dylika uppgifter: cirka 460 par Lövstabukten och 388 par i Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.); 15 par Själhällarna, Hällnäs (Ulrik Lötberg m.fl.), 25 par Örskärssundet (Per-Erik Holmlund), 45 par Östra Hållskäret, Singö (Joakim & Rune Johansson), 20 par Örsten, Singö (Ulf Svahn), minst 22 par

Sennebyhaken (Johan Östberg) och 12 par Väringsö, Länna (Ulf Linnell). En uppgift finns även från Tämnaaren med 11 par (Ulrik Lötberg m.fl.).

Från *hösten* kan följande *stora antal* nämnas: 1 800 ex. mot S Örsten 5/10 (Fredrik Bondestam) och 800 ex. mot SO Björn 31/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Ragnar Hall

Silltrut *Larus fuscus* NT

Från vårsträcket *rapporterades* hela 30 ex. Ekoln 20/4 (Karl-Göran Andersson, Peter Schmidt). Några få rapporter med *häckningsuppgifter* har inkommit och fler än 5 par har registrerats i Björns skärgård med totalt 176 par, bl.a. 75 par på Södra Stenarna och 50 par på Österhällen (Ulrik Lötberg m.fl.), samt 8 par Nothällen i Rotholmaviken, Häverö (Joakim & Rune Johansson). En rapport som berättar om 35 ad. vid Understen-Viten, Singö 24/4 (Fredrik Bondestam) kan även den mycket väl avse här häckande fåglar. Från Björns skärgård berättas om en minskning med 33 par sedan föregående år, främst p.g.a. predation från gråtrut (på ungar) och havsörn (på ägg).

Relativt stora antal har rapporterats från inlandet även i juni med tvåsiffriga antal regelbundet vid Övre Föret och Kungsängen under hela juni, som mest 17 ad. 15/6 (Martin Tjernberg m.fl.). Från *sensommaren och höststräcket* har några *stora antal* inkommit: 90 ex. Rödhäll 9/8 (Anssi Laurila) och 170 ex. Björn 10/8 (Thomas Pless) samt från Understen 145 1K mot SV 7/9 och 275 1K mot SV 25/9 (Fredrik Bondestam). I detta sammanhang kan ytterligare några anmärkningsvärda fynd, från Vaksaladammen, nämnas: 12 1K och 1 2K 20/9 (Holger Schielzeth) och 3 1K 11/10 (Benoit Nabholz). Några rapporter om *än senare iakttagelser* har också inkommit: 1 1K Kniven, Lövstabukten 24/10 (Per Johan Ulfendahl), 1 1K mot SV Örsten 25/11 (Fredrik Bondestam) och 1 1K mot NV Sennebyhaken 27/12 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth). Den sista obsen är således ett rent *vinterfynd* och sådana är mycket ovanliga.

Slutligen kan några observationer av *ljusmantlade silltrutar* nämnas: 1 ad. och 1

4K Halvars, Heby-Hallaren 5/4 (Johan Södercrantz, Zacke Svensson), 1 ad. Bäcklösa 24/4 (Martin Tjernberg) och 1 ad. Vaksala 23/5 (Kenth Kärsrud).

Ragnar Hall

Gråtrut *Larus argentatus* NT

Från *januari* finns rapporter om *stora antal* från två lokaler: cirka 1000 ex. Kalmarsand 18/1 (Tommy Eriksson) samt cirka 500 ex. Vaksaladammen samma dag (Johan Södercrantz m.fl.) där för övrigt cirka 1000 ex. inräknades 19/3 (Owe Rosengren).

Även om gråtruten är en allmän häckfågel vid kusten kan följande *häckningsuppgifter* vara värda att nämna: 550 par Lövstabukten och 209 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.) samt 45 par Bysholmen, Vaddö (Ronny Carlsson) och 20 par Bodskäret, Singö (Joakim & Rune Johansson). *I våra insjövatten häckar arten* istället bara i några få av våra större sjöar och följande rapporter finns från detta år: 10 par Tämnaaren (Ulrik Lötberg m.fl.) samt i Mälaren 2 par på Knösen, Hjulstafjärden (Thomas Pettersson, Markus Rehnberg) och 14 par Skofjärden, Skokloster (Pekka Westin).

Från mitt under häckningstid rapporteras 1 000 rastande ex. Lilla Ultuna 16/6 (Zacke Svensson) vilket kan tyckas märkligt. Avslutningsvis några stora antal i *december* på lokaler som ofta brukar hysa detta under denna månad: 500 ex. Brillinge 12/12 (Ulf Gärdenfors) och 1 200 ex. Kalmarsand 26/12 (Martin Tjernberg m.fl.).

Ragnar Hall

Vittrut *Larus hyperboreus* [?; 154; 3]

Året bjöd på tre observationer av vittrut. Först ut var 1 ad. Vaksaladammen, Vaksala 18-19/1 (Johan Södercrantz, Eric Blomgren, Per Gustafsson m.fl.). Under hösten sågs 1 1K sträckande mot S Rönnskärs udde 25/10 (Bill Douhan) och från slutet av året rapporteras 1 1K från Kalmarsand 25-28/12 (Tommy & Anders Eriksson m.fl.).

De vittrutar som observeras i Uppland är nästan alltid yngre fåglar, så det var därför extra roligt att en adult fågel plötsligt dämpar.

Ragnar Hall

Havstrut *Larus marinus*

Bland alla gråtrutar vid Kalmarsand 18/1 fanns även 15 havstrutar (Tommy Eriksson) och från slutet av *december* rapporteras än fler härifrån; 75 ex. 26/12 (Petter Sundin, Erik Widus). Även om arten är en relativt allmän häckfågel längs kusten kan ett par *beståndsuppgifter som bygger på inventeringar* nämnas: 29 par i Björns skärgård och 21 par i Lövestabukten (Ulrik Lötberg m.fl.). *Häckningar i sötvatten* är istället ovanliga, men det finns en rapport: 2 par (misslyckade häckningar) i Tämnaren.

Hög sträcksumma: 286 ex. mot SV Understen 26/7 (Fredrik Bondestam).

Ragnar Hall

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

[>18; >414; 5] EN

Fem fynd föreligger vilket får anses som ganska normalt. Samtliga, som sig bör, från *oktober-november*: 1 IK sträckte förbi Rödhäll 12/10 (Lennart Söderlund, Anders Jansson), 1 IK mot N Skatudden 15/10 (Jesper Norrby), 1 IK födosökande Måssten, Singö 23/10 (Fredrik Bondestam), 1 IK mot O Björn 31/10 (Tomas Kjelsson, Benny Åhr m.fl.) samt 1 IK mot S Rönnskärs udde 1/11 (Bill Douhan).

Ragnar Hall

Skräntärna *Hydroprogne caspia* VU

Vårens första sågs vid Ledskär 4/4 (Tobias Hammarberg, Per Gustafsson) vilket är samma datum för motsvarande iakttagelse föregående år. Redan under den därpå följande veckan fanns *relativt stora antal* på flera lokaler, t.ex. 20 ex. Kallrigafjärden 10/4 (Kersti & Leif Östman) och 35 ex. Karlholmsviken 11/4 (Ulrik Lötberg, Peter Schmidt). *Än större antal* sågs senare i *april*, 36 ex. Hargsviken 18/4 (Wilhelm Dietrichson) och som mest 70 ex. Ledskär 19/4 (Anssi Laurila), och under *maj* 50 ex. Karlholmsviken 9/5 (Gunnar Lignell). Under *juni* sågs som mest 46 ex. Ledskär 24-28/6 (Ingrid Stenström). Vid Hjälstaviken sågs den första 10/5 (Tobias Hammarberg, Per Gustafsson) och under denna månad registrerades här som mest 4 ex. den 15:e (Mattis Jansson), i *juni* som mest 6 ex. den 16:e (Herbert Baumann m.fl.)

och i *juli* som mest 10 ex. den 10:e (Yngve Hareland m.fl.).

Häckningar har rapporterats från ganska många lokaler enligt följande: cirka 110 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.), 1 par Blecksnedan, Hållnäs östra skärgård (Martin Amcoff, Björn Svensson), 6 par Singö skärgård (Roland Staav m.fl.), 1 par Flisan, Sennebyhaken, 22 par Svartlöga skärgård, 1 par Salskären, Blidö, 1 par Storasken, Blidö samt 1 par Svenska Högarna (Roland Staav).

För tredje året i följd misslyckades samtliga häckningar i Björns skärgård. Cirka 110 par skred till häckning varav cirka 85 snart efter ankomsten. Orsaken till det usla resultatet rapporteras vara predation av havsörn (sågs äta ägg i maj) och gråtrut (de ungar som kläcktes rövades samtliga av gråtrut). Cirka 50 par lade en ny kull, men även dessa misslyckades, havsörn sågs åter ta för sig av äggen (Ulrik Lötberg m.fl.). Dystert, således; men glädjande var istället att en *ny koloni* etablerades vid Svartlöga där 20 häckande par producerade minst 12 ringmärkningsdugliga ungar (Roland Staav).

Den stora ansamling av skräntärnor som tidigare år fanns vid Ledskär under juli och augusti saknades 2008 och likaså detta år. Som mest rapporterades 29 2K+ här 1-2/7 (Yngve Meijer, Bo G Svensson), sannolikt fåglar från Björns skärgård. Ytterligare en ansamling av samma storlek som rapporterats är 26 ad. Hargsviken 2/8 (Johan Södercrantz). Avslutningsvis kan ytterligare ett par observationer nämnas: 3 födosökande Laggaslätten (!) 17/6 (Jan Wärnbäck) och 1 ex., *årets sista*, vid Billudden 6/9 (Holger Schielzeth m.fl.).

Ragnar Hall

Kentskärna *Sterna sandvicensis*

[5; 127; 4] EN

Fyra iakttagelser har rapporterats: 1 ex. Örskär 26/4 (Martin Irestedt), 1 ex. Hjälstaviken 29/6 (Jan Wernerman) samt från Rödhäll 1 ex. 29/6 (Mats Dahlén) och 2 ad. 11/7 (Holger Schielzeth). De tre fynden från kusten är i linje med artens normala uppträdande i rapportområdet, medan fynd i inlandet hör till undantagen.

Ragnar Hall

Fisktärna *Sterna hirundo*

Först ut var 1 ex. Ledskär 9/4 (Anders Ohlsson), men redan dagen därpå rapporteras arten från ett flertal lokaler. *Häckningsuppgifter* har inkommit från endast elva lokaler i *inlandet* (29 föregående år): 53 par Tämnaaren (Ulrik Lötberg m.fl.), 50 par Hjälstaviken (Pekka Westin), 10 par södra Vendelsjön (Martin Tjernberg m.fl.) samt från Mälaren cirka 40 par Blackan, Krusenberg (Pekka Westin) och 27 par Knösen, Hjulstafjärden (Thomas Pettersson, Markus Rehnberg). Antalet par i Tämnaaren har minskat under senare år; från cirka 120 par 2004 till årets 53. Här har tärnorna helt försvunnit från Vidskär, troligen utträngda av skratmäsar (Ulrik Lötberg m.fl.). Från *kusten* rapporteras istället rekordmånga häckande i Björns skärgård där totalt 700 par inräknades (319 par 2008), men också 375 par (335 par 2008) i Lövstabukten (Ulrik Lötberg m.fl.). *Årets sista* fisktärna rapporterades från Örskär där 1 ex. sågs 3/10 (Göran Frisk).

Ragnar Hall

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Årets första var 2 ex. Måsten, Singö 17/4 (Fredrik Bondestam) och 1 ex. Rönnskärs udde samma dag (Anders Jansson m.fl.). *Inga stora antal har rapporterats från vårsträcket*, men några *häckningsuppgifter* är värda att nämna: cirka 700 par Björns skärgård, 184 par Lövstabukten (Ulrik Lötberg m.fl.), totalt cirka 105 par Singö skärgård (Joakim & Rune Johansson) samt cirka 50 par på Hundskär, Svartlöga (Roland Staav), 30 par på Örsten (Ragnar Hall & Ulf Gärdenfors) och 30 par på Västerskåret, Singö (Joakim & Rune Johansson).

I samband med *återsträcket* rapporterades några *större antal* enligt följande: cirka 500 ex. rastande Västerskian, Björn 14/7 (Ulrik Lötberg m.fl.), från Fågelsundet 1 075 ex. mot SV 16/7 (Lennart Söderlund m.fl.) och 2 100 ex. mot SV 20/7 (Lennart Söderlund) samt 625 ex. mot S Understen 25/7 (Fredrik Bondestam). Avslutningsvis två *sena obsar*, båda från Örskär: 1 ex. 10/10 (Peter Schmidt m.fl.) och 1 ex. 18/10 (Jan Wärnbäck).

Ragnar Hall

Fisk-/Silvertärna

Sterna hirundo/paradisaea

Några *relativt stora antal* har rapporterats från *kusten under juli och augusti*: 210 rastande ex. Skutskärsverken 9/7 (Per Johan Ulfendahl), 100 ex. Fågelsundet 21/7 (Joakim Djerf m.fl.), 161 ex. mot S Rönnskärs udde 23/7 (Jacob Rudhe) och 75 ex. mot SO Rödhäll, Hållnäs 10/8 (Anssi Laurila).

Ragnar Hall

Småtärna *Sternula albifrons*

[>28; 103; 3] VU

Efter ett år utan fynd gjordes tre under 2009: 2 ad. Ledskär 19 (Eva Mattsson) och 20/6 (Ingrid Åkerberg, Anders Sennmalm, Stefan Kyrklund), 1 2K Hjälstaviken 3/7 (*Mats Brisegård, Fredrik Litsgård) samt 1 ex. Herräng 10/7 (Uno Skog).

Ragnar Hall

Skäggtärna *Chlidonias hybrida* [0; 1; 1]

Strax före lunch 20/6 upptäckte Bosse Danielsson en adult skäggtärna i södra delen av Vendelsjön. Den var kvar fram till kl. 19:45, men kunde sedan inte återfinnas. Det var troligen samma individ som uppehöll sig i Hälsingland 14-17/6. Ny art för rapportområdet!

Ragnar Hall

Svarttärna *Chlidonias niger* VU

Vårens första sågs vid Vendelsjön 27/4 (Stig Holmstedt), men följdes snart av 1 ex. Hjälstaviken 29/4 (Tomas Carlberg m.fl.). Fler anlände under *maj* och svarttärnor rapporteras bl.a. från fjolårets båda häckningslokaler, men av allt att döma blev det inga *häckningar* vid Vendelsjön detta år. Å andra sidan blev det istället ett *rekordår i Tämnaaren* där totalt 80 par skred till häckning i Sörsjön. Paren var fördelade på tre kolonier; 15, 20 respektive 40 par, samt cirka solitärhäckande 5 par. I mitten av juli fanns här ett hundratal flygga ungfåglar samt ett tjugotal som ännu inte hade kommit på vingarna. Därtill hade redan ett okänt antal lämnat lokalen. Sammanlagt ringmärktes 54 ungar (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Något illavarslande är att det uppenbarligen inte blev några häckningar i Vendelsjön där minst 12 häckande par lyckades mycket bra föregående år. I slutet av juli sågs här

familjegrupper; 4 ad. + 12 1K 20/7 (Anders Arnell) och 18 ex., fyra par med medföljande ungfåglar, 26/7 (Johan Södercrantz, Per Gustafsson), men mycket talar för att dessa kom från Tämna. Inte heller blev det några häckningar i Tegelsmora kyrksjö, men under maj rapporteras arten från lokalen enligt följande: 2 ad. 3 (Ragnar Hall m.fl.), 4 och 11/5 (Mats Edholm m.fl.) samt som mest 4 ex. 21/5 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson). Även vid Hjälstaviken fanns det enstaka svarttärnor under perioden 29/4-22/7, som mest 5 ex. 17/6 (Ulf Franzén), men inga indikationer på häckning har rapporterats.

Utöver rapporter från ovan nämnda lokaler har några iakttagelser inkommit från andra lokaler under *maj-juli*: 1 ex. Långsjön, Björklinge 21/5 (Lillemor Svedin), vid Danneborasjön 2 ad. 23/5 samt 1 ad. och 1 1K 19/7 (Curt Johnsson), 1 ex. Västanån, Älvkarleby 25/5 (Tommy Löfgren), 1 ex. Kallrigafjärden 18/6 (Sören Andersson) samt 1 ad. Västerskian, Björn 14/7 (Tommy Eriksson, Ulrik Lötberg m.fl.). *Årets sista observationer* blev 1 ad. Hjälstaviken 4/9 (Pekka Westin m.fl.) och 1 ex. Ledskär 5/9 (Benoit Nabholz, Jelmer Poelstra, Holger Schielzeth).

Ragnar Hall

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*
[0; 13; 1]

En vitvingad tärna upptäcktes vid Hjälstaviken morgonen den 4/7 och den fanns kvar under hela dagen (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson m.fl.).

Ragnar Hall

Sillgrissla *Uria aalge*

Årets första rapporterade var vardera 1 ex. Sennebyhaken 5/4 (Lennart Larsson) och Örskär 11-12/4 (Mikael Malmaeus, Martin Irestedt). *Häckningsuppgifter* har inkommit från några redan tidigare kända lokaler enligt följande: 15 ex. (cirka 7 par) Stridsbådan 26/5 och 10 ex. Abborrhällen (cirka 5 par) 29/5, båda öarna i Singö skärgård (Joakim & Rune Johansson). Från denna skärgård rapporteras senare 13 ringmärkta ungar (Roland Staav). I Svenska Högarnas skärgård häckar betydligt flera par och här försågs 146 ad. och 179 pull. med ring (Roland Staav). Det häckande

beståndet i Stockholms läns skärgård bedömdes omkring år 200 till cirka 600 par, men är numera betydligt större (Roland Staav i mail). *Den sista sillgisslan för året* rapporteras från Rönnskärs udde med 1 ex. mot S 4/11 (Fredrik Bondestam).

Ragnar Hall

Tordmule *Alca torda*

Enstaka individer övervintrar när isförhållandena tillåter och från *januari* finns en observation; 2 ex. Kalvskäret, Singö 3/1 (Svante Söderholm m.fl.). Från *häckningstid* har följande uppgifter om antal som ger oss en viss uppfattning om *häckningsförekomsten* på några redan tidigare kända häckningslokaler rapporterats: från Singö skärgård 300 ex. vid Stridsbådan 26/5, 100 ex. Abborren 29/5 och 100 ex. Bodskäret 13/7 (Joakim & Rune Johansson) samt 5 ad. Östra Norrkobbarna och 10 ad. Östra Mälörgrundet, Blidö 20/6 (Roland Staav). Hur många par som häckade i de stora kolonierna i Svenska Högarnas skärgård är okänt, men blygsamma 6 ungar ringmärktes här 28/6 (Mikael Åberg m.fl.).

Från *senhösten* finns ett par iakttagelser av *lite större antal på sträck*; 25 ex. mot SO Björn 24/10 (Ulrik Lötberg m.fl.) och 62 ex. mot S Rönnskärs udde 25/10 (Bill Douhan). Från *december* finns sedan endast ett fynd: 1 ex. mot S Rönnskärs udde 5/12 (Bill Douhan).

Ragnar Hall

Tobisgrissla *Cephus grylle* NT

Ett antal uppgifter om *häckningsförekomster* har inkommit och följande kan vara värda att nämna: 28 par Lövstabukten, 32 par Björns skärgård (Ulrik Lötberg m.fl.); från Hållnäs-kusten 18 par Glamberget och 23 par Själhällarna (Ulrik Lötberg m.fl.); från Singö skärgård 40 ex. Abborren 24/4, 325 ex. Understen 26/5 (Fredrik Bondestam) och 10 ex. Bodskäret 29-31/5 (Joakim & Rune Johansson) samt 50 par Bysholmen, Väddö redan 29/3 och senare 100 ex. 18/7 (Ronny Carlsson). Rapporteringen är som vanligt bristfällig, men från Björn och Lövstabukten berättas om ett bra år för arten och ett "skapligt" häckningsår med många ungar hörda från skrevor och under stenar på öar i Lövstabukten (Ulrik Lötberg). Negativt var

istället att inga häckningar förekom på Simp-näsklubb detta år, en ö som annars brukar hysa flera par.

Avslutningsvis en rapport om *många ras-tande under hösten*: 45 ex. Rönnskärs udde 12/9 och så många har inte setts här på många år (Bill Douhan).

Ragnar Hall

Skogsduva *Columba oenas*

Enstaka vinterfynd har inkommit från januari-februari: 2 ex. Sättra, Edebo 18/1 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth), 1 ex. Kungsängen, Uppsala 9/2 (Eva Mattsson) och 2 ex. Hjälstaviken 14-15/2 (Pekka Westin, Ari Määttä). Från *häckningstid* har *revirhävdande hane/par* rapporterats från cirka 220 lokaler, vilket är något fler jämfört med föregående år. *Sista fyndet för året* var 5 ex. Väsby, Stavby 11/12 (Mats Edholm).

Peter Dalin

Turkduva *Streptopelia decaocto* NT

Turkduvor rapporterades från följande kom-muner under *häckningstid* (bedömt antal par inom parentes): Uppsala (12), Enköping (4), Östhammar (3), Norrtälje (3), Öregrund (2), Heby (1) och Tierp (1). *Totalt 26 par* indikerar att 2009 kanske var ett relativt dåligt år för arten. Föregående år rapporterades 37 par och året dessförinnan 33.

Peter Dalin

Turturduva *Streptopelia turtur* [9; 172; 3]

Från detta år finns det *tre fynd* rapporterade: 1 ex. Enköping 16/5 (Anders Ebbesen, Kermith Illerbrand), 1 ex. Storskäret, Forsmark 24/7 (gm Erik Peurell) samt 1 1K Björn 11/10 (Ulrik Lötberg, Ragnar Hall m.fl.).

Peter Dalin

Gök *Cuculus canorus*

Årets första hördes redan 1/5; vardera 1 ex. Björknäs, Frötuna (Ulf Larsson) och Rosen-berg, Almunge (Tomas Kjellsson). I och med att årets sista ropande hördes vid Vik, Balingsta 6/7 (Ragnar Hall) kunde slutligen totalt cirka 500 rapporter om galande sum-meras, men det är i princip omöjligt att avgöra hur många individer som varit inblandade.

Peter Dalin

Berguv *Bubo bubo* NT

Fyra säkerställda häckningar har rapporterats

och i övrigt spelande hane eller par vid yt-terligare 15 lokaler. Ett ganska normalt år för arten i rapportområdet.

Peter Dalin

Hökuggla *Surnia ulula*

Från årets inledning har arten rapporterats på *tre lokaler*: 1 ex. Djuprudan, Valö 1/1-17/3 (Mats Edholm, Brita Tibell), 1 ex. Holms kyrka, Holm 28/1-13/3 (Eric Blomgren, Per Andersson m.fl.) samt 1 ex. Ytterkvarn, Österunda 1/2 (Bengt Ottosson). *Sommarob-servationer* är ovanliga, men det finns ett från detta år, nämligen 1 ex. Ramhäll, Alunda 1/6 (Mats Edholm, Brita Tibell). *Under hösten* sågs bara 1 ex. Gartbol, Faringe 10/11 (Lars Lundstedt) och från *december* rapporterades 1 ex. Burunge, Vendel 13-31/12 (Lars Bern m.fl.).

Peter Dalin

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Ingen konstaterad häckning har registrerats, men spelande hanar har rapporterats från cirka 120 revir.

Peter Dalin

Kattuggla *Strix aluco*

Från våren och sommaren har det inkommit rapporter som berättar om *totalt 47 konstate-rade häckningar* fördelade kommunvis (antal inom parentes): Norrtälje (16), Uppsala (11), Tierp (7), Östhammar (5), Heby (4), Enkö-ping (3) och Älvkarleby (1).

Peter Dalin

Slaguggla *Strix uralensis*

Ett rekorddåligt häckningsår med endast tio häckningar, därav åtta lyckade, rapporterade. I övrigt har *123 revirhävdande hanar/par re-gistrerats* och deras fördelning på kommuner var som följer: Uppsala 39, Östhammar 35, Heby 16, Tierp 10, Enköping 6, Norrtälje 5, Knivsta 3 samt Älvkarleby 1.

Den slaguggla som glädde många skådare och allmänhet i centrala Uppsala under vin-tern 2008/2009 fanns kvar och sannolikt var det den som slutligen sågs trilla ned från ett träd i utmarglat skick vid Musicum 13/6 (Ulf Gärdenfors).

Peter Dalin

Lappuggla *Strix nebulosa* NT

Ytterligare ett dåligt år för arten med endast en

spelade, i Uppsala kommun (Mats Wilhelm), och därtill bara två ströfynd under våren: 1 ex. Mångsbo, Börje 14/4 (gm Ulf Karlsson) samt 1 ex. Kakeläng, Hökhuvud 29/5 (Mats Edholm, Brita Tibell). Tyvärr finns inga som helst fynd från andra halvåret.

Peter Dalin

Hornuggla *Asio otus*

Året inleddes med åtminstone 1 ex. kring Kungsängen under *januari-februari* (Fredrik Dahlberg m.fl.). I brist på gnagare blev 2009 ett dåligt år även för hornugglan med *endast 13 konstaterade häckningar* (=hörda ungpullar) och i övrigt *spelade hane på ytterligare 13 lokaler*. Antalet hörda ungpullar varierar kraftigt mellan åren och årets summa kan t.ex. jämföras med de 107 som noterades 2003. Från slutet av året, under *december*, är arten rapporterad från fem lokaler.

Peter Dalin

Jorduggla *Asio flammeus* NT

Under de senaste vintrarna har jorduggla uppträtt stadigvarande vid Kungsängen, Uppsala och 2009 var inget undantag. Under perioden 10/1-22/3 sågs 1 ex. regelbundet, men också 2 ex. 5/2 (Yngve Hareland m.fl.). *Andra vinterfynd* från årets inledning var: 1 ex. Ekebydalen, Uppsala 22/1 (Leo Larsson m.fl.) och 12/2 (Fredrik Litsgård), 1 ex. Väsby, Lagga 1/3 (Per-Johan Lööf) och 1 ex. Ulvafälten, Bäling 7/3 (Per Gustafsson, Tobias Hammarberg).

Arten rapporterades från Kungsängen även i maj (Johan Södercrantz, Peter Samuelsson) och i övrigt från ytterligare 18 lokaler under *mars-maj*. Under *försommaren* gjordes iakttagelser vid Ledskär som eventuellt skulle kunna tyda på häckningsförsök. Den 18/5 sågs 2 ex. inblandade i parningscermonier (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth) och arten sågs sedan i området fram till mitten av juni. Enstaka individer har rapporterats från ytterligare åtta lokaler under *sommaren*: Örby, Lagga 8/6 (Mats Wilhelm), Sisshammarsviken, Husby-Sjutolft 9/6 (Martin Tjernberg), Vendelsjön 15/6 (Zacke Svensson m.fl.), Grystaviken, Hacksta 25/6 (Pekka Westin), Brosjön 25/6 (Åke Tidigs), "Fjärdhundraslätten" 29/7 (Ulf Broberg), Malsta, Norrtälje 7/8 (Sören

Andersson) samt Väsby, Stavby 8/8 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Från *hösten* rapporterades 12 observationer, därav fem från kusten. Avslutningsvis kan nämnas att arten återigen sågs regelbundet kring Kungsängen från slutet av oktober och framöver, som mest 2 ex. 8/12 (Per Johan Ulfendahl).

Peter Dalin

Pärluggla *Aegolius funereus*

Ingen konstaterad häckning och endast elva ropande hanar har rapporterats vilket gör 2009 till det hittills sämsta året under 2000-talet.

Peter Dalin

Nattskär *Caprimulgus europaeus* NT

Årets första spelande hördes Hållvastby, Riala 29/5 (Bill Douhan) och från häckningstid har 32 spelande rapporterats från sammantaget 25 lokaler. Det innebär *ytterligare minskning* jämfört med 45 spelande föregående år och 52 året dessförinnan. Årets sista rapporter berättar om 1 ex. Hållnåshalvön 6/9 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt 1 ex. funnen död vid Ericksberg, Uppsala 7/9 (Calle Andersson).

Peter Dalin

Kungsfiskare *Alcedo atthis* VU

Redan på årets första dag observerades 1 ex. i Fyrisån (Björn Svensson m.fl.) och härifrån rapporteras sedan arten från och till fram till 26/12. Därutöver finns fynd på ytterligare två lokaler under *januari*; vardera 1 ex. Fiskebyn, Vätö 3/1 (Staffan Öström) och Norrtäljeån 4-6/1 (Jan-Åke Gisselson m.fl.). Det dröjde sedan in i april innan nästa kungsfiskare rapporterades, men därefter sågs arten på ett flertal lokaler.

På fyra lokaler observerades individer under omständigheter som indikerar *häckning*: flera observationer vid Gamla bron, Tierp 1/5-5/6 – bl.a. 1 ad. tillsammans med en individ som bedömdes som 1K 5/6 (Peter Schmidt, Anders Sennmalm m.fl.); vardera 1 par (bytestransporter) på två platser nära Dalälvsmyningen, Skutskär (Andreas Press) samt 1 ex. som besökte bebott bo vid Gubbudden, Enköpings-Näs 22/7 (Henrik Hellemar). Vid Tierp iaktogs således en individ som bedömdes som årsunge, men i övrigt vet

vi ingenting om häckningsutfallet på övriga lokaler.

Från *häckningstid* finns fynd från ytterligare ett antal lokaler där häckning kan ha ägt rum, men där rapporteringen inte ger tillräckligt stöd för ett sådant antagande: 1 ex. Harg 13/4-24/10 (Wilhelm Dietrichson, Per Månsson), 2 ex. Strömsbergs bruk, Tolfta 30/4-28/7 (Calle Elfström, Oskar Jonsson), 1 ex. Härnevi Kvarn, Härnevi 9/5-10/6 (Peter Schmidt m.fl.), 1 ex. Strömsnäs (Sagån), Bred 16-17/5 (Markus Rehnberg m.fl.) samt 1 ex. Hårbäcksdalen 7/6 (Benkt Ottosson). Därtill var häckning åtminstone möjlig även i Fyrisån, mellan Fyrishovsbadet och Nedre Föret. Det enda rapporterade fynden som inte kan bindas till möjlig häckningslokal var 1 ex. Björkarn, Skederid 1/5 (Helge Röttorp).

Från mitten av augusti och framöver genom hösten finns fynd från ett flertal lokaler: 1 ex. Berthåga kyrkogård 14/8 (Peter Schmidt), 1 ex. Billudden 6/9 (Benoit Nabholz m.fl.), 1 ex. södra Vendelsjön 12/9 (Anssi Laurila), 1 ex. Kölförstorpet, Färnebofjärden 12/9 (Lars Frankenberg), 1 ex. Dragby, Skuttunge 17-26/9 (Lillemor Svedin), 1 ex. i området Kvarnbo-Ekebydammen-Lurbobro, Hågadalen 19-23/9 (Bo Söderström m.fl.), 1 ex. Boholmen, Ledskär 26-30/9 (Gunilla Olsson, Bo Carnerius), 1 ex. Långsandsörarna-Rullsand 10-14/10 (Per Johan Ulfendahl, Per Andersson m.fl.), 1 ex. Hålldammen, Tobo 21/11 (Bo Åkerlund) samt 1 ex. Tämnarån, Tierp 22/11 (Jacob Angsten, Mats Lundberg). Året avslutades med två fynd i december: vardera 1 ex. Hjälvaviken (företrädesvis vid Svannäs) 28/11-29/12 (Martin Tjernberg m.fl.) och Roparberget, Västeråker 19/12 (Karl-Erik Johansson).

Sammanfattningsvis ett bra år för kungsfiskaren i rapportområdet! Arten har setts under häckningstid på tio lokaler varav flera inte har varit kända för att hysa den under senare år. Det är frestande att tro att ökningen har samband med ett ökat intresse för att leta försärlor och strömstarar under häckningstid, arter som även de har haft en positiv trend i rapportområdet under senare år.

Det återstår att se hur den stränga vintern

2009/2010 har påverkat kungsfiskarna i rapportområdet.

Petter Haldén

Biätare *Merops apiaster* [16-18; 26-27; 8] Sten Ridderlöf och Carl Mobach såg åtta biätare frossa på humledrottningar på Svartlöga, Blidö 10-11/5 (gm Roland Staav m.fl.) och kanske var det tre av dessa som sträckte mot S över Sören Lindén och Mats Berglind på Örskär 16/5. Om vi antar att det förhöll sig så är detta det sjunde fyndet av arten i rapportområdet under 2000-talet. Tre av dessa fynd är gjorda på Örskär!

Petter Haldén

Härfågel *Upupa epops*

[tidigare häckfågel; 149; 1] RE

Årets enda härfågel sågs vid flera tillfällen på öar i Örskärssund, Gräsö 19/9 (Per Mattsson gm Martin Irestedt).

Petter Haldén

Göktyta *Jynx torquilla* NT

Årets första göktyta hördes, och sågs, vid Skogs-Tibble skjutfält redan 4/4 (Per-Erik Holmlund) vilket är exceptionellt tidigt. Endast fem häckningar har rapporterats och i övrigt sjungande hanar från ett tresiffrigt antal lokaler. Sist, enligt rapporteringen, var 1 ex. Hågadalen, Uppsala 10/9 (Per Gustafsson).

Peter Dalin

Gråspett *Picus canus*

Från häckningstid, april-maj, rapporterades arten från ett tiotal lokaler vilket är i nivå med 2008. Flest observationer är gjorda vid Dalälven. Noterbart är att ingen häckning har konstaterats och att det inte finns ett enda fynd av arten rapporterat från juni. Före och efter häckningssäsong har uppskattningsvis ett 20-tal individer rapporterats från dels januari-mars, men också från september-december.

Peter Dalin

Mindre hackspett *Dendrocopos minor* NT

Säkerställd häckning (bo med ungar, alternativt flygga ungar) har rapporterats på sex lokaler, men också starka häckningsindicier (par tillsammans under häckningstid, alternativt varnande individer) från ytterligare 14 lokaler. Därtill finns det fynd från ytterligare cirka 90 lokaler under häckningstid (april-maj).

Peter Dalin

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT
Två säkerställda häckningar har rapporterats, vardera en från Tierp respektive Norrtälje kommuner. Därtill har ett par observerats under häckningstid i lämplig häckningsbiotop i Heby kommun. Från lokaler som tidigare varit kända tillhåll för arten (t.ex. Fiby urskog, Ola skifte och Pansarudden) finns endast tillfälliga observationer rapporterade under året.

Peter Dalin

Trädlärika *Lullula arborea*
Årets första rapporterades från flera lokaler 18/3. Från *häckningstid* har 1-5 sjungande noterats på cirka 150 lokaler vilket är i nivå med de två närmast föregående åren. *Antalet konstaterade häckningar* är som vanligt få, sju har rapporterats, och givetvis fanns det betydligt fler.

Magnus Liljefors

Sånglärika *Alauda arvensis* NT
Först, enligt rapporteringen, var 1 ex. Hjälstaviken 3/3 (Pekka Westin), men det dröjde inte länge förrän arten fanns lite här och var. Ett par *stora antal* har noterats under *mars*: cirka 700 ex. Hårbyslätten 16/3 (Pekka Westin) och cirka 750 ex. sträckande Hjälstaviken 18/3 (Johan Södercrantz, Calle Andersson). *Största antalet som rapporterats från hösten* är 160 ex. Vaksaladammen 4/10 (Holger Schielzeth). *Sista höstfyndet* utgjordes av 1 ex. Hjälstaviken 19/11 (Tom Sandström, Pekka Westin) och från *december* finns årets enda vinterfynd: 1 ex. Ulltuna 16/12 (Rikard Sundin).

Magnus Liljefors

Backsvala *Riparia riparia* NT
Första fyndet för året gjordes vid Hjälstaviken 22/4 (Martin Tjernberg). Från *häckningstid* finns följande rapporter som redovisar *häckningsförekomster*: cirka 100+70 aktiva bon Arvidsbo grustäkt, Tierp (Peter Schmidt), cirka 50 bohål i grustäkt vid Korsbacken, Sparsätra (Anders Westerberg, Peter Schmidt), 45 bohål Läbyåsens grustäkt, Björklinge (Sven H Jansson, Tommy Eriksson), cirka 200 bohål (flertalet bebodda) i grustäkt vid Östra Ledinge, Skederid (Eva Ekman Eriksson) och 20 bohål Fråganbo grustäkt, Skutskär-Älvkarleby (Oskar Löfgren). Därtill har ett mindre antal bon rapporterats från Malmby grustäkt,

Husby-Sjuhundra (Jocke Söderhäll) och Åsby grustäkt, Björklinge (Lillemor Svedin). Ett större antal har även rapporterats från Nydals grustäkt, Rimbo (Helge Röttorp), men utan några uppgifter om antalet bohål. Avslutningsvis kan sägas att *årets sista* backsvala rapporterades från Övre Föret 2/10 (Ulf Florman m.fl.).

Magnus Liljefors

Ladusvala *Hirundo rustica*
Först ut var 1 ex. Kallerö redan 5/4 (Anders Helander). En individ med helt rostfärgad undersida sågs vid Hjälstaviken 19/4 (Anders Haglund, Rickard Flodin), en karaktär som möjligen kan indikera ett ostligt eller sydligt ursprung. Från *sensommaren* finns ett par iakttagelser av *större ansamlingar*: cirka 700 ex. Kungsängen 22/8 (Tomas Pärt) och cirka 800 ex. Lårstaviken 3/9 (Ulf Karlsson). Ett drygt halvår efter *årets första* rapporteras den *sista* från Örskär 25/10 (Martin Irestedt).

Magnus Liljefors

Rostgumpsvala *Cecropis daurica* [0; 3; 1]
En rostgumpsvala höll till vid och runt Hjälstaviken 10-11/5 (Martin Tjernberg m.fl.). Fågeln, som upptäcktes nedanför Kvarnberget, gladdade många tillströmmande fågelskådare även om de verkliga finobsarna uteblev då den för det mesta födosökte högt över Kvarnberget. Tidigare fanns det bara tre fynd av arten i rapportområdet (1988, 1991 och 1993), senast det begav sig var 1 ex. Kungsängen 8 och 13/8 1993.

Magnus Liljefors

Större piplärka *Anthus richardii*
[1; 60; 1]
En sträckande fågel vid Fågelsundet 4/10 (Lennart Söderlund) utgör årets enda fynd. Både datum och lokal får anses som typiska.

Magnus Liljefors

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*
[0; 8; 1]
Ett ex. rastade Björn 9/10 (Tomas Haraldsson, Andreas Sandberg, Daniel Yttertermalm m.fl.). Fågeln lämnade ön efter en dryg timme då den flög västerut. *Sjunde fyndet för rapportområdet* och det fjärde (!) för Björn. Tidigare fynd har alla fallit mellan 3-6/10, ett intervall som nu således utökats till 3-9/10.

Magnus Liljefors

Ängspiplärka *Anthus pratensis*

Två höga sträcksummor kan nämnas; en från våren, cirka 900 ex. mot V Björn 25/4 (Ulrik Lötberg m.fl.) och en från hösten, uppskattningsvis ett tusental mot V Västerskäret, Singö 20/9 (Joakim & Rune Johansson).

Magnus Liljefors

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus* VU

Från våren föreligger endast två fynd; 1 ex. Hjälstaviken 11/5 (Eric Blomgren m.fl.) och 4 ex. Björn 21/5 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Under höstflyttningen rapporterades totalt minst 23 ex. fördelade på 14 lokaler under perioden 3-27/9, flest från Hjälstaviken med uppskattningsvis 5 ex.

Sett i ett lite längre tidsperspektiv har arten minskat kraftigt i Uppland, både under vår- och höstflyttningen. Under 1960-, 1970- och 1980-talen var flockar innehållande tio-talet individer inte direkt någon ovanlighet (som mest 35 ex. 1962), men sådana tycks inte längre förekomma.

Martin Tjernberg

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Från årets inledning finns rapporter om som mest 4 ex. vid Biotestsjön under januari och februari (många rapportörer).

Konstaterade häckningar har registrerats på Skräskären, Blidö (Roland Staav) samt Västerskäret, Singö (Joakim & Rune Johansson). Därutöver finns fynd under häckningstid rapporterades från ytterligare 10 lokaler, huvudsakligen i Singö skärgård.

Några få inlandsfynd har också inkommit, två från våren och två från hösten: vardera 1 ex. Kungsängen 9/4 (Owe Rosengren m.fl.) och Hjälstaviken 14/4 (Pekka Westin) samt vardera 1 ex. Kungsängen 11-13/9 (Peter Samuelsson m.fl.) och Hjälstaviken 22/9 (Holger Schielzeth).

Magnus Liljefors

Forsärla *Motacilla cinerea*

Det första fyndet för året gjordes i Uppsala 20/3 (Oskar Jonsson), men antalet iakttagelser ökade snabbt vartefter våren framskred.

Arten är också rapporterad med häckningsindicier från 21 lokaler. Forsärlan tycks fortsätta att öka och sprida sig i rapportområdet.

Årets sista rapporterade fynd är 1 ex. Dragby, Skuttunge 8/10 (Lillemor Svedin).

Magnus Liljefors

Sädesärsla *Motacilla alba*

Endast ett vinterfynd, från början av december: 1 ex. Fyrisborg, Uppsala 2/12 (Weine Erlandsson).

Magnus Liljefors

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Från årets inledning finns bara en rapport av större ansamling; 255 ex. Bäcklösa 29/1 (Martin Tjernberg, Ulf Karlsson). Fynd under andra halvan av maj är inte vanliga, men från detta år föreligger fem; det senaste 1 ex. Svenska Högarna 30/5 (Emil Andersson m.fl.). Första höstfyndet gjordes 26/9 med 3 ex. Björn (Ulrik Lötberg m.fl.) och 11 ex. Skatudden (Mats Edholm, Brita Tibell), men det var först i december som några få fynd av större ansamlingar åter rapporterades; cirka 500 ex. Klardammen, Dannemora 1/12 (Mats Edholm) och cirka 350 ex. Gamla bron, Västland 29/12 (Göran Frisk).

Magnus Liljefors

Strömstare *Cinclus cinclus*

Efter ett år (2008) med hela sju säkerställda häckningar blev innevarande ett år med endast en konstaterad häckning och i övrigt med väldigt få fynd av fåglar som kan bedömas som inte endast övervintrare. Den häckning som rapporterats var på en redan tidigare känd häckningslokal; Gåsvik, Väddö där 5 ungar ringmärktes (gm Upplands rrk). I övrigt saknas helt rapporter från maj-augusti.

Magnus Liljefors

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Gärdsmygen har under senare år blivit en inte helt ovanlig övervintrare i våra trakter och kan på en del lokaler (t.ex. i vassar) förekomma med åtskilliga exemplar. Under januari-februari rapporterades den så gott som dagligen från ett stort antal lokaler och detsamma gäller för december. Ett högre antal från senhösten kan omnämnas: minst 11 ex. i vassarna i södra delen av Hjälstaviken 12/11 (Pekka Westin). Frågan är hur många av de som stannade för att övervintra den hårda vintern 2009/2010 som verkligen klarade det. Säkerligen var det ytterst få. Det skall bli

intressant att se hur många som rapporteras nästa vinter.

Magnus Liljefors

Järnsparv *Prunella modularis*

Sträcksummor rapporteras sällan av denna art och det är därför svårt att veta vad som är en hög sådan, men 200 mot V 11/4 (Mikael Malmaeus, Martin Irestedt) förefaller vara det.

Magnus Liljefors

Rödhake *Erithacus rubecula*

Från *januari-februari* föreligger fynd av åtminstone 15 olika rödhakar och från *december* av minst 13. Manfallet bland de senare torde dock ha varit mycket stort. Apropå *höga antal* har 3 000 rastande rödhakar rapporterats från Svenska Högarna 9/10 (Bill Douhan).

Magnus Liljefors

Näktergal *Luscinia luscinia*

Årets första var 1 sjungande vid Hov, Rasbo 1/5 (Robert Ekman) och *årets sista* fynd var 1 ex. som ringmärktes vid Norrtälje reningsverk 23/8 (Bill Douhan).

Magnus Liljefors

Blåhake *Luscinia svecica*

Första observationen för året gjordes vid Ekebydammen, Uppsala 12/5 (Håkan Andersson) och innan våren var till ända hade ytterligare 13 fynd rapporterats. Från *hösten* kan de två *största ansamlingarna* nämnas; 40 ex. Björn 3 och 6/9 (Lennart Söderlund m.fl.) samt 20 ex. kring Kokullen, Hjälstaviken 10/9 (Holger Schielzeth, Benoit Nabholz m.fl.). *Årets sista* rapporterades från Hjälstaviken 4/10 (Bernt Axelsson).

Magnus Liljefors

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus* [0; 6; 1]

En blåstjärt lyckades smita ur nätet framför förtvivlade ringmärkare på Svenska Högarna 29/9 (Anders Eriksson, Bill Douhan). Fågeln kunde, trots intensiva försök, inte återfinnas. Fyndet är det 6:e för rapportområdet och även för Svenska Högarna. Utöver två iakttagelser i slutet av maj är de fyra höstfynden från tidsperioden 21/9-6/10.

Magnus Liljefors

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Det *första fyndet för året* var 1 sjungande hane Forsmark kärnkraftverk 6/4 där han sedan fanns kvar under hela april (Joakim & Eli-

sabeth Djerf). Endast en *säker häckning* (tre föregående år) har konstaterats i rapportområdet, nämligen vid Gruvtornet, Dannemora (Curt Johnsson m.fl.). Därutöver förefaller det dock troligt att arten även häckade vid pappersbruket i Hallstavik där 1 sjungande hane noterades 12/5-30/6 (Joakim Johansson). I Enköpings hamn fanns också 1 sjungande hane under en längre tid, 3-18/5 (Kalle Källebrink m.fl.). I övrigt gjordes sex *ströfynd* under *våren* och lika många under *hösten*.

Magnus Liljefors

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus* [2; 23; 2]

En hane höll till vid Lill-Tibble, Balingsta 21/3 (Ulf Karlsson m.fl.) och ytterligare en dök upp vid Kungsängen 27/4, den senare som en tacksam repris för dem som inte hann med den första (Jan-Erik Wahlroos, Herbert Baumann m.fl.). Båda individerna var troligen 2K-fåglar och tillhörande någon av de västliga rasgrupperna.

Magnus Liljefors

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Redan 5/4 var stenskvättor på plats på flera håll i Uppland; bl.a. Sundbromark (Örjan Sjögren) och Lövstaslättan (Owe Rosengren). Arten tenderar att anlända allt tidigare under våren.

Magnus Liljefors

Ringtrast *Turdus torquatus*

Årets första observation är från Gisslingö, Rådmansö 10/4 (Åke Lindelöw). Därefter finns endast 14 fynd av totalt 15 individer rapporterade fram till *vårens sista iakttagelse* som gjordes redan 3/5. Från *hösten* föreligger endast ett fynd; 1 honfärgat ex. Svenska Högarna 2/10 (Tommy & Anders Eriksson, Bill Douhan), vilket dock får anses som normalt.

Magnus Liljefors

Svarthalsad trast *Turdus atrogularis*

[1; 1; 1]

En svarthalsad trast fotograferades vid ett fågelbord i Hummelsta den 15/2 av Christina och Lars-Erik Thoor. Bilden lades ut på SOF:s hemsida och gjordes därmed känd för omgivningen, men tillskyndande fågelskådare kunde inte återfinna fågeln. Detta är det 3:e fyndet

av arten i rapportområdet; tidigare finns ett från 1905 och ett från 1970.

Magnus Liljefors

Björktrast *Turdus pilaris*

Under november-december fanns det stora mängder björktrastar runt om i rapportområdet och flockar innehållande minst tusentals fåglar finns noterade på 18 lokaler. De två största antalen som rapporterats är cirka 4 500 ex. Ledskär 9/12 (Martin Amcoff) och cirka 3 000 ex. Väsby, Stavby 19/11 (Mats Edholm).

Magnus Liljefors

Taltrast *Turdus philomelos*

Vinterfynd är ovanliga, men ett "äkta" sådant finns rapporterat från årets inledning: 1 ex. Hummelfjärden, Öregrund 16-19/2 (Lars Lundstedt). Även från december finns det tre iakttagelser, sist ut var 1 ex. Sennebyhaken 27/12 (Raoul Wexius).

Magnus Liljefors

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Fyra fynd av lika många individer under januari och ett fynd av en fågel under februari utgör vinterfynden från årets inledning. Detta får anses vara en relativt normal fyndbild medan förekomsten under december blev rekordartad. Under denna månad rapporterades arten dagligen och ibland i stora antal, som mest cirka 200 ex. i Kulla och Fittja socknar 16/12 samt 125 ex. Hjälstaviken 8/12 (Pekka Westin).

Magnus Liljefors

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Två vinterfynd finns från årets inledning; vardera 1 ex. Östermarken, Florarna 2/1 (Bo Åkerlund) och Eknäs, Vallby 9/1 (Tommy Lindell). Stora antal på sträck under våren har rapporterats från Örskär, en bra lokal för arten, vid tre tillfällen: vardera cirka 50 ex. 11 och 12/4 (Mikael Malmaeus, Martin Irestedt) samt 75 ex. 25/4 (Peter Schmidt, Petter Haldén). Från senhösten finns en rapport om ett stort antal rastande; cirka 85 ex. Finntorp, Gisslaren 7/11 (Håkan Sahlin). Under december sågs i huvudsak enstaka fåglar vid drygt 35 lokaler. Högst antal var 10 ex. vid Björkulla, Häverö 13/12 (Göran Lundberg).

Magnus Liljefors

Flodsångare *Locustella fluviatilis* NT

Efter några förhållandevis goda år för arten (28 år 2008) är årets 15 sjungande hanar det sämsta året sedan 2000 och 2001 då endast vardera tio hanar hördes. Flertalet stannade därtill kortvarigt och den enda långstannaren var egentligen den vid Alasjön, Vassunda 2-20/6 (Tomas Carlberg m.fl.).

Petter Haldén

Vassångare *Locustella luscinioides*

[2; 97; 4] NT

Ett par bedömdes ha häckat i den sydöstra delen av Hjälstaviken. Här hördes en sjungande hane under större delen av sommaren (Pekka Westin m.fl.) och en ungfågel sågs under goda omständigheter i början av augusti (Emil Lundahl, Ragnar Hall). Därtill hördes en sjungande hane även i den nordvästra delen av Hjälstaviken 11-30/5 (Yngve Hareland m.fl.) och åter 7-17/8 (Pekka Westin). Sånguppehållet indikerar häckningsaktivitet även här, men vi nöjer oss med en häckning i Hjälstaviken detta år.

I övrigt har sjungande hane rapporterats från ytterligare två lokaler (båda i Roslagen): Rådasjön, Söderby-Karl 11/5-13/6 (Lennart Larsson m.fl.) och Ösmaren, Roslags-Bro 23/5-1/6 (Gabriel & Joakim Ekman).

Fyra sjungande hanar, inklusive minst en häckning, fördelade på vassrika Mälärvikar och sjöar i Roslagen är ett tämligen normalt uppträdande för senare år.

Petter Haldén

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*

[0; 203; 5] NT

Landskapets andra häckning konstaterades i Hållen, Västland där en hane hördes sjunga fr.o.m. 20/6 (Kenneth & Thomas Pless). Den 19/7 fångades en hona med ruvfläck (Björn Lundgren) och vid ett besök på platsen 4/8 sågs och hördes två ex. (Per Johan Ulfendahl). Även den första häckningen registrerades i Tierps kommun; nära Tolfta kyrka år 2003.

I övrigt rapporterades sjungande hane från ytterligare fyra lokaler: Röder, Blidö 31/5 (Tommy Eriksson, Bo Hallman, Tommy Lindell), Väster-Ensta, Tierp (Henrik Berg m.fl.), Oxsätra, Bälinge (Peter Schmidt m.fl.) samt Fågelsundet, Hållnäs 21-27/6 (Lennart

Söderlund, Ulrik Lötberg).

Efter två år med 17 (2007) respektive 12 (2008) sjungande hanar får årets resultat, fem sjungande hanar, anses som mediokert, men förhoppningsvis är det bara ett mellanår.

Petter Haldén

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Det har som vanligt varit en del svårigheter att skilja individerna åt då samma kan vara rapporterad med olika lokalangivelser, men en genomgång av samtliga fynd har resulterat i *totalt 94 sjungande hanar*. Det innebär en fortsatt nedgång från 117 sjungande hanar 2007 och 107 föregående år. *Den kommunvisa fördelningen var följande*: Uppsala 24, Norrtälje 19, Tierp 17, Enköping 13, Östhammar 11, Knivsta 5, Håbo 3 samt Heby och Älvkarleby vardera 1.

Bill Douhan

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

En nyutflugnen kull sågs intill långa WWF-spången i Hjälstaviken så sent som 13/9 (Martin Tjernberg, Ragnar Hall) vilket kan vara värt att nämna.

Petter Haldén

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

NT

Häckning får anses som säkerställd i södra Vendelsjön där 1-2 ex. sågs flyga in i ett och samma vassområde med mat i näbben 7-26/7 (Kenneth Pless m.fl.). *Sammantaget rapporteras 26 sjungande hanar från 14 lokaler* under perioden 10/5-19/8. Flest, sju, fanns i Sörsjön, Tämnamaren, men både Klardammen (Dannemora) och Vendelsjön hade vardera fyra medan Hjälstaviken hade tre.

Även om trenden varit nedåtgående i Tämnamaren under senare år; från 44 revir 2004 till 17 revir 2008, innebär årets resultat ett rejält ras för arten.

Orsaken till minskningen mellan 2008 och 2009 var dock sannolikt den att fjolårsvassen, där trastsångarna företrädesvis slår sig ned, till mycket stor del försvann under den mellanliggande vintern. Ser vi till rapportområdet i sin helhet har stammen i stort sett halverats sedan år 2000 (i genomsnitt 46 sjungande hanar åren 2000-2008).

Petter Haldén

Härmsångare *Hippolais icterina*

En sjungande hane hördes vid Norrby, Tolfta 2/5 (Håkan Andersson, Mathias Andersson, Stefan Eriksson) vilket är ovanligt tidigt.

Petter Haldén

Höksångare *Sylvia nisoria* VU

Indikationer på möjlig häckning har inkommit från tre lokaler. På Vidinge, Rådmansö (den veterligen mest stabila häckningslokalen under senare år) sågs 1-2 ex. regelbundet 31/5-22/7 (Tommy Eriksson, Stig Holmstedt m.fl.) och troligen var det två revir. På Svenska Högarna rapporterades 1-2 ex. 30/5-28/6 (Johan Widenberg, Mikael Åsberg m.fl.) som förefaller ha hävdat revir. Därtill finns en rapport om en varnande hona på Tjockö, Rådmansö 2/8 (Herbert Baumann).

Gemensamt för samtliga dessa rapporter är att fyndomständigheterna i Artportalen är mycket knapphändiga. Det är tråkigt eftersom vi behöver veta mer om höksångaren, en av landskapets absolut sällsyntaste häckfågelarter. Är det så att Du som höksångarrapportör sitter inne med ytterligare information som kan vara av intresse i detta avseende så dela med dig av detta till Rrk! Om inte; tänk på det nästa gång du kommer i kontakt med arten under häckningstid. Rrk är tacksam om du lägger ned möda på att söka bättre häckningsindicier än bara sjungande hane.

Avslutningsvis kan årets enda *höstfynd* nämnas; 1 1K på Björn 24-25/10 (Benoit Nabholz, Ulrik Lötberg) vilket är ett ovanligt sent datum.

Petter Haldén

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Tre *vinterfynd* har rapporterats, samtliga från årets början: 1 hona på matning i Östhammar 2-5/1 (Leif Källsten), 1 hane Näsbodaskogen, Skutskär (22/12 2008-) 6/1 (Andreas Press, Lina Albertsson) och 1 hona Korsängens vattenpark, Enköping 23/2 (Inger Strid-Anderson).

Petter Haldén

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides*

[4; 186; 1] VU

Bara ett fynd detta år; 1 sj. hane Tärnudden, Örskär 7/7 (Martin Irestedt).

Petter Haldén

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*

[1; 196; 7]

Ett tämligen normalt uppträdande med *sju höstfynd* av lika många individer på idel välbekanta lokaler i den uppländska skärgården under perioden 9-25/10: på Svenska Högarna 9/10 (Bill Douhan) och 21/10 (gm Bill Douhan); på Björn 18/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), 22/10 (Lennart Söderlund) och 24/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund) samt på Örskär 24/10 (Alexander Hellquist) och 25/10 (Martin Irestedt).

Petter Haldén

Taigasångare *Phylloscopus inornatus*

[1; 232; 9]

Samtliga fynd: 1 ex. Måssten, Singö 24/9, 1 ex. Understen Singö 25/9 (Fredrik Bondestam); på Svenska Högarna vardera 1 ex. 25/9 och 26-28/9 (Bill Douhan m.fl.); på Björn 3 ex. 26/9 (Ulrik Lötberg m.fl.) och 1 ex. 22/10 (Lennart Söderlund) samt 1 ex. Fågelsundet, Hållnäs 2/10 (Lennart Söderlund). Fyndet på Björn 22/10 är ett av de hittills senaste i rapportområdet (det senaste är den som ringmärktes på Svenska Högarna 27/10 1987). Björn-fågeln lockade flitigt vilket undanröjer alla eventuella misstankar om landskapets första bergtaigasångare! Efter fyra år med tvåsiffriga antal taigasångare i rapportområdet (24, 26, 13 respektive 26) är årets nio individer att betrakta som ett förhållandevis lågt antal. Bortsett från fyndet vid Fågelsundet är dock årets övriga från de för arten gamla välkända öarna längs kusten.

Petter Haldén

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Som vanligt har det varit svårt att rensa inkomna rapporter från sena vårflyttare, men de som efter detta kvarstår visar att *sjungande gransångare har hörts under häckningstid i cirka 120 revir detta år*. Det är en nedgång jämfört med fjolårets cirka 170 revir vilket dock är det högsta antal som rapporterats hittills under 2000-talet. Som vanligt finns det en tydlig koncentration av reviren (cirka 80 %) till de kustnära kommunerna, från Älvkarleby i norr till Norrtälje i söder. Inga vinterfynd har rapporterats.

Petter Haldén

Sibirisk gransångare

Phylloscopus collybita tristis

Ett fynd vardera från Örskär 10 oktober (Petter Schmidt m.fl.) och Björn 10-11 oktober (Alexander Hellquist m.fl.). Därtill finns ytterligare några odokumenterade fynd i Artportalen från året. Rasen granskas av RK som sannolikt kommer att revidera sina kriterier för ett godkännande inom en snar framtid.

Petter Haldén

Östlig gransångare

Phylloscopus c. tristis/abietinus

Från Upplands rapportområde har det rapporterats 11 gransångare där det har angivits att individerna haft *ostligt ursprung*: på Örskär 1 ex. 12/9 (Mikael Malmaeus) samt vardera 1 ex. 1, 9, 11, 14 och 18/10 (Petter Haldén, Martin Irestedt), 1 ex. Dragmansbo, Altuna 15-16/9 (Eva Johansson, Kalle Källebrink), 1 ex. Bäcklösa, Uppsala 28/9 (Ragnar Hall m.fl.), 1 ex. (ringmärkt) Björn 18-25/10, dock 2 ex. 24/10 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt avslutningsvis 1 ex. Biotestsjön 7/11 (Johan Södercrantz, Anders Sennmalm, Björn Lindkvist).

Fynden var ovanligt många denna höst och det gäller även landet som helhet. I vilken utsträckning dessa gransångare verkligen kommer från öster kan dock ifrågasättas. Kunskapen om vad som är vad i gransångarvärlden är mer förvirrad än någonsin. I takt med att ny kunskap tillkommer är det mycket möjligt att flera av dessa fynd kommer att revideras framöver. Att höstens fynd i rapportområdet lockat annorlunda jämfört med *collybita* framgår dock av tillfogad information. De flesta av dem har uppgivits locka likt bergstaigasångare (*Ph. humei*) och referenslätet är det som kallas för eastern abietinus på CD:n "Calls of Eastern vagrants" av Hannu Jännes.

Petter Haldén

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Årets första fynd var 1 sjungande hane vid Halmsjön, Fasterna redan 13/4 (Bill Douhan).

Petter Haldén

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

De första individerna anlände till rapportområdet i början av maj. Enligt rapporteringen

var den allra första den som sågs vid Hyvlinge-
åsens grustag redan 1/5 (Ulf Broberg).

Petter Haldén

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* NT
Häckningar har rapporterats från två lokaler.
På Örskär fanns det vardera en sjungande
hane i fyra revir i maj-juni och i två av dessa
konstaterades lyckad häckning i och med
att nyligen flygga ungfåglar (totalt åtta) sågs
i början av augusti (Martin & Lars Irestedt
m.fl.). Vid Tensmyra, Marma skjutfält hördes
och sågs ett varnande par med mat i näbben
2/7-6/8 (Per-Johan Ulfendahl) vilket också
indikerar pågående häckning. Utöver dessa
häckningar rapporterades *revirhävande fåg-*
lar från ytterligare 19 lokaler under perioden
23/5-12/7, men också fem individer på
rastlokaler längs kusten 21-31/5. Från *hösten*
har elva individer rapporterats; flertal längs
kusten, bl.a. 3 ringmärkta Svenska Högarna
3/10 (Bill Douhan m.fl.).

Petter Haldén

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*
[1; 35; 1]

En knepig individ uppehöll sig i trädgårdar
nära Svamptorget i Norby, Uppsala under
perioden 18/5-13/6 (Tomas Pärt m.fl.).
Flugsnapparforskarna vid Uppsala universi-
tet, med Tomas Pärt och Anna Qvarnström i
spetsen, menar att det mest sannolika är att
det var en 2K hane av halsbandsflugsnappare,
men de lämnar en liten brasklapp för att det
eventuellt skulle kunna ha varit en korsning
mellan en ren halsbandsflugsnappare och en
hybrid (halsband x svartvit). Det ligger nära
till hands att tro att individer som uppträder
utanför det normala utbredningsområdet i
många fall är just 2K-fåglar av halsbandsflug-
snappare eller individer som är ett resultat av
hybridiseringar. Detta kan innebära problem
vid artbestämningen, men gör givetvis inte
situationen mindre intressant!

Petter Haldén

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*
Årets första noterades i Stolvreta redan 16/4
(Martin Amcoff).

Petter Haldén

Skägges *Panurus biarmicus*

Skäggesar har observerats i elva sjöar under

häckningstid vilket är i linje med uppträdan-
det under de senaste åren. Observationer
saknas från Tämnaaren, en tidigare säker lokal
för arten, kanske en följd av bristen på vass?

Petter Haldén

Blåmes *Parus caeruleus*

Det är sällan denna art omtalas i årsrapporten
från rrk, men denna observation kan vara värd
att nämna; cirka 650 ex. mot N Skatudden
1/4 (Åke Berg, Tomas Pärt). Mesar ses ofta
på nordsträck längs kusten under den tidiga
våren och sannolikt är det fåglar av nordligt-
nordostligt ursprung som är på återsträck
mot häckningsplatserna efter att ha tillbringat
vintern längre söderut. Omfattningen varierar
mellan åren, men vissa vårar kan det vara
relativt stora antal vilket denna observation
visar.

Petter Haldén

Talgoxe *Parus major*

Cirka 700 ex. mot N Skatudden 1/4 (Åke
Berg, Tomas Pärt) kan vara värt att nämna av
samma skäl som för blåmes (se ovan).

Petter Haldén

Trädkrypare *Certhia familiaris*

På Svenska Högarna ringmärktes 44 ex. i
nordlig kuling 9/10 (Bill Douhan) vilket är
den näst högsta dagssumman i Sverige för
ringmärkta trädkrypare i Artportalen. Den
högsta är 52 på samma lokal 1/10 år 2004,
men det finns än högre. Rekordet för Svenska
Högarna är 102 ringmärkta 7/10 år 1991 (Bill
Douhan).

Petter Haldén

Sommargylling *Oriolus oriolus*

[17; 166; 3] EN

Tre fynd av vardera en sjungande hane: S
Vendelsjön 15/6 (Per Gustafsson, Arvid
Landgren, Zacke Svensson), Söråsbo, Tärnsjö
3/7 (Ulrik Lötberg) samt Tärnudden, Örskär
14-15/7 (Martin Irestedt m.fl.). I motsats till
föregående år, då det enda kända häcknings-
fyndet för landskapet rapporterades (Aspnäs,
Tämnaaren), finns inga säkra häckningsindici-
er på någon av ovan nämnda lokaler 2009.

Petter Haldén

Svartpannad törnskata *Lanius minor*

[4; 10; 1]

Landskapet förärades åter ett besök av ett

även lättobserverat exemplar, en 2K+ hane, som uppehöll sig på Kungsängen, Uppsala 16-17/6. Även denna individ upptäcktes förtjänstfullt av samma unge man som förra gången det begav sig (2007) nämligen Johan Södercrantz*. Fyndet är det 15:e för landskapet och det tionde i rapportområdet. Samtliga fyra fynd i rapportområdet under 2000-talet är gjorda i Uppsala kommun.

Petter Haldén

Varfågel *Lanius excubitor*

Från *januari-början av mars* rapporterades 102 (bedömt antal) individer på 100 lokaler. Fördelningen kommunvis var Uppsala 33, Enköping 22, Östhammar 15, Norrtälje 11, Tierp 7, Knivsta 6, Heby 4, Håbo 2 samt Heby och Sala (del av) vardera 1. Det är påtagligt likt antalet för motsvarande period år 2006 (95), d.v.s. det år från vilket det senast finns en sammanställning att jämföra med.

Martin Tjernberg

Kaja *Corvus monedula*

Ett par *höga sträcksummor* har rapporterats från två dagar i oktober, båda västflyttande fåglar över Ålands hav: 6 300 ex. Skatudden 10/10 (Mats Edholm, Brita Tibell) och 2 830 ex. Rönnskärs udde dagen därpå (Bill Douhan). Bland kråkfågarna har kajan övertagit kråkans roll som dominerande sträckfågel över Ålands hav jämfört med förhållandet på 1970- och 1980-talet.

Pekka Westin

Råka *Corvus frugilegus*

Ingen inventering av det häckande beståndet gjordes detta år i Uppsala med omgivning. Känslan är dock att arten inte har återhämtat sig efter tidigare års skydds jakt utan snarare fortsatt att minska. Sett i ett längre perspektiv har råkan minskat från 1 330 par (22 kolonier) år 1990 till 526 par (12 kolonier) vid den senaste inventeringen 2008. Förutom kolonin i Björklinge hyser Uppsala landets nordligaste bestånd av häckande råkor och myndigheterna har därför ett stort ansvar att värna arten, både som ett symbolvärde för staden och, inte minst, för den biologiska mångfaldens skull. Vi får hoppas att Uppsala kommun i framtiden blir mer restriktiv med att tillåta skydds jakt.

Som vanligt *övervintrade arten i smärre antal* och som mest har 14 ex. rapporterats från Gottsunda centrum 1/1 (Ulf Gärdenfors) och 18 ex. 19/1 (Martin Tjernberg).

Pekka Westin

Kråka *Corvus corone*

Från *höstens* sträck över Ålands hav finns en dagssumma som kan vara värd att nämna, nämligen 559 ex. mot V Sennebyhaken 28/10 (Jan Andersson). Detta är den högsta som rapporterats och summan är anmärkningsvärd i det avseendet att den är så påtagligt blygsam. Antalet är knappt en västanfläkt av förhållandena på 1970-talet. I samband med de regelbundna sträckräkningar som då under flera år genomfördes inräknades nästan dagligen under oktober fyrsiffriga antal på insträck från Finland. Den högsta dagssumman som registrerades var 19 000 ex. (Skatudden) och det finns flera årssummor mellan 51 000 och 84 000. Även om sträckräkningarna vid Väddökusten har minskat betydligt i omfattning under senare tid är huvudskälet till de numera låga sträcksummorna att sträcket av kråkor över Ålands hav under hösten sannolikt har minskat betydligt i omfattning. Ett allt mildare vinterklimat gör att kråkorna nu i större omfattning än tidigare övervintrar i Finland.

Pekka Westin

Korp *Corvus corax*

Några *stora ansamlingar* kan vara värda att nämna: 70 ex. Bennebol, Valö 7/2 (Mats Wilhelm, Nils-Olof Jerling), 53 ex. Lövstaslättan 4/9 (Fredrik Bondestam), 55 ex. mot S i en flock Skatudden 25/9 (Hans Norelius) samt så många som cirka 300 ex. Sundbromark, Bälinge 20/12 (Calle Andersson). Stora antal brukar betyda en lokalt god tillgång på föda och en av rapportörerna skriver mycket riktigt att det fanns ett trafikdödat rådjur vid Bennebol. Det stora antalet vid Sundbromark kan kanske förklaras av den relativa närheten till soptippen vid Hovgården, Rasbo.

Pekka Westin

Stare *Sturnus vulgaris*

Stora ansamlingar ($\geq 1\ 000$) har i första hand rapporterats från Vendelsjön och Hjälstaviken där de observerats i skymningen i samband

GÖK (SID 45) *Cuculus canorus*, Björn, Björns skärgård, 1 augusti 2009. Vit fläck i nacken och ljustop-
pade ryggfjädrar avslöjar åldern på denna årsunge.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA
(SID 49). *Anthus cervinus*,
Björn, Björns skärgård, 21 maj.
Nordsträcket av rödstrupiga
piplärkor passerar i det när-
maste obemärkt förbi Uppland,
så också 2009 då endast två
observationer gjordes under
våren. 2009.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

GULSPARV (SID 64) *Emberiza citrinella*, Gäddviken, Tämnaaren.
30 april 2009. FOTO: ULRİK LÖTBERG

FORSÄRLA (SID 49)
Motacilla cinerea,
Kungsängsbron 27 mars 2009.
FOTO: MARTIN MOLIN

STRÖMSTARE (SID 49) *Cinclus cinclus*, Färnebofjärden, 25 december 2009. FOTO: ALEKSANDAR PLAVSIC

VÄSTLIG SVARTHAKAD BUSKSKVÄTTA (SID 50). *Saxicola torquatus rubicola/hibernans*
Kungsängen 27 april 2009. Denne hane bedömdes vara en trolig 2k-fågel. FOTO: MARTIN MOLIN

TURTURDUVA (SID 45) *Streptopelia turtur*, Björn, Björns skärgård,
11 oktober 2009. Turturduvan är numera en raritet i landskapet.
FOTO: ULRIK LÖTBERG

ÖSTLIG GRANSÅNGARE (SID 53) *Phylloscopus c. tristislabietinus*,
Björn, Björns skärgård,
18 oktober 2009.
En av höstens många gran-
sångare med läten och dräkt-
karaktärer som skiljer sig från
de individer som häckar i
Sverige.
FOTO: ULRIK LÖTBERG

BLÅHAKE (SID 50) *Luscinia svecica*, Björn, Björns skärgård, 6 september 2009. Hane blåhake på sin första långresa mot sydost. FOTO: ULRİK LÖTBERG

BÄNDELKORSNÄBB (SID 62)

Loxia leucoptera,
Ströja, Vänge-Jumkil
12 december 2009.

FOTO: MARTIN MOLIN

SNÖSISKA (SID 61) *Carduelis hornemanni*, Björn, Björns skärgård, 31 oktober 2009.

FOTO: ULRİK LÖTBERG

med att de samlats för att övernatta i vassen eller i gryningen då de lämnat vassen efter nattens vila. *De två största antalen* som noterats är cirka 6 000 ex. södra Vendelsjön 5/4 (Anders Arnell) och cirka 2 500 ex. samma lokal 7/12 (Pekka Westin). Den senare observationen är också anmärkningsvärd vad gäller den sena tidpunkten på året. Att så många fanns kvar i december är ovanligt, men den milda hösten och förvintern var förklaringen.

Pekka Westin

Bofink *Fringilla coelebs*

En *sträcksumma från hösten* kan vara värd att nämna: cirka 40 000 ex. mot V Skatudden 26/9 (Fredrik Bondestam). Observatören bedömde att det passerade drygt 300 individer per minut, vilket skulle innebära att sträcket pågick i ett par timmars tid.

Pekka Westin

Bergfink *Fringilla montifringilla*

I samband med *vårflyttningen i april* rapporteras sammanlagt drygt 25 000 ex. på sträck mot SV vid Fågelsundet under några dagar, som mest cirka 16 500 ex. 24/4 (Lennart Söderlund). Även från *hösten* finns en *sträcksumma värd att nämna*, nämligen cirka 1 500 ex. mot V Måssten, Singö 25/9 (Joakim & Rune Johansson).

Från *årets inledning* rapporteras ovanligt *många övervintrande bergfinkar*, men än mer påtaglig var den *anmärkningsvärt goda förekomsten i december*. I samband med att vintern slog till på alvar under den andra halvan av december sökte sig många bergfinkar till fågelmatningar och vid ett dukat bord i Solberga, Kulla iaktogs hela 50-talet individer 22/12 (Pekka Westin).

Pekka Westin

Gulhämpling *Serinus serinus*

(1; 26; 2) VU

För andra året i följd har två observationer rapporterats, båda från Örskär: 1 honf. ex. 20/5 (Peter Schmidt, Jan Wärnbäck m.fl.) och 1 ad. hane 31/5 (Lars Irestedt).

Martin Tjernberg

Grönfink *Carduelis chloris*

Den negativa trenden för arten håller i sig. Den flock innehållande cirka 400 ex. som sågs vid Jädra, Långtora 6/1 (Anders & Tommy

Eriksson) blev den överlägset största som rapporterats under året. Samstämmiga uppgifter från många talar också om få besökande grönfinkar vid våra fågelbord vintertid.

Pekka Westin

Steglits *Carduelis carduelis*

Ett flertal *flockar innehållande minst 50-talet individer* har rapporterats från av skådare välfrekventerade lokaler i det uppländska jordbrukslandskapet. Från *hösten* kan tre *särskilt stora ansamlingar* nämnas: som mest cirka 200 ex. västra delen av Hjälstavikens under september-oktober (Daniel Andersson, Kenneth Pless m.fl.), minst 200 ex. Ölsta, Gryta 9/10 (Thomas Johansson) och cirka 200 ex. Norrbystranden, Vendelsjön 13/11 (Thomas Pless).

I motsats till grönfinken har steglitsen under 2000-talet ökat markant som häckfågel i Mälardalen och får numera betraktas som relativt allmän.

Pekka Westin

Grönsiska *Carduelis spinus*

Från *våren* finns två *sträcksummor* som förtjänar att nämnas: minst 600 ex. mot NO Hjälstaviken 17/4 (Pekka Westin) och 2 560 ex. mot SV (!) Fågelsundet 19/4 (Lennart Söderlund). Arten övervintrar i starkt varierande omfattning, men de sammanlagt minst 900 ex. som födosökte utmed Fyrisån vid Librobäck, Uppsala 6/12 (Pekka Westin) får anses som ovanligt många.

Pekka Westin

Hämpling *Carduelis cannabina* VU

Enstaka *vinterfynd* har rapporterats *från årets inledning*; som mest 7 ex. i en oskördad rapsåker vid Väsby, "Lövtaslätten" under andra halvan av februari (Jan Wärnbäck m.fl.). *Flockar innehållande 30-80 ex.* har rapporterats från ett 15-tal lokaler *under våren och hösten*, men det finns även ett par rapporter om *riktigt stora flockar (≥ 100) från hösten*: cirka 125 ex. Hjälstaviken 11/9 (Fredrik Bondestam) och cirka 100 ex. Sundbromark, Bälinge 4/10 (Johan Södercrantz). Flertalet hämplingar drog senare mot söder, men det finns några fynd även från *december*; som mest 6 ex. bland kardborrar vid Länsmansbärby, Giresta 5/12 (Artur Larsson).

Jordbrukets intensifiering och rationalisering har inneburit att hämplingen har minskat kraftigt, med minst 50 procent, under den senaste 30-årsperioden.

Pekka Westin

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris* EN
Från *januari* och *februari* rapporterades några flockar från i första hand de östra och sydöstra delarna av Uppsala; bl.a. som mest 70 ex. Brillinge, Vaksala 8/1 (Ragnar Hall, Martin Tjernberg), som mest cirka 40 ex. "Laggasläkten" 7/1 (Herbert Baumann) och 55 ex. i ett oskördat rapsfält vid Väsby, Laga 27/2 (Jan Wärnbäck). I *början av mars* hade flocken vid Väsby ökat i antal och bestod nu av cirka 75 ex. (Johan Södercrantz, Zacke Svensson). I samband med *vårflyttningen* har smärre flockar (20-50 ex.), men också enstaka individer, rapporterats från spridda lokaler runt om i rapportområdet.

Under *hösten, september-november*, föreligger åter fynd i rapportområdet, både från kusten och i inlandet, och följande *lite större antal* (≥ 50) kan nämnas: cirka 55 ex. Måsten, Singö 23/10 (Fredrik Bondestam), 52 ex. Björn 24/10 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), cirka 70 ex. Norrbystranden, Vendel 7-8/11 (Anders Arnell, Kenneth Pless) och cirka 75 ex. mot S Gryta, Kulla 20/11 (Pekka Westin). Från *december* har det inkommit rapporter från ett 15-tal lokaler; som mest 90 ex. Rydaslätten, Långtora 2/12 (Fredrik Litsgård) och lika många Kumla, Danmark 27/12 (Weine Erlandsson).

Pekka Westin

Gråsiska *Carduelis flammea*

Från *januari-februari* föreligger några rapporter om flockar innehållande tresiffriga antal; bl.a. minst 350 ex. Norrby, Vendelsjön 18/1 (Anssi Laurila). Även under *våren*, mars-april, finns det iakttagelser av liknande flockar på spridda håll i rapportområdet och på Örskår inräknades minst 2 000 ex. mot V 5/4 (Martin Irestedt).

Från sommaren finns inga rapporterade fynd, men åter under *hösten*. Under perioden *slutet av september till början av november* noterades arten i stora antal, främst vid kustnära lokaler. Som mest inräknades cirka 3 600 ex.

mot V Understen, Singö under några morgontimmar 20/10 (Fredrik Bondestam) och cirka 3 000 ex. mot SV Björn 21/10. På Björn *ringmärktes* denna dag 185 individer (Lars Gustavsson, Lennart Söderlund). Även från *december* föreligger det rapporter om *relativt stora flockar*, bl.a. cirka 400 ex. Biotestsjön, Forsmark 12/12 (Johan Södercrantz, Arvid Landgren).

Pekka Westin

Brunsiska *Carduelis flammea cabaret*

Det finns fynd av enstaka eller några få individer från ett 10-tal lokaler under *januari-februari*; bl.a. 2 ex. Sandgropsgatan, Uppsala 1/1 (Kent Kärsrud) och 3 ex. vid fågelbord Ulleråker 12/1 (Jan-Erik Wahlroos). Från *våren* kan 2 ex. Domarringens skola, Uppsala 8/3 (Kent Kärsrud) nämnas.

Bland höstens alla gråsiskor rapporteras även brunsisikor. På Långsandsörarna *ringmärktes* hela 94 ex. (Björn Lundgren) och på Svenska Högarna 50 ex. (Bill Douhan) under hösten. Cirka 50 ex. observerades i gråsiskflockar på Björn 24/10 (Ulrik Lötberg, Kristoffer Stighäll) och det var den *enskilt största ansamlingen* under en dag denna höst. Avslutningsvis finns även tre rapporter från *december*; 3 ex. Väsby, Stavby 14/12 (Mats Edholm), 2 ex. Rosenborg, Gryta 25/12 (Gunnar Steinholtz) och 1 ex. Haknäs, Vassunda 31/12 (Fredrik Friberg).

Pekka Westin

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Sammanlagt 44 individer har rapporterats från 35 lokaler *under årets två inledande månader*. Vanligtvis rörde det sig om enstaka exemplar, men vid Övre Föret sågs 5 ex. 21/2 (Håkan Johansson) och vid Väsby, Laga 3 ex. 28/2 (Peter Schmidt). De i särklass mest betittade snösiskorna var de två som fanns vid ett fågelbord vid Bäcklösa, Uppsala under hela februari (Ragnar Hall m.fl.).

Under våren, *mars-april*, fanns det en del individer kvar vid välförsedda matförråd, men nya hittades här och var. Sammantaget registrerades 37 ex. under våren, *som mest* cirka 10 ex. Upplanda, Tegelsmora 22/3 (Leif Johansson) vilket var den största flocken detta år.

Från hösten, *oktober-november*, finns det

rapporter om sammanlagt ett 10-tal individer från en handfull, företrädesvis kustnära, lokaler; bl.a. 5 ex. Björn 31/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Lennart Söderlund). *December* blev en snösiskefattig månad med bara två fynd.

Slutsumman för hela året blev 93 ex. vilket är den högsta sedan 2004 då 100 ex. rapporterades.

Pekka Westin

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Årets första bändelkorsnäbb observerades på Örskär 19/6 (gm Martin Irestedt) vilket var en föraning om en kommande invasion från öster. Den därpå följande iakttagelsen gjordes 8/7 och fram till årets sista dag rapporterades totalt minst 214 ex. i rapportområdet. Kulmen nåddes troligen kring månadsskiftet juli-augusti då det bl.a. rapporterades 20-50 ex. dagligen på Örskär 1-4/8. Gissningsvis var det en betydande omsättning av fåglar under denna korta period, men därefter avtog antalet individer starkt på Örskär. *Den månadsvisa fördelningen* var 1 ex. i juni, 34 ex. i juli, 86 ex. i augusti, 18 ex. i september, 26 ex. i oktober, 30 ex. i november och 19 ex. i december. I ovan redovisade sammanställning har vi räknat antalet bändlar på Örskär 1-4/8 som 50 ex.

Kuriosa i sammanhanget är observationen av 5 ex. vid ett fågelbord i Ströja, Börje 3-29/12 (Annika Rastén m.fl.), vilket glädde ett stort antal besökande fågelskådare.

Martin Tjernberg

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Inte sedan invasionsåret 2002 har arten uppträtt i så stora antal som under 2009. *Redan från årets början var det gott om mindre korsnäbbar i våra skogar* och detta som en följd av att stapelfödan, granfrö, fanns i riklig mängd. Något som talar för att arten också lyckades väl med häckningen är att födosökande flockar sedan har noterats här och var i rapportområdet under sommaren och fram till årets slut. *Redan från slutet av juli* rapporteras också stora antal på sträck vid kusten. Överlägset flest, cirka 1 250 ex. mot O Örsten, Singö 11/8 (Fredrik Bondestam), kunde sannolikt ha varit än fler om observa-

tören varit med från början. En annan hög sträcksumma från denna tid var cirka 310 ex. mot SV Fågelsundet 30/7 (Ulrik Lötberg).

Även från *senhösten* finns det ett par *höga sträcksummor* värda att nämna; 249 ex. mot N Rönnskärs udde 30/10 (Jacob Rudhe) och cirka 285 ex. mot N Långsandsörarna 31/10 (Per Johan Ulfendahl, Björn Lundgren). Trots dessa sträckrörelser fanns det vid denna tid stora mängder kvar i inlandets skogar vilket följande två rapporter visar: cirka 250 ex. Skogs-Tibble skjutfält 1/11 (Martin Tjernberg) och cirka 175 ex. i en flock S Brunna, Kulla 11/11 (Pekka Westin).

Pekka Westin

Större korsnäbb *Loxia pytiopsittacus*

Arten är *rapporterad från årets alla månader*, företrädesvis från kusten och i större skogsområden. Vanligtvis var det enstaka exemplar eller några få tillsammans, men tvåsiffriga antal har också registrerats; t.ex. 25 ex. Stormon, Film 18/1 (Mikael Malmaeus), 31 ex. mot V Brunnskatan, Hällnäs 2/7 (Bo G Svensson), 35 ex. Stormossen, Jumkil 8/11 (Ragnar Hall) och 25 ex. Knyppplan, Vendel 13/12 (Raul Vicente). Om vi ser till rapporteringsfrekvensen under de senaste 20 åren tycks årets förekomst endast överträffas av invasionsåret 2003.

Pekka Westin

Rosenfink *Carpodacus erythrinus* VU

Under året registrerades 147 sjungande fåglar vilket är 18 färre jämfört med året innan. Rapportområdets östra, nordöstra och norra delar dominerar som vanligt fyndbilden med bl.a. 5 sjungande Nyckelholmen, Harbo 30/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och 4 Valsäter, Älvkarleby 31/5 (Per Johan Ulfendahl). Även Fyrisån genom Uppsala kan fortfarande ses som ett säkert kort vad gäller hygglig förekomst av arten. I övrigt har inga anmärkningsvärda rapporter om t.ex. stora antal rastande, sträckande eller ringmärkta inkommit.

Enligt svensk häckfågeltaxering nådde rosenfinken sin topp år 1994, men har därefter minskat kraftigt; med 55 % fram till år 2000. Nedgången har sedan fortsatt och den årliga minskningstakten under perioden 1998-2008

uppgick till 5,6 %/år. Även här i Uppland har rosenfinken fortsatt att minska. År 2003 rapporterades 250 revirhävande och året är det lägsta antal som därefter har noterats.

Pekka Westin

Tallbit *Pinicola enucleator*

Från perioden 3/1-1/4 rapporterades 16 observationer omfattande totalt 143 ex.; som mest 20 ex. Skyttgårdarna, Valö 4/1 (Ragnar Hall, Martin Tjernberg) och 20 ex. Börje sjö, Jumkil 28/1 (Yngve Hareland). Det sammanlagda antalet tallbitar som rapporterades under vinterhalvåret 2008/2009 stannade därmed på 242 individer fördelade på 30 fynd. Detta kan betraktas som ett förhållandevis normalt uppträdande.

Höstens första tallbit passerade Måssten, Singö redan 25/9 (Joakim & Rune Johansson) och under perioden 15/10-24/12 gjordes sedan endast sju fynd av totalt 10 ex.

Martin Tjernberg

Domherre *Pyrrhula pyrrhula*

Antalet rapporterade fynd av denna art, som under en stor del av året lever anonymt i våra skogar, är som vanligt få, men några flockar från höst och vinter har inkommit och två lite större kan nämnas; 34 ex. Aspbo, Film 18/1 (Bengt Boström) och cirka 50 ex. Björn 18/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Pekka Westin

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Flockar innehållande tvåsiffriga antal har i första hand rapporterats från Uppsala, Örsundsbro och Hjälstaviken. De stora flockarna ses främst under vinterhalvåret och de två största under 2009 följde mönstret; 34 ex. Rosenberg, V Örsundsbro 14/2 (Gunnar Steinholtz) och cirka 60 ex. Kvarnberget, Hjälstaviken 17/12 (Pekka Westin). Båda dessa lokaler är kända som pålitliga tillhåll för stenknäck. I Uppsala rapporterades flockar av stenknäck från ett flertal områden och staden med sina parker och trädgårdar får nog anses som artens huvudfäste i rapportområdet. Avslutningsvis kan en iakttagelse av en större flock utanför huvudtillhållen nämnas; cirka 20 ex. rastande tillfälligt Mumsarby, Dannemora 28/8 (Annika Rastén).

Pekka Westin

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Från årets inledning finns ett vinterfynd av 1 ex. som tillsammans med bl.a. gulsparvar födosökte i ett oskördat spannmålsfält vid Löten, Långtora 15-17/2 (Håkan Delin m.fl.). Under våren, mars-april, noterades arten sparsamt, främst vid kustnära lokaler, och följande iakttagelser kan nämnas: vardera 2 ex. Gisslingö, Rådmansö 28/3 (Åke Lindelöv), Löhammar, Harg 10/4 (Wilhelm Dietrichson) och Ledskär 19/4 (Lars Lundstedt m.fl.) samt 4 ex. Björn 25/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Fynd finns åter från slutet av augusti och fram till slutet av november har sammanlagt 105 ex. rapporterats från ett drygt 20-tal lokaler; bl.a. 9 ex. Västeräng, Harg 4/9 (Wilhelm Dietrichson), 8 ex. sträckande Skutskärsverken 5/9 (Per Johan Ulfendahl) och 10 ex. Björn 26/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Slutligen föreligger en iakttagelse från december; 5 ex. Norrbystranden, Vendel 13/12 (Anssi Laurila), troligen samma fåglar som hade setts på samma plats i november. Lappsparven har minskat i ett långsiktigt perspektiv, både som häckfågel i de svenska fjällen och som rastare/genomflyttare i Uppland.

Pekka Westin

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Från föråret har cirka 2 000 ex. rapporterats under perioden 2/1-15/4; bl.a. fyra flockar innehållande tresiffriga antal: cirka 130 ex. V Hjälstaviken 2/1 (Holger Stensson, Lars Imby m.fl.), cirka 220 ex. Gribby, Simtuna 6/1 (Johan Södercrantz, Per Andersson m.fl.), som mest cirka 200 ex. Löten, Långtora 18-21/2 (Ulf Franzén m.fl.) och cirka 200 ex. Sundbromark, Bälunge 26/3 (Sören Franceen). Förekomsten varierar kraftigt mellan åren och årets resultat under föråret är sämre än fjol-årets 2 455 ex., klart sämre än 2006 då cirka 5 500 ex. rapporterades, men bättre än 2007 då bara cirka 1 000 ex. noterades.

Under efteråret sågs totalt cirka 530 ex. under perioden 25/9-31/12, som mest cirka 50 ex. Hjälstaviken 3/11 (Pekka Westin) och lika många vid Hammarby, Danmark 27/12 (Nina & Anita Janelm). Totalsumman under

efteråret är i paritet med fjolårets cirka 520 ex., men klart sämre än de cirka 990 ex. som rapporterades från motsvarande tidsperiod 2007.

Pekka Westin

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Stora ansamlingar (≥ 250 ex.) har rapporterats från ett 15-tal lokaler *under vintermånaderna* januari-februari och december. Den i särklass största var de minst 2 500 ex. som uppehöll sig i ett oskördat vetefält vid Löten, Långtora under andra halvan av februari (Pekka Westin m.fl.). En annan stor ansamling var som mest cirka 1 200 ex. Norrby, Vendel 4/1 (Martin Tjernberg m.fl.). Andra relativt stora ansamlingar, cirka 125-200 ex., har rapporterats från ytterligare ett 15-tal lokaler under vintermånaderna.

Pekka Westin

Ortolansparv *Emberiza hortulana* VU

Minst 35 revirhävande hanar har rapporterats från perioden 1/5-17/7, vilket glädjande nog är åtta fler än 2008. Vid några av lokalerna sågs även honor. Än finns det kanske hopp! Å andra sidan rapporterades också negativa eftersök vid åtta lokaler som hyst ortolansparv till för några år sedan. *Den kommunvisa fördelningen av sjungande hanar* var Enköping 22, Norrtälje 6, Uppsala 4, Heby 2 och Östham-

mar 1. Därutöver gjordes sju fynd av totalt 9 rastande fåglar 18-23/5, samtliga, utom ett, vid kusten. Från *höstflyttningen* finns det fem fynd av enstaka individer 30/8-8/9, samtliga i inlandet.

Martin Tjernberg

Videsparv *Emberiza rustica* NT

Inga vårfynd har rapporterats. Arten ses i regel mycket sällan under denna årstid och under den senaste 20-årsperioden har sammanlagt 46 ex. noterats, d.v.s. ett snitt på 2,3 individer/år. Från *hösten* har totalt 16 individer rapporterats under perioden 4-23/9; bl.a. 2 ex. Kogrundet, Harg 18-19/9 (Wilhelm Dietrichson, Rolf Eklöf) och 4 ex. Långsandsörarna 19/9 (Per Johan Ulfendahl, Björn Lundgren). En honfärgad individ uppehöll sig vid Kokullen, Hjälstaviken 4-6/9 (Pekka Westin m.fl.) och denna lättobserverade fågel avnjöts av ett stort antal skådare.

Under senare år har arten minskat katastrofalt som häckfågel i landet vilket bl.a. har medfört att antalet höstfynd i Uppland mer än halverats under den senaste tioårsperioden. Videsparven flyttar mot avlägsna övervintringsområden i sydost. Återfynd finns från Kina där stora mängder småfåglar konsumeras och övervintringsbiotoper, t.ex. våtmarker, förstörs.

Pekka Westin

Årsmöte i UOF 24 mars 2011

Kom till föreningens årsmöte den 24 mars 2011 på Studieförbundets lokaler Portalgatan 2 i Uppsala. Vi startar klockan 18.30. Efter mötet blir det ett intressant föredrag.

Föredragshållare är inte spikad ännu så håll utkik på vår hemsida. Mer information kommer att finnas där framöver.

Välkomna!